

Családi pótlék állami gondozott gyerekek után

AZ ELNÖKI TANÁCS ÜLÉSE

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa pénteken ülést tartott.

Losonczy Pál tájékoztatta az Elnöki Tanácsot a Burmai Unió Szocialista Köztársaságban és a Fülöp-szigeteki Köztársaságban júniusban tett hivatalos, baráti látogatásáról és ezen államok vezetőivel folytatott tárgyalásairól. Az Elnöki Tanács a tájékoztató jelentést jóváhagyólag tudomásul vette, s megállapította, hogy a látogatás és a tárgyalások eredményesek voltak; jelentősen hozzájárultak a Magyar Népköztársaság és a meglátogatott államok politikai, gazdasági, tudományos és kulturális kapcsolatainak továbbfejlesztéséhez.

Az ülésen módosították a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvényt. Ennek indoka az volt, hogy eddig az árvaellátásban részesülő gyermek után csak az egyedülálló szülőnek járt családi pótlék. Ez akadályozta az árvaellátásban részesülő állami gondozott gyermek családi környezetben való elhelyezését. Ezért szükségessé vált a nevelőszülők részére az árvaellátásban részesülő állami gondozott gyermek után is családi pótlék folyósítása. Az új rendelkezést 1982. július 1-től kell alkalmazni.

Az Elnöki Tanács a továbbiakban módosította a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló, 1979. évi XI. tvr. egyes rendelkezéseit. Ezenkívül személyi kérdésekről és kintünetések adományozásáról határozott, bírákat mentett fel és választott meg, valamint kegyelmi ügyben döntött.

Felkészült a PIÉRT az iskolaszegzonra

A Hajdú-Bihar megyei Vegyiparicikk-kiskereskedelmi Vállalat kereskedői szerint a tavalyinál lényegesen jobb az áruellátás

(Fotó: Nagy Gábor)

Ebben az esztendőben már július első felében megkezdődött az engedélyes előszegzon tanszervásár. Az akció sikere érdekében a PIÉRT észak-magyarországi kirendeltségének debreceni lelakata már júniusban kiszállította a szükséges füzeteket, nyomtatványokat, iskolaszereket az üzletekbe.

Az ellátás a tavalyinál lényegesen jobb. Korábban évekig hiánycikknek számított füzetekből, tanszerekből is megfelelő készlettel rendelkeznek a kiskereskedelmi egységek, a PIÉRT raktárában is elegendő tartalék található. Átmeneti zavart okozott, hogy a Papírfeldolgozó Ipari Szövetkezet által gyártott — általános iskolákban használatos — színes papír-

készletek késve érkeztek a nagykereskedelmi vállalatokhoz. Jelenleg átmeneti hiányt csupán az okoz, hogy az elsőosztályosok betű- és szóképtartója nem áll elegendő mennyiségben rendelkezésre, mert a gyártónak alapanyaghiánya volt.

Az iskolai író- és rajzszerkeztel kínálata is megfelelő. A tavalyra várt ceruzák Kinából és Indiából megérkeztek, így jelentős tartalék is található a nagykereskedelmi vállalatok lerakataiban. Az egyéb iskolai felszerelések — táskák, tolltartók — mennyiségileg és választékban is elegendőnek tűnnek. A korlátozott hazai gyártásnak köszönhetően nem várható a tavalyinál jobb áruellátás szalvétából és egyéb háztartási papírárukból.

Újabb értékek — újabb műértők

Megnyitották az idej üzemi tárlatokat

Tizenhat művész ötvenhat alkotása — festmények, grafikák, érmek, tűzománc munkák, kispasztikák — ezt kínálta tegnap, augusztus 27-én délután az idej üzemi tárlatokat nyitó kiállítás a MÁV Debreceni Járműjavító Üzemének Egyetértés Művelődési Központjában összerendezett érdeklődőknek; ezt kínálja a nagy múltú üzem dolgozóinak s kínálja a következő hónapokban még legalább további tizenöt hajdú-bihari munkahely közönségének.

Az idej tárlatnyitást a tizenkettedik: először 1970-ben buzdította mai életünket tükröző munkák, munkásábrázoló művek, hétköznapijainkat és környezetünket megörökítő alkotások létrehozására az itt élő művészeket a Szakszervezetek Megyei Tanácsának kiírása. A felhívásra az idén hetven alkotást adtak be. A területi zsűri döntése alapján ezekből ötvenhat került közszemlére.

Újabb értéket hoz az természeténél fogva újabb műértőkre váró, vagyis a képzőművészet barátainak táborát gyarapítani szándékozó kiállítás a mostani — hangoztatta tegnap megnyitójában Roland Ferenc, a SZOT kulturális, agitációs és propagandaosztályának vezetője. Hogy immár a tizenkettedik, az azt is bizonyítja, hogy életrevaló, meglevő igényt kielégítő, fontos közművelődési célokat szolgáló kezdeményezés. Mert egy tuat esztendő csak az a

művészeti program él meg, amely képes arra, hogy a mindenkori élethelyzethez igazodva szolgálja eligazodásunkat a világban és elégítse ki változó igényeinket.

— Az üzemi tárlat művészei hitük szerint élnek, látják és formálják újra a máig meg a tegnapot, de már a holnapozni szólnak. Azt tartják elénk, ahogyan ők látják az embert, a tájat, a gyárat, a munkát és a munkást. Azt akarják, hogy mi is lássuk — és így lássuk — meg az út menti öreg fát, a gémekeket, a múltan-dó paraszázakat, az üzemek rendezettségét, lássuk meg bennük a lényegét, ami mellett esetleg elmentünk volna. És mindezt nem a múzeum csöndjében, hanem a munkahelyek zajában nézzük, élvezzük, befogadjuk vagy tartózkodunk tőle. Ha az alkotás valamely ponton közössé válik, ha művész és néző együtt igyekeznek látni, akkor közössé válik a felelősség is: mit lát és mutat fel lényegesen a ma és a holnap emberének a művész és mit igazol vissza a tárlatok látogatóinak ezres tömege. Az üzemi tárlatok a véleménymondások, a párbeszéd felelős vállalását is jelentik tehát — mindkét fel számára.

A nyitókiallítás, amelynek alkotásait és alkotóit a megnyitóbeszéd után Tar Zoltán festőművész mutatta be, a Járműjavító Művelődési Házban szeptember hetedikéig látható naponta 12—18 óráig.

A karbantartási időszak utolsó szakaszában tartott kommunista műszakon a kabai cukorgyár 450 dolgozója járult hozzá munkájával a kampányra való felkészüléshez

Kommunista műszak a cukorgyárban

Kommunista műszakon vettek részt pénteken a Hajdúsági Cukorgyár dolgozói. Talán meglepő az időpont, hiszen országsszerte a szabad szombat az efféle felajánlások hagyományos napja, ám kézenfekvő a magyarázat. A kabai gyárban a szeptember elején-közepén kezdődő, és december végéig, január elejéig tartó kampány alatt a folyamatos üzem miatt nincs mód a heti két szabadnap kiadására, ezért a tavaszi-nyári karbantartás idején minden második pénteket teszik szabaddá. Augusztus 27. volt az utolsó szabad péntek, s ezt használták ki a kabaik a kommunista műszak megtartására.

Közeledik a répfeldolgozás kezdete, ilyenkor összetörőlnének a munkák, minden kézre szükség van, hogy a kitűzött napon, szeptember 9-én rendben indulhassanak a gépek. Sőt, a határidő még rövidebb, hiszen másodikán

és harmadikán tart szemlét Kabán az ipari bizottság, amely csak valamennyi feladatot hiánytalan elvégzése esetén adja meg az engedélyt a kampánykezdésre.

Két területen dolgoztak tegnap a cukorgyárban. A szakemberek ott igyekeztek enyhíteni a helyzetet, ahol a kisebb-nagyobb határidőcsúszások, az esetleges alkatrészhiány, szállítási késlekedés miatt a tervezettnél több tennivaló maradt a karbantartás utolsó napjaira. A többiek — elsősorban az irodai dolgozók — takarítanak, rendet csinálnak, ahol csak lehet, hogy a minősítő bizottságot ételmiszer-ipari üzemen illő kép fogadja néhány nap múlva.

A pénteki hetórás műszakon a Hajdúsági Cukorgyár 450 dolgozója vett részt. Közülük 83-an adminisztratív dolgozók, a többiek pedig a fizikai állomány tagjai.

Sorkötelesek ünnepélyes búcsúztatása

Péntek délután sorköteleseket búcsúztattak a városi sportcsarnokot zsúfolásig megtöltő szülők, hozzátartozók részvételével. (Csütörtökön a fiatalok másik csoportja vonult be.)

A honvédeknek indulói adtak hangulatot a rendezvénynek, majd az elnökség — amelyben többek között helyet foglalt Agárdi László, az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottságának munkatársa, dr. Albert B. Béla, a Hazafias Népfőnt megyei Bizottságának titkára és Kollár János rendőrezredes, megyei főkapitány — bevonulása után Szalai Sándor alhadnagy tett jelentést. Ezt Mihálka János alezredek fogadta, majd megnyitotta az ünnepélyes eseményt.

A megnyitó után Sziki Károly honvéd Petőfi verset mondta el, majd Keresi Ferenc százados felolvasta a hadügyminiszter parancsát. A parancs a katonai kiképzés fontossága, a bonyolult harceszközökkel való gondos bánásmódra hívta fel a figyelmet, s hangsúlyozta; a haza védelme állampolgárainak hazafias kötelessége.

A Hazafias Népfőnt nevében Sarkadi Béla búcsúztatta a bevonulókat. Kiemelte, hogy a ma bevonuló fiatalok jó körülmények között készültek a katonaleltre, s hogy becsületbeli ügyük felkészülni a haza védelmére. Ezután egy édesanya, Czvik Józsefné búcsúztatta

el fiát, s vele együtt a többi sorkötelest is, valamennyiük szülei nevében. Erre Gargya Gábor sorkatonára választott, s Varga György hadnagy, az alakulat képviselője vállalt felelősséget azért, hogy az anyák a fiukat, feleségek a férjüket, mint jól képzett katonát kapják majd vissza.

A zárzó után a honvédek az Internacionálét játszotta, majd véget ért az ünnepélyes búcsúztatás.

Magyarországra látogat a Finn Köztársaság elnöke

Mauno Koivisto, a Finn Köztársaság elnöke Kádár Jánosnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárnak és Losonczy Pálnak, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének meghívására a közeljövőben baráti, munkajellegű látogatásra hazánkba érkezik. (MTI)

Szakszervezeti vezetők találkozója Moszkvában

Csütörtökön Moszkvában találkozott Gáspár Sándor, a Szakszervezeti Világszövetség elnöke, a SZOT főtítkára Karel Hoffmann, a Szakszervezeti Világszövetség alelnöke, a Csehszlovák Szaktanács elnöke, Ibrahim Zakaria, a Szakszervezeti Világszövetség főtítkára, Sz. A. Salajev, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke, és V. I. Prohorov, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának alelnöke. A meleg, baráti légkörben lezajlott találkozóon megvitatták a nemzetközi szakszervezeti mozgalom időszerű kérdéseit.

Visszatértek az űrhajósok

Moszkva, 1982. augusztus 27. (MTI) — Pénteken este, moszkvai idő szerint 19 óra 04 perckor sikeres leszállást hajtott végre a Szovjet T-5 űrhajó, fedélzetén Szevclana Szavickajával, Leonyid Popovval és Alekszandr Szerobroval. A földetérés az előre kiszámított körzetben, a kakahsztáni Arkalik várostól 70 kilométerre északkeletre történt.

A három űrhajós, aki egy hetet töltött a Szaljut-7 űrállomás fedélzetén, ebéd után vett búcsút Anatolij Bereozovtól és Valentijn Lebegyevtől, akik folytatják három és fél hónapja megkezdett munkájukat az űrállomáson. Popovék átszálltak a Szovjet T-5-be, amelynek csomagterében már korábban elhelyezték a közös munka során felgyűlt jelentős mennyiségű vizsgálati anyagot. Az űrállomáson használt könnyű kezelésműveket, szkaftandere cserélték, s lezárták az űrhajó és az űrállomás közötti ajtókat. Még utoljára ellenőrizték a Szaljut-5 műszereit, berendezéseinek működőképességét, az ajtókat hermetikus zárásáért, majd a földi irányítóközpont utasítására moszkvai idő szerint 15 óra 45 perckor bekapcsolták a leválasztó hajtóműveket. Az űrkomplexumtól való távolodás ideje alatt végig rádióösszeköttetésben voltak a Szaljut-7-en maradt társaikkal, akik filmfelvételt készítettek a műveletéről.

A kazahsztáni sztyeppén sötét este volt a leszállás idején, de a keresőszolgálat helikopterei már a levegőben felfedezték a hatalmas naranccsárga ejtőernyő-kupolák alatt lassan a föld felé ereszkedő űrhajót. A megadott időben az űrhajósok bekapcsolták a másodpercenként 8 méteres esést fékező hajtóműveket, s a Szovjet T-5 sima leszállást hajtott végre. Leonyid Popov, Alekszandr Szerobrov és Szevclana Szavickaja a következő néhány napot a bajkonuri űrtámaszponton tölti, ahol átveszik a szükséges orvosi ellenőrzéseket, majd az út fardalmainak kipihonása után visszatérnek a Moszkva melletti Csillagvárosba. Ott folytatják munkájukat az űrállomáson végzett kísérletek értékelésével. ...

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége a Szaljut-7-Szovjet űrbéli komplexumon végzett sikeres munkájukat elismerésként magas kitüntetésben részesítette az űrhajósokat. Leonyid Popov parancsnok Lenin-rendet kapott, Szevclana Szavickaja kutatóűrhajó és Alekszandr Szerobrov fedélzeti mérnököt pedig a Szovjetunió Hőse címmel, az ezt jelképező arany csillaggal és a Lenin-renddel tüntették ki. Szavickaja és Szerobrov ezenkívül megkapta a Szovjetunió űrhajósa címet.

Külgyminiszter-helyettesi értekezlet Varsóban

Varsó, 1982. augusztus 27. (MTI) — A Lengyel Népköztársaság külgyminiszteriumának meghívására 1982. augusztus 25-26. között Varsóban került sor a szocialista országok külgyminiszter-helyetteseinek értekezletére.

Az értekezleten részt vett a Belorusz SZSZK, a Bolgár Népköztársaság, a Magyar Népköztársaság, a Vietnami Szocialista Köztársaság, a Német Demokratikus Köztársaság, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, a Kubai Köztársaság, a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság, a Mongol Népköztársaság, a Lengyel Népköztársaság, a Román Szocialista Köztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, az Ukrán SZSZK és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság küldöttsége.

Az értekezleten részt vevő az ENSZ-közgyűlés során következő 37. ülészaka kapcsán megvitatták a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseit. A találkozó szívélyes és tárgyyszerű légkörben folyt le, a megvitatott kérdésekben teljes volt a nézetazonosság.

Az értekezleten részt vett küldöttségek vezetőit fogadta Stefan Olszowski, a LEMP KB PB tagja, a Lengyel Népköztársaság külgyminisztere.

Kormány-átalakítás Chilében

A chilei katonai rendszer csütörtökön váratlanul úgy döntött, hogy újból átszervezi az ország kormányát.

Néhány nappal ezelőtt, hogy Augusto Pinochet tábornok kollektív lemondásra szólította fel a kabinet tagjait, a kormány azt ígérte, hogy pénteken közzéteszik a gazdasági válság leküzdésére új programját. Hivatalos részről pénteken jelezték, az új kormány összetételét és a tervezett gazdasági intézkedéseket csak a jövő héten hozzák nyilvánosságra.

Alig egy esztendő leforgása alatt Chilében már a második kormányt menesztette Pinochet. Közben a rendőrség és a biztonsági szolgálatok legutóbbi napokban történt dinamitos merényletek elkövetőinek kézrekerítésére.

A túlélés dilemmája

Weinberger levelét megírta, nem kevesebb, mint hetven lap szerkesztőségének. Az Egyesült Államokba és Európába kézbesítették a postások az amerikai hadügyminiszter magyarárzkódását. Vagyis azt az állítást, miszerint a Pentagon a Reagan-kormányzat megbízásából nem készített tervet a tartós nukleáris hadviselésre.

Korunk egyik legfelélmesebb kérdése: miként lehet elkerülni, megelőzni az atomkatasztrófát. Olyan nukleáris arzenál halmozódott föl, hogy a földkerekséget többszörösen meg lehet semmisíteni, ha egy örült gondolat vagy kalandor ötlet nyomán elszabadulnak a tömeggyilkos rakéták. Szakemberek erre gyakran használnak az owerkill kifejezést, ami angolból magyarra fordítva tulgyilkolást jelent.

Érthető fölháborodást váltott ki, hogy az Egyesült Államok hadserege tábori szolgálati szabályzatban cinikusan rögzíti a nukleáris háború lehetőségét. Azt a drámai katasztrófával fenyegető esélyt, hogy egy esetleges hagyományos háború átsaphat nukleáris konfrontációba. Igaz, washingtoni értelmezésben az atomháború esetleg „csak” az európai hadszíntérről korlátozódik. De ez esetben a cinizmus még határtalanabb. Van az USA-ban egy másik koncepció is. Annak értelmében nem lehetetlen, hogy a nukleáris háború akár hónapokig elhúzódhat.

Micsoda perspektíva, mely ördögi kilátások! Talán nem árt e rémképek kiagyaloílnak a figyelmébe ajánlani az olaszországi Ericében most véget ért konferencián elmondottakat. A tárgyalóasztaltól olyan ismert atomtudósok ülték körül, mint Edward Teller, az atombomba magyar származású megalkotójának egyike, Richard Garwin, az IBM kutatórezslegének igazgatója, a 80 éves Kapica akadémikus Moszkvából és sokan mások. Arról cseréltek eszmét, hogy milyen módon kerülhetnének el az atomhalált.

Egy esetleges nukleáris háború következményeit illetően lesújtó megállapításokra jutottak. Tíz- és tizmillió négyzetkilométeren tűzvész pusztítana, nem lenne elegendő orvos, és nem jutna hely a temetőkhöz az áldozatok számára. Egy atomháborúban az emberiség 15-20 százaléka elpusztulna — vélekedtek. A Szovjetunió lakosságának 15-45 százaléka, az Egyesült Államokénak 50-90 százaléka fizetne az életével a nukleáris bombák alatt. Európában az embereknek legfőképpen 30-40 százaléka élné túl az atomháborút. Japánban még ennél is kisebb az esély a túlélésre, Kínában körülbelül ugyanennyi.

Mi történne, ha az amerikai szolgálati szabályzat értelmében viszonylag alacsony beosztású főtiszt — mondjuk egy hadtestparancsnok — elrendelné a nukleáris fegyverek bevetését? A kérdésre alighanem fölösleges a válasz. Legfőképpen annyit: sajnálatos, hogy léteznek olyan országok, vannak olyan látszólag épelméjű emberek, akik ezeket az esélyeket komolyan latolgatják, akik nem hajlandók tudomásul venni a Szovjetunió és az USA között kialakult erőviszonyt, s — ha csak papíron is — azt firtatják, miként lehet győztesen kikerülni az atomháborúból.

Gyapay Dénes

Magyar- finn mezőgazdasági és élelmiszeripari együttműködés

Dr. Soós Gábor mezőgazdasági és élelmiszerügyi államtitkár, illetve dr. Samuli Suomela professor, a Finn Országos Mezőgazdasági Tanács főigazgatója vezetésével augusztus 23-27 között a magyar- finn mezőgazdasági és élelmiszeripari együttműködésről tárgyaltak Budapesten. Megállapították, hogy az utóbbi években különösen a tejgazdálkodás, a takarmánygyártás, az erdészet gépesítése, a tudományos és oktatási intézmények együttműködése és a szakemberekre területek értékei el jó eredményeket.

Meghatározták a további együttműködés főbb területeit és munkatervet írtak alá a következő évre. Dr. Samuli Suomela professzornak az Elnöki Tanács — a két ország közötti együttműködés terén kifejtett több mint egy évtizedes munkája elismeréseként — a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta.

A kitüntetését Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese adta át.

(MTI)

Vietnami sajtótájékoztató Budapesten

Bui Tan Linh, a Vietnami Szocialista Köztársaság budapesti nagykövete hazájának nemzeti ünnepe alkalmából pénteken sajtótájékoztatót tartott a nagykövetség. Az országépítő munka eredményeiről szólva a 37 esztendő időszerű kor szakalkotó jelentőségűnek mondta a vietnami emberek életében. Felidezte, hogy az imperialista agresszorok elleni fegyveres küzdelmek, a rend és a nyugalom helyreállítása, az ország egyesítése mellett jelentős sikereket ért el a gazdaságban. Lé-

nyegében helyreállították már a háborúban lerombolt mezőgazdasági, ipari és közlekedési létesítményeket. A tervekről is szólt a VSZK nagykövete. Elmondta, hogy az 1981-1985 közötti időszakban új cementgyárakat, erőműveket, gépgyárakat, cukorüzemeket, papíripari létesítményeket, fonodákat állítanak a termelés szolgálatába.

A nagykövet köszönetet mondott azért a támogatókért és segítségért, amelyet országga, népe a testvéri magyar néptől kapott. (MTI)

AUSZTRIA ÉS FINNORSZÁG

Kis országok — nagy lépések

Mit tehetnek, milyen szerepet játszhatnak az európai kis államok a történelmi viharai, azoknak a hatalmas erőknél a birkózásversenye közepette, amelyek az emberiség sorsát alakítják? A kérdés jogos. Ha körültekintünk, valóban azt látjuk, hogy nagyszabású mozgások mennek végbe a világban, és a kisebb „hajók” bizony hanykolódnak a hullámokon. Nyilvánvaló azonban, hogy a kicsik — s vizsgáljuk ezt meg most Ausztria és Finnország példáján — sincsenek passzivitásra kárhoztatva.

EURÓPA NEM ADJA FEL

Nemrég emlékeztünk meg a helsinki konferencia hetedik évfordulójáról, a nevezetes záróokmány aláírásának napjáról. E máltatásokból kiderült, hogy a finn főváros neve jelképpé magasult, az európai együttműködés szimbólumává lett. Nemcsak azért

vált azzá, mert ott írták alá harminchárom európai és a két észak-amerikai állam legmagasabb rangú vezetői a földrészt összműködésének dokumentumát, hanem azért is, mert Finnország és kormányja sokat tett az értekezlet létrejöttéért, a nemzetközi viták és a nézeteltérések enyhítéséért, megszüntetéséért, a közlekedés feltételeiért. S bár most, ridegebb időkben mérjük föl a helyzetet, megállapíthatjuk, hogy Helsinki szelleme él. Legyenek bármily nézeteltérések a Kelet és a Nyugat között, Európa nem akarja földadni az elértet, az enyhülés alapjait.

NEM MEDDÓ KÍSÉRLET

Ugyancsak kivette részét — területi nagysága és lakóinak számán túlmenően arányban — az európai együttműködés építéséből a szintén semleges státuszú Ausztria. De talán még látványosabb a szerepe a

változatlanul politikai, humanitárius döntésekre vár.

NYITÁS KELET-EURÓPÁRA

Az osztrák kancellár nemrég arról beszélt, hogy országga volt az első, amely — a hatvanas évek közepétől — ajtóit nyitotta a kelet-európai szocialista országok felé. Elfogadta a kinyújtott kezét. A magyar-osztrák viszonyt azóta is a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élése példájának nevezik. S mert mindketten arra törekszünk, hogy ez így legyen és így maradjon: követendő példaként emlegetnek bennünket. Mindez azt bizonyítja, hogy a kis országok is szolgálhatják az emberiség ügyét. Az okos gondolat, a megfontolt kezdeményezés, a kapcsolatteremtő készség, a jóindulat és a példateremtés kicsinél is nagynál egyaránt elkel. Ha küzdelmek dúlnak, ha óriás feszültségek halmozódnak fel, az emberiségnek szüksége van minden bölcs és segítőkész népre, kormányra, politikusra.

Tatár Imre

Miterrand Egyiptomba látogat

Kairó, 1982. augusztus 27. (MTI) — Francois Mitterrand francia köztársasági elnök novemberben Egyiptomba látogat — jelentette be a párizsi látogatásáról a hét közepén hazaérkezett Butrosz Ghali, egyiptomi külügyi államminiszter.

Ghali Párizsban mindenekelőtt az ENSZ Biztonsági Tanácsa elé terjesztett közös francia-egyiptomi határozat tervezet módosításáról és megvitatásának felújításáról

tanácskozott Glaude Cheyssonnal, a francia diplomácia vezetőjével. A határozattervezet, amelynek a bejriti helyzettel foglalkozó részét az események túlhaladták, izraeli-palesztin párbeszédet szorgalmaz a közel-keleti rendezés keretében. A külügyi államminiszter a francia fővárosban találkozott az újonnan megválasztott libanoni elnök, Basir Gemajel személyes megbízottjával is.

Merénylet a török attasé ellen

OTTAWA, 1982. augusztus 27. (AP, AFP, UPI) — Pénteken Ottawában a kanadai főváros diplomatanegyedének egyik útkereszteződésénél agyonlőtték a török nagykövetség katonai attaséját, amikor gépkocsija a zöld jelzésre várakozott. Egy embert a merénylet színhelyének közelében letartóztattak. A rendőrség szerint egy másik — feltehetően a merényletben részes személy — autót elmenekült.

Atilla Altikat ezredes, katonai attaséra a halálát okozó lövéseket egy autóból adták le. Az AFP montreali irodájával egy ismeretlen telefonáló közölte, hogy a merényletet az „igazság kommandói” elnevezésű szél-

sőséges örmény szervezet követte el.

Az UPI amerikai hírgyűnkönség emlékeztet arra, hogy az örmény szervezet tagjai idén január 28-án Los Angelesben lelőtték a török konzult, áprilisban a kanadai török kereskedelmi attasé sebesítették meg lakásának garázsában.

A nyugati hírgyűnkönségek a pénteki merénylet kapcsán arra is emlékeztettek, hogy az örmény szélsőségesek az ankarai repülőterén nemrég lezajlott akciójuk idején figyelmeztettek: Kanada lesz a következő akciók színhelye. Az ankarai repülőterén örmény terroristák kilenc embert megöltek, több mint 70-et megsebesítettek.

Inoldens Lódzban

Lódzban pénteken rendkívüli ülést tartott a vajdasági honvédelmi bizottság, és behatóan elemezte annak a rendbontási kísérletnek az előzményeit és körülményeit, amely csütörtökön történt a városban.

Mint a varsói televízió pénteken este jelentette, Lódzban napokon át tüntetésre szító róplapokat terjesztettek. Csütörtökön az egyik buszgarázs környékén mintegy nyolcszáz ember gyűlt össze. Egyre agresszív-

vabb magatartásuk miatt a rendőrség kénytelen volt akcióba lépni. A csoportosulást szétoszlatták, száznál több személyt őriztettek. Feléltességre vonásuk megkezdődött. A rendbontók többsége tizen-, illetve huszoneves fiatal, s közülük csak három büntetlen előéletű.

A varsói televízió azt is közölte, hogy a nyugalom helyreállítása során hét rendőr megsérült.

(MTI)

Mikor javul a tej-, tejtermék választék?

NEM MINDENRŐL A TEJÜZEM TEHET

Csalódik, aki most keresi az üzletekben a korábban megszokott tej, tejtermék választékot. Kevesebb a sajt, nyárra eltűnt néhány poharas termék, s a nagy ABC-áruházakban, tejboltokban többnyire külön ládákkal csökkentették.

A vezérigazgatói levélben azonban az is olvasható, hogy Debrecenben és körzetében ellátási zavar nem volt. Lényegében ez utóbbi megállapítással egyező tartalmú levelet kaptunk a tröszt kereskedelmi igazgatójának és a műszaki főosztályvezetőjének aláírásával.

Felesleges azon vitakozni, látják-e, ismerik-e a trösztben: milyen Debrecen és környékének tejtel, tejtermékekkel történő ellátása. A levélben közöltekkel ellentétben ugyanis nem zavartalan sem a mennyiségi, sem a minőségi áruellátás. Ennek bizonyítására négy rövid levelet idézünk. Mind a négyet a megyeszékhely élelmiszer-ellátásában meghatározó szerepet játszó Hajdú-Bihar megyei Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat küldte a Hajdú megyei Tejipari Vállalatnak.

Havonta egy levél

Április 29.: „A napokban megtartott apparátusi értekezleten több boltunk vezetője kifogásolta, hogy az utóbbi hetekben megnőtt a szakadt tej szállítása. Az elmúlt napokban olyan mennyiségben adtak vissza technikai hibás tejet boltjaink, amely esetenként már a zavartalan áruellátást is veszélyeztette. Előfordult olyan eset is, hogy a fogyasztó kocsarában elázta a bevásárolt egyéb árut, ami miatt a vásárlót kártalanítani kellett, s ezért jelentősen nőtt a boltok selejtleírása. A fentiekkel azzal hozzuk szíves tudomásukra, hogy annak megszüntetésére sürgősen intézkedni szíveskedjenek.”

Május 5.: „Az elmúlt napokban több reklamáció érkezett az esti tejellátásból arra vonatkozóan, hogy este megkapják a másnapra rendelt tejet, de a terméket nem minden esetben. Április 29-30-án, május 3-án nem kapták meg nyitásra a poharas termékeket, túró a 194., 10., 65., 11., 27. számú boltok. A hajdúszoboszlói tejszállítás is sorozatosan késik. Fenti kifogásunkat szóban már többször reklamáltuk, de javulást ez ideig nem tapasztaltunk. A mai napon a 111. és a 112. számú boltok még 9 órakor nem kaptak tejet, ami a területen komoly ellátási gondot jelentett. A hajdúszoboszlói tanácsot a mai napon tájékoztattuk ellátási gondjainkról. Kérjük sürgős intézkedésüket a hiányosságok megszüntetésére.”

Június 28.: „Az új üzem beindulása óta többször előfordult, hogy az esti szállításra vont boltok a tejjel együtt nem kapták meg a rövid szavatosságú tejtermékeket. Legutóbb június 26-án, szombaton több boltunk

pek jogosulatlan üzembe helyezéseért és a NEB-vizsgálatban, illetve a tröszt által feltárt egyéb mulasztások miatt a Hajdú megyei Tejipari Vállalat vezetőinek komplex jutalmát 20 százalékkal csökkentették.

A vezérigazgatói levélben azonban az is olvasható, hogy Debrecenben és körzetében ellátási zavar nem volt. Lényegében ez utóbbi megállapítással egyező tartalmú levelet kaptunk a tröszt kereskedelmi igazgatójának és a műszaki főosztályvezetőjének aláírásával.

Felesleges azon vitakozni, látják-e, ismerik-e a trösztben: milyen Debrecen és környékének tejtel, tejtermékekkel történő ellátása. A levélben közöltekkel ellentétben ugyanis nem zavartalan sem a mennyiségi, sem a minőségi áruellátás. Ennek bizonyítására négy rövid levelet idézünk. Mind a négyet a megyeszékhely élelmiszer-ellátásában meghatározó szerepet játszó Hajdú-Bihar megyei Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat küldte a Hajdú megyei Tejipari Vállalatnak.

jelezte, hogy a termékek még másnap nyitásra sem kerültek kiszállításra. A közölt napon Hajdúszoboszlón még 11 óra után, Debrecenben még 11 óra előtt érkezett meg a tejfő, a túró és poharas termék.

Az idegenforgalmi szezonra való tekintettel a napicikk-ellátásban komoly gondot okozott a fenti hiányosság, ami több jogos vásárlói reklamáció forrása volt. Kérjük sürgős intézkedéseiket arra vonatkozóan, hogy a jövőben szállításaikban — esetenként az ellátást is veszélyeztető — csúszások ne forduljanak elő. Tett intézkedésükről várjuk szíves tájékoztatásukat.”

Július 7.: „Az elmúlt napokban vizsgáltuk a tejtermék-megrendelések teljesítését, melynek során megállapítottuk, hogy dobozos sajtokból nem megfelelő a választék. A megrendelt mennyiség 50-60 százaléka került kiszállításra. Gyakran hiányzik a legkedveltebb macskó, derby, medve, valamint a csárdás és szalámis sajt. Hiányosságként állapítottuk meg továbbá, hogy a rövid szavatosságú termékekből szállítási probléma miatt több fűtőcai (Vörös Hadsereg úti) boltban, lakótelepi ABC-áruházban és Hajdúszoboszlón nem tudták a vásárlói igényeket kielégíteni.

Fenti kifogásunkat az elmúlt héten levélben írtuk meg, de ez ideig javulást nem tapasztaltunk. Július 2-án, 3-án, 5-én is boltnyitás után — 9-11 óra között — kapták meg az esti szállításban részesülő boltok a termékeket. Fentiekkel azzal hozzuk szíves tudomásukra, hogy a közölteket a lakossági áruellátás érdekében megszüntetni szíveskedjenek.”

Lesz iskolatej?

A Hajdú megyei Tejipari Vállalat vezetői ennél valamivel jobb helyzetről adtak számot. Kétségtelen: az új városellátó tejüzem működésének kezdetén a műszaki problémák mellett hirtelen kevés lett a munkaerő is. A régi tejüzem dolgozói megszokták, hogy a városköz-ponttól nem messze, a debreceni Kisállomás és a helyközi autóbusz-pályaudvar közelébe járnak dolgozni. Néhányan nem vállalták a város szélére telepített tejüzembe való rendszeres utazást. A jobb közlekedés érdekében intézkedtek a vállalat vezetői, s a nem feltétlenül szükséges adminisztratív

tív munkaerő egy részét fizikai munkára irányították át.

Ezzel egyidejűleg diákokat alkalmaztak, s ahogy nőtt a gép mellett dolgozók, szállítók begyakorlottsága, úgy csökkentek a szállítási panaszok is. Nem sikerült azonban számottevően előbbrelépni az egyik legfontosabb termék, a tej eszmogolásának javításában. A CHINOIN ellen pert indított a vállalat, s mint a vezérigazgató KNEB-hez küldött levélben közölte: a debreceni beruházás tapasztalatait hasznosítva intézkedtek korszerű külföldi licencvásárlás érdekében. (Zárójelben meg-

jegyzendő: lehetséges, hogy éveik a még most sem megbízhatóan működő CHINOIN töltőgéppel fog küszködni a vállalat, s többszörösen ráfizet úttörő szerepére.)

Mint azt már a bevezetőben írtuk, a poharas termékek választéka szűkült. Ennek alapvető oka, hogy korábban a polisztiroból készült poharakat a Szovjetunió szállította. Erre az esztendőre nem vállalták a szállítást, így kezdetben tökéletes importból származó poharakból töltötték a tejet, kakaót, csokoládés tejet és egyéb ízesített tejtermékeket.

A takarékoság érdekében a TVK kidolgozta a polipropilénből készült pohárgyártás technológiáját. Közel 2 millió ilyen pohár van a debreceni tejüzem raktáráiban, de használni mégsem tudják őket. Leragasztásukhoz ugyanis olyan fólia szükséges, amelyet egyelőre nem gyártanak hazánkban. Így elsősorban azoknak a termékeknek a poharas kiszérést szüntették meg, amelyekből nagyobb, zacskós kiszérelésben is szállítanak.

Napokon belül kezdődik a tanév. Hosszú évek szívós munkájával, tanárok, úttörőcsapatok, diákok ösztönzésével valamelyest sikerült előbbrelépni az iskolások rendszeres tejtel, tejtermékkel történő ellátásában. Annyi bizonyos, hogy az iskolatej-akció minden eddigi eredményét néhány hét alatt megsemmisítheti, ha a gyerekeket leszoktatják a tejjel. Erzi ennek fontosságát Vanger Sándor, a debreceni tejüzem vezetője is. Véleménye szerint a debreceni nem fog műltni az ellátás, s az még elképzelhető, hogy szűkítik a választékot, de iskolatej elegendő lesz.

Aki rendszeresen fogyaszt tejet, tejterméket, megszokhatta, hogy a megyében évekig jó színvonalú, kiegyensúlyozott volt ezekből a termékekből a kínálat. A biztonságos ellátás, a széles választék fokozatosan növelte a fogyasztást is, s a megyében az országos átlagnál jobb a helyzet. Talán ez is indokolja, hogy a tröszt ismerje meg jobban a hajdú-bihari helyzetet, adjon több segítséget megyei vállalatának, hogy mihamarabb a korábban megszokott választékot találhassuk az üzletekben.

Hajdú István

Építési napló

Tanítás lesz, de...

Hétfőn tanévnyitó lesz a tócskerti általános iskolában. Debrecen formálódó, nap nap után gyarapodó negyednek érdekelte lakóit ezúton is értesítjük: nyugodtan otthon hagyhatják az ünnepi alkalmakra tartogatott lakkcipőket. Az évnyitónak helyet adó tornaterem ugyanis még csak vázában készült el, az összekapcsolt, hatalmas betonelemek között sejtelenesen szűrődik be a napfény, a padlózat pedig nem más, mint homokkal leszórt döngölt föld, amely egyszerűbb lábbal kíván a rajta járótól. Leginkább talán túrabakancs illene a környezethez.

De ne vágjunk a dolgok elébe, ragaszkodjunk az időrendhez. Délidőben érkeztem az iskolába, előzetes megbeszélés nélkül, gondolván arra, hogy tanévkezdés előtt egy hét-tel biztosan találak ott nyilatkozni hajlandó illetékest. Fogadnak helyette néptelen folyosók, üresen tatóngó tantermek, déli pihenőjüket élvező munkások. Kiszabott pvc-lapok, félig festett, állványon nyugvó ajtók, üveg nélküli lépcsőházi ablakok jelzik, hogy akad még tennivaló bőven a szakipar képviselői számára.

Meglepetésem egyáltalán nem titkolva kopogtatok be a szomszédban álló faház művezetői irodájába, felvilágosítást remélve a munka legközvetlenebb irányítójától. Sokra nem jutok, mert Maga Ferenc csak a közműveseket irányítja, nekik már nincs dolguk, a festés, padlóburkolás pedig máshoz tartozik. Mondja azért, hogy szerda este az utolsó határidő, csütörtökön jönnek a bútorok meg a tanárok.

— Elkészülnek addigra?
— Mindennel aligha — fejezi ki tömören kételkedését, de hogy ne keljen ennyivel beérnem, elkísér Katona Ferenc létesítményi művezetőhöz.

— Egy hét múlva itt tanévnyitó lesz — állítja az évtizedes tapasztalat nyújtotta magabiztossággal Katona Ferenc. — A tantermek alkalmasak lesznek a tanulásra, tanításra, a környezet viszont nem éppen ideális. Tovább kell építeni a nevelési központot, az építkezés pedig zajjal jár, akármennyire is vigyáznak.

A szerződés szerint augusztus 19-én kellett volna átadni az épületet a beköltözőknek, ehelyett akkor kezdtek a műszaki átadást. Úgy persze — kiderül az elmondottakból —, hogy közben sok mindent el kell még véghezvinni a munkásoknak. A módosított megállapodás 25-ét jelölte meg végső határidőt. Ideálisnak éppen nem mondható helyzet.

Körütra indulunk, ismerkedni a gyerekek várható körülményeivel. Mert ne feledjük: az iskolai oktatáshoz nemcsak tantermek kellenek. Kell például szabad térerű, ahol a szünetekben levegőhöz jutnak a diákok, kell tornaterem, ahol mozoghatnak, étterem, ahol ebédelhetnek.

Tornaterem egyelőre nem lesz. Az udvart ugyancsak nélkülözni kénytelen a tócskerti iskola, hiszen az az építkezéstől elkerült pár négyzetméter, amit a gyerekeknek szánunk, a legnagyobb jóindulattal sem nevezhető udvarnak — tegyük hozzá: jóval előbb az eredeti ütemezésnél —, de addig is lesz hol ebédelniük az iskolásoknak. Fűthető, a körülményekhez képest igazán jónak mondható, konténerből épített étteremben kapják a testi táplálékot a gyerekek.

A tornacsarnok jövődéli bejáratánál állunk meg Katona Ferencel összegezni tapasztalatainkat. Mutatja az ünnepséghöz előkészített homoktengert.

— Valamikor nem így csináltuk — emlékezik az évtizedekkel ezelőtti időkre. — Már

a Libakertben is építettem iskolát, de ott mindennel készen, bezárt, berendezett termekkel vártuk a bizottságot.

— Ha látványosan elkerülhetetlen a párnapos, néhány hetes csúszás, miért nem állapítanak meg korábbi határidőt, biztonságos időt engedve a tanévkezdés előtti berendezésre? — kérdezem a tapasztalt építőtől.

— Nem kutattam az okát, nekem az építés a feladatom, a szerződést fentebb kötik — hangzik a válasz bőcs mosoly kíséretében.

De mit szól mindehhez a művelődésügyi osztály? Mégiscsak a tanács felel az oktatás feltételeinek a megteremtéséért — gondolom, és találkozót kérek Papp Jánostól, a művelődésügyi beruházásokkal foglalkozó csoportvezetőtől.

Papp János igyekszik diplomatikusan fogalmazni, ügyelve a kivitelezővel kiépített kapcsolat tartósságának őrzésére, a konfliktus lehetőségének elkerülésére. Érthető, hiszen iskolaépítésre egyetlen vállalkozó Debrecenben a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat.

A tények azonban tények maradnak, s a tanulságok levonásához nem kell nagy szakértelem. Az építőipari vállalat — íme a válasz a Katona Ferencnek feltett kérdésre — egyszerűen nem vállalkozik a korábbi határidőre, ha iskolaépítésről van szó. A következő: hiába lenne kifogásolnivalója a megbízónak, a tanévet el kell kezdeni, a gyerekek az ajtóban állnak. A kötelezettségek teljesítésének számonkérése helyett marad az egyetlen lehetőség: kényszermegoldások keresése, az adott helyzettel elfogadása. Biztosan nem igaz, de ösztint szöve megfordult a fejében: csak nem a kényszerhelyzetre számítva állapítják meg rendszeresen az augusztus végi határidőket?

Papp Jánostól megtudom, hogy a művelődésügyi osztály ütemezése szerint a tornatermet is el kellett volna készíteni az első 16 tanteremmel egy időben. Az építőipar ütemtervében ez már másként szerepel. Miért? — kérdezem, de indokra hiába várok. Monopolhelyzet — ez az egyetlen szó tartalmazza a pontos magyarázatot.

Az oktatás lehetőségei? Halász Gáborné tanulmányi felügyelő jóindulattal és megértéssel közli a kérdést.

— A tantermek elkészülnek, a berendezés, a felszerelés idejében az iskolában lesz, az oktatás alapvető feltételei biztosítottak. Nagy eredmény, hogy az új lakótelepen az első beköltözők után néhány hónappal már megnyílnak az iskola.

— És a tornaterem? — kérdezem, nem vitatva a mondottakat, de az alapvető feltételek közé sorolva a testi nevelés kereteinek megteremtését is.

— Amíg jó idő van, a szabadban tartanak tornaórát, később a folyosón vagy a tornateremben. Szükségmegoldás, de nincs más választásunk.

Bár a tanévkezdés az iskolaügyet helyezi előtérbe, ne feledkezzünk el a tócskerti óvodásokról sem. Az iskola szomszédságában már álló épületet július 31-én kellett volna átadni, de még ma is dolgoznak ott a munkások, Papp János szerint — bár ez nem tekinthető hivatalos közlésnek —, október végére vehetik birtokba új otthonukat a környék apróságai. Addig ki-mi marad a régebbi óvodájában, az újonnan jelentkezőket pedig átmenetileg a város többi óvodájába irányítják.

Görömbölyi László

A fagyasztótól a fogyasztóig

A gyorsfagyasztást a köznyelvben helytelenül mélyhűtésnek nevezik, mert a tartósítást nagyon alacsony hőmérsékleten végzik. Az eljárás lényege azonban nemcsak abban van, hogy a konzerválandó árut „mélyen” a fagypontra hűtik. Legalább annyira fontos, hogy a fagyasztás gyorsan történjen. Amikor a hőmérsékletet a fagypontra alá csökkentjük, akkor az élelem romlását elsősorban okozó mikroorganizmusok (penészek, élesztők és baktériumok) hatása gyöngül. A táplálékban levő nedvek megszilárdulásával pedig — mínusz 10 Celsius-fok alatt — működésük vagy megszűnik, vagy annyira korlátozódik, hogy már nem okoznak romlást. De a mikroorganizmusokat a fagyasztás csupán részben pusztítja el, tehát az élelmiszer nem válik csírátlanul tisztává, sterilé. A fagyasztás gyorsaságának egyik célja éppen az, hogy a lehűlés olyan hamar következzen be, hogy a mikroorganizmusoknak ne legyen idejük a kis hőmérsékletre alkalmazkodni, ami élelmüködésük feléledésére vezetne. A gyorsfagyasztásnak más előnyei is vannak. E módszerrel az élelmiszereket faliat megóvhatjuk a roncsolástól, s ezáltal az élelmiszer szerkezetét, összetételét nem változik. Tudjuk, hogy amikor a víz megfagy, jégkristályok keletkeznek. Ha ez a folyamat lassan megy végbe, szép nagy kristályok képződnek. Csakhogy ezek az élelmiszer sejtjeinek falát áttörik, megsértik. Ellenben a hirtelen fagyasztással a sejtekben belül fagy meg. Nincs idő roncsolást előidéző nagyobb kristályok képződésére, sem arra, hogy a víz a sejtet elhagyva a sejt közötti térben fagyjon meg s ott roncsoljon. A hússejtek fagypontra mínusz 0,6–2,2 Celsius-fok, a növényeké mínusz 0,4–6,7 között váltakozik. E hőfokokat tehát nagyon gyorsan kell elérni. De nagy mennyiségű hideget, főleg gyorsan, csak igen alacsony hőfokon lehet átadni. Ezért a gyorsfagyasztáskor általában mínusz 30–40 Celsius-fok körüli hőmérsékleten dolgoznak.

Képnünkön: az egyik legkényesebb élelmiszernek, a halhúsának gyorsfagyasztásra való előkészítését láthatjuk, hogy azután a hűtőláncban bármikor eljuttatható legyen a fagyasztótól a fogyasztóig. (KS)

A lakásellátás jelene és jövője

Debrecen lakásállománya 1961–1970 között 10 496 darab, 1971–80 között 20 406 lakással növekedett. A város lakásállományának több mint 50 százaléka tehát az utóbbi húsz évben épült.

1980-ban a lakott lakások nagyság szerinti megoszlása Debrecenben az alábbi volt: az 59 775 lakott lakásból 1 és 1,5 szobás 52,1 százalék, 2 és 2,5 szobás 40,3 százalék, 3 és 3,5 szobás 7,1 százalék, 4 vagy több szobás 0,5 százalék.

A háztartások nagyság szerinti megoszlása 1980-ban: a 68 190 háztartásból 1 személyes 22,4 százalék, 2 személyes 27,3 százalék, 3 személyes 22,8 százalék, 4 személyes 20,2 százalék, 5 személyes 5,2 százalék, 6 vagy több személyes 2,1 százalék volt.

A háztartások száma és a lakások száma közötti viszony a településcsoport területén 1980-ban Debrecenben volt a legrosszabb.

100 lakásra jutó háztartás

Debrecen	Józsa	Ebes	Hajdú- sámson	Sáránd	Mike- pércs	Hajdú- bagos
1	2	3	4	5	6	7
114	101	108	102	104	107	97

A város és a községek lakásainak felszereltsége 1980-ban az alábbi képet mutatta.

Lakások százalékban

Debrecen	Községek	
Villanyal ellátott	98,5	94,4
Vízvezetékekkel ellátott	79,6	37,6
Gázszel (földgáz + PB) ellátott	77,6	74,7 (PB)
Vízöblítéses W. C.-vel ellátott	72,0	27,1
Szennyvízelvezető csatornával ellátott	68,0	—

A tulajdonjelleget szerint 1980-ban a debreceni lakások 67,4 százaléka, a községekben levő lakások 95,5 százaléka személyi tulajdonú, Debrecenben a lakóépületek 91,7 százaléka földszintes volt. A város központi belterületének 46,8 százaléka lakóterület, ennek intenzitásbeli megoszlása: 10,3 százalék magas intenzitású (4–11 szintes), 5,4 százalék intenzív (1–5 szintes), 10 százalék közepes intenzitású (1–2 szintes), 74,3 százalék alacsony intenzitású (családi házas) beépítés.

A lakásállomány 40 százaléka 4–11 szintes beépítésű lakóterületeken az elmúlt húsz évben létesült a belváros keleti, északi és déli részén, az északnyugati és északi kertészekben, valamint a Dobozó temető területén. A város nagyarányú iparfejlődését követően szükségessé vált a lakásállomány robbanásszerű fejlesztése. A kitűzött programot csak iparosított építési technológiával lehetett végrehajtani. A lakásépítés gazdasági szabályozói, a műszaki hálózati infrastruktúra fejlesztési lehetőségei törvényszerűen a magas intenzitású lakóterületek kialakításához vezettek. A lakóépületek — a belváros 11 szintes, közepemagas épületesportokot kivéve — sikerült optimálisan elhelyezni a városban. A belváros lakóterületek nagy része az építési tilalom miatt, a családi házas lakóterületek és az ún. egyéb belterületek a hálózati infrastruktúra hiánya miatt nem fejlődtek ki.

A város környéki települések lakóterületei — néhány emeletes társasház kivételével — alacsony intenzitású, családi házas lakóterületek, 10–15 fő hektár lakásűrűséggel. Ebes fejlődésére a jó termőföld, Hajdúbagosra a közlekedési kapcsolatok hiányos volta nyomta rá a bélyegét pozitív, illetve negatív jellel. Az összes város környéki település nagyobb arányú fejlődésének gátja a hálózati és intézményi infrastruktúra hiánya volt.

A lakásellátás fejlesztésének fő irányait a lakásfejlesztés második 15 éves lakásépítési programjában megfogalmazott célkitűzések szabják meg, ezek: minden család önálló lakáshoz juttatása; a lakással szembeni egyre növekvő nagyságrendi és minőségi szükségletek kielégítése; a több generációs családok kívánt együttélésének elősegítése; a lakóhelyi környezet javítása; a szegregáció kiküszö-

bölése; a meglévő kedvező települési és lakóhelyi adottságok megtartása, kibontakoztatása a rekonstrukció, rehabilitáció eszközeivel; a lakóterületi környezet védelmének biztosítása; a településfejlesztés és a lakóterület-fejlesztés komplexitásának növelése.

A lakásépítés mellett egyre nagyobb szerepet kap a lakásellátásban a meglévő lakások korszerűsítése, a gazdaságosan nem korszerűsíthető, avult lakások bontása.

A lakásépítés mellett egyre nagyobb szerepet kap a lakásellátásban a meglévő lakások korszerűsítése, a gazdaságosan nem korszerűsíthető, avult lakások bontása.

A lakásépítés mellett egyre nagyobb szerepet kap a lakásellátásban a meglévő lakások korszerűsítése, a gazdaságosan nem korszerűsíthető, avult lakások bontása.

A város és környéke a jövőben

A DEBRECENI TELEPÜLÉSCSOPORT VÁROSÉPÍTÉSI KONCEPCIÓJA III.

A lakóterület-fejlesztés főbb szempontjait az alábbiakban célszerű meghatározni: a települések természeti és szerkezeti adottságainak figyelembevétele, az organikus város-testalakítás feltételeinek biztosítása; a telep-szerű beépítés mérséklése, a telkes beépítés részarányának növelése, a beépítési magasság lehető csökkentése; a rekonstrukció, rehabilitáció érvényesítésével az egész település komplex lakóterület-fejlesztésének biztosítása; a város és városkörnyék településeinek összehangolt lakásfejlesztése.

Debrecenben a történelmi belvárosban a kialakult utcaszerkezethez, utcaszélességhez, műemléki és városépítészeti adottságokhoz igazodó folyamatos lakóterület-fejlesztés jelszó, általában 1–4 szintes beépítés. A radikális csak az ún nyugati tehermentesítő út kialakításánál és a belváros északi negyedében lehet indokolt.

A belvárost övező kertészekben (Hatvan utcai kert, Széchenyi kert, Postakert, Vargakert és a Szabadság út két oldala) a radikális átépítés helyenkénti szükségességén kívül nagyrészt folyamatos 1–4 szintes átépítéssel szükséges számolni, a meglévő jó állagú lakóépületek egy részének megtartásával. A belvárosban nem csatlakozó családi házas kertészekben a beépítés jellegét általában nem indokolt megváltoztatni. E területeken a kisebb szabályozási feladatokon felül, az egyes tömbbelső felújításával süríthető a lakóterület. A Köntöskert és Csígekert egy részén családi házas lakóterület-fejlesztést indokolt előirányozni.

A nagy távlatban — az előzőekben vázolt szisztémájú lakóterület-fejlesztés miatt — kb. 700–800 hektár új lakóterület kijelölésével számol a városban a koncepció. Ennek mintegy háromnegyed része a város központi belterületéhez keleti irányban kapcsolódna, a többi Józsa és az ún. egyéb belterületek bővítésével fedezhető. A központi belterület keleti irányba tervezett nagyarányú bővítése — véleményünk szerint — több okból problematikus: új hálózati és intézményi infrastruktúra kiépítésének igénye, terepadottságok, mezőgazdasági nagyzütem táblák és zártkertek kialakultsága, az organikus városszerkezet megőrzése. Javaslatunk az, hogy a Kondoros patakig történjen a nagy távlatban a keleti kiterjesztés csak közepes, alacsony intenzitású lakóterület kerüljön itt elhelyezésre (2 szintes házakból). A további 3–400 hektár terület a központi belterületen intenzívebb területfelhasználással, Józsa, Pallag, Hajdúsámson, Mikepércs, Sáránd nagyobb arányú fejlesztésével legyen rekompenzálva.

A város környéki településekben első ütemben a tömbfeltárást és az új területekkel való bővítést párhuzamosan kell alkalmazni. A műszaki hálózati infrastruktúra kiépítésével párhuzamosan — Hajdúsámson és Mikepércs — Sáránd alvóvárossá való fejlesztése érdekében — a településközpontokban és környékén 2–4 szintes lakóépületeket tartalmazó, egyéb arra alkalmas helyeken 1–2 szintes csoportos, korszerű családi házas övezeteket is ki kell jelölni. E két lakásépítési formát „keverni” lehet. A 3–4 szintes lakóépületek földszintjén intézményeket és ipari-szolgáltatói munkahelyeket is indokolt helyenként megépíteni.

A város környéki településekben első ütemben a tömbfeltárást és az új területekkel való bővítést párhuzamosan kell alkalmazni. A műszaki hálózati infrastruktúra kiépítésével párhuzamosan — Hajdúsámson és Mikepércs — Sáránd alvóvárossá való fejlesztése érdekében — a településközpontokban és környékén 2–4 szintes lakóépületeket tartalmazó, egyéb arra alkalmas helyeken 1–2 szintes csoportos, korszerű családi házas övezeteket is ki kell jelölni. E két lakásépítési formát „keverni” lehet. A 3–4 szintes lakóépületek földszintjén intézményeket és ipari-szolgáltatói munkahelyeket is indokolt helyenként megépíteni.

A város környéki településekben első ütemben a tömbfeltárást és az új területekkel való bővítést párhuzamosan kell alkalmazni. A műszaki hálózati infrastruktúra kiépítésével párhuzamosan — Hajdúsámson és Mikepércs — Sáránd alvóvárossá való fejlesztése érdekében — a településközpontokban és környékén 2–4 szintes lakóépületeket tartalmazó, egyéb arra alkalmas helyeken 1–2 szintes csoportos, korszerű családi házas övezeteket is ki kell jelölni. E két lakásépítési formát „keverni” lehet. A 3–4 szintes lakóépületek földszintjén intézményeket és ipari-szolgáltatói munkahelyeket is indokolt helyenként megépíteni.

A város környéki településekben első ütemben a tömbfeltárást és az új területekkel való bővítést párhuzamosan kell alkalmazni. A műszaki hálózati infrastruktúra kiépítésével párhuzamosan — Hajdúsámson és Mikepércs — Sáránd alvóvárossá való fejlesztése érdekében — a településközpontokban és környékén 2–4 szintes lakóépületeket tartalmazó, egyéb arra alkalmas helyeken 1–2 szintes csoportos, korszerű családi házas övezeteket is ki kell jelölni. E két lakásépítési formát „keverni” lehet. A 3–4 szintes lakóépületek földszintjén intézményeket és ipari-szolgáltatói munkahelyeket is indokolt helyenként megépíteni.

A város környéki településekben első ütemben a tömbfeltárást és az új területekkel való bővítést párhuzamosan kell alkalmazni. A műszaki hálózati infrastruktúra kiépítésével párhuzamosan — Hajdúsámson és Mikepércs — Sáránd alvóvárossá való fejlesztése érdekében — a településközpontokban és környékén 2–4 szintes lakóépületeket tartalmazó, egyéb arra alkalmas helyeken 1–2 szintes csoportos, korszerű családi házas övezeteket is ki kell jelölni. E két lakásépítési formát „keverni” lehet. A 3–4 szintes lakóépületek földszintjén intézményeket és ipari-szolgáltatói munkahelyeket is indokolt helyenként megépíteni.

Ágyat 1995-re 4680, 2010-re 5932 ágyra kell növelni. A szakorvosi rendelőintézetek 1122 óra/nap kapacitását 1995-re, 1663, 2010-re 1836 óra/napra kell emelni. A szociális otthoni helyek számát 1067-ről 1995-re 1435, 2010-re 2145 férőhelyre kell bővíteni. A körzeti általános orvosi, gyermekorvosi, fogorvosi munkahelyek számát az 1980. évi 165-ről 1995-re 245, 2010-re 322-re kell növelni. A bölcsődei helyek számát 2010-ig indokolt megháromszorozni. A kórházak fejlesztéséhez a DOTE 48 hektárral, a Megyei Kórház 25 hektárral rendelkezhet. E területeken 3600, illetőleg 2332, összesen 5932 kórházi ágy elhelyezhető. A további — egyedi program alapján meghatározható — felsőfokú egészségügyi intézmények területigénye kb. 15 hektár, amelyek a város északi részén elhelyezhetők. A szakorvosi rendelőintézeteket (12–24 munkahely) a lakónegyed-központokban kell elhelyezni. A szociális otthoni helyek a jelenlegiek bővítésekként elhelyezhetők. Az alapfokú ellátás létesítményei (körzeti orvosi rendelő, bölcsődek) az egyes lakóterületi egységekben, a hálózati elv tartásával telepítendők.

A felsőfokú oktatási intézményeknél új egyetemi és főiskolai karok létesítésével is célszerű számolni, mivel a város adottságai e szempontból kedvezőek. A jelenlegi területen a KLTE, a DOTE, a DATE fejlesztendő; az Ybl Miklós Műszaki Főiskola az Árpád tér irányában bővíthető; a két másik főiskola bővítésének igényével nem számolunk. Új felsőfokú oktatási intézmény a Kartács utca térségében helyezhető el. A felsőfokú művelődési létesítmények a városközpont északi felére összpontosulnak. Az új Megyei Könyvtár létesítése is e térségben indokolt. A felsőfokú oktatási és művelődési létesítmények bővítése, új intézmények elhelyezése egyedi elemzést igényel. A középfokú oktatási és művelődési létesítmények a városközpontban és az ún. lakónegyedközpontokban, valamint — kialakult helyzet esetén — az adottságok figyelembevételével telepítendők. A középfokú oktatási kibővítésével számolva hosszú távon a 14–17 éves korosztály 80 százaléka, nagy távon 90 százaléka veendő figyelembe. Az 1980-as 13 295 fővel szemben tehát 1995-ben 18 600, 2010-ben 20 500 fővel kell számolni. A középfokú diáktöbblek távlati férőhelyszükséglete az 1981-es 3968 férőhellyel szemben 1995-ben 5040, 2010-ben 5600 férőhely.

Az oktatási, a művelődési és a tudományos intézmények

Az alapfokú ellátásnál az óvodai ellátás fejlesztési igénye 1981–95. között a városban kb. 1500 hely, a községekben 500 hely; 1996–2010 között a városban kb. 1400 hely, a községekben 600 hely. Az általános iskolai ellátás fejlesztésénél az optimális 25–30 fő/osztályterem normatívával kell számolni. Ennek megfelelően Debrecenben az 1980-ban meglévő 537 osztályteremmel szemben 1995-ben 868, 2010-ben 1064-re van szükség. A községekben 1995-ig 40 új, 1996–2010 között további 70 új tanteremre lesz szükség. Az alapfokú oktatási intézményeket a hálózati elv betartásával a lakóterületi egységekbe kell elhelyezni. Debrecen kiemelt felsőfokú központi funkciórendszerében kiemelkedő szerepe van a szellemi tevékenységek összpontosító kutató, fejlesztő, szervező intézményeknek. Ezek közül az MTA, a KLTE, a DOTE és a DATE kebelén belül működő szervezetek bírnak különös jelentőséggel. A kutatóintézeti bázis erősítése érdekében — hasonlóan a dunántúli intézethez — létre kellene hozni Debrecenben az Alföldi Kutatóintézetet. Emellett a korábban tervezett MTA Állatorvos-tudományi Kutatóintézet telepítése is indokolt. Számolni kell arra, hogy az ún. 4. szektor (oktatás, tudomány) az 1., 2., 3. szektorokhoz az eddiginél szorosabban fog kapcsolódni. Ennek térbeli konzekvenciáit érvényesíteni kell a DT ÁRT-ben.

A város környéki településekben első ütemben a tömbfeltárást és az új területekkel való bővítést párhuzamosan kell alkalmazni. A műszaki hálózati infrastruktúra kiépítésével párhuzamosan — Hajdúsámson és Mikepércs — Sáránd alvóvárossá való fejlesztése érdekében — a településközpontokban és környékén 2–4 szintes lakóépületeket tartalmazó, egyéb arra alkalmas helyeken 1–2 szintes csoportos, korszerű családi házas övezeteket is ki kell jelölni. E két lakásépítési formát „keverni” lehet. A 3–4 szintes lakóépületek földszintjén intézményeket és ipari-szolgáltatói munkahelyeket is indokolt helyenként megépíteni.

A város környéki településekben első ütemben a tömbfeltárást és az új területekkel való bővítést párhuzamosan kell alkalmazni. A műszaki hálózati infrastruktúra kiépítésével párhuzamosan — Hajdúsámson és Mikepércs — Sáránd alvóvárossá való fejlesztése érdekében — a településközpontokban és környékén 2–4 szintes lakóépületeket tartalmazó, egyéb arra alkalmas helyeken 1–2 szintes csoportos, korszerű családi házas övezeteket is ki kell jelölni. E két lakásépítési formát „keverni” lehet. A 3–4 szintes lakóépületek földszintjén intézményeket és ipari-szolgáltatói munkahelyeket is indokolt helyenként megépíteni.

A város környéki településekben első ütemben a tömbfeltárást és az új területekkel való bővítést párhuzamosan kell alkalmazni. A műszaki hálózati infrastruktúra kiépítésével párhuzamosan — Hajdúsámson és Mikepércs — Sáránd alvóvárossá való fejlesztése érdekében — a településközpontokban és környékén 2–4 szintes lakóépületeket tartalmazó, egyéb arra alkalmas helyeken 1–2 szintes csoportos, korszerű családi házas övezeteket is ki kell jelölni. E két lakásépítési formát „keverni” lehet. A 3–4 szintes lakóépületek földszintjén intézményeket és ipari-szolgáltatói munkahelyeket is indokolt helyenként megépíteni.

Kereskedelmi, vendéglátási és szolgáltatói intézmények

A lakosság életkörülményeit alapvetően befolyásolja a kereskedelmi ellátás színvonala. A vizsgálat szerint a körzeti kiskereskedelmi hálózata mennyiségi és minőségi színvonala nincs teljesen összhangban a lakosság igényével és területi megoszlása is elentmondásos. A kereskedelmi ellátásban érvényesíteni kell azt az elvet, hogy a napi-cikkellátást döntően a lakóhelyen, míg a tartós fogyasztási cikkek-ellátást a központi fekvésű részekben (pl. településközpont) kell biztosítani. A településcsoportban a bolti kereskedelem fejlesztésével kapcsolatos feladatok jelentősek: az 1980-as 83 114 négyzetméter alapterületet 1995-re — a koncepció szerint — 156 ezer, 2010-re 210 ezer négyzetméterre kell emelni.

A vendéglátás területén a helyi, a vonzáskörzeti igényeken felül az idegenforgalom igényeit is figyelembe kell venni. Fejlesztési igények: az 1980-as 35 368 négyzetméter helyett 1995-ben 78 800 négyzetméter, 2010-ben 132 ezer négyzetméter.

A személyi és kommunális szolgáltatásokkal kapcsolatos igényeket egyedi vizsgálatok alapján kell meghatározni.

A kereskedelmi, vendéglátási és szolgáltatási létesítmények telepítését egyrészt az el látandó körzet nagysága — térség, város, lakónegyed, lakóterület —, másrészt az egységek profilja befolyásolja. A térségi igényeket kielégítő nagyáruházak, bevásárlóközpontok, szállodák, szakáruházak, magasabb osztályú vendéglátó egységek, klubok, játéktérmekek és a speciális igényeket kielégítő szolgáltató létesítmények telepítése általában a városközpontban kívánatos. Debrecenben, a Kálvin téri bevásárló központon kívül néhány sétáló-, bevásárlóútcák kialakítása szükséges, valamint a városközpont délikeleti részén — több száz parkolóval ellátható — nagyáruház létesítése. Az alapfokú ellátás és a korábban említett ún. térségi ellátás közötti „sávban” igényelt üzleteket az ún. lakónegyedközpontokban szükséges elhelyezni, hogy a városközpont viszonylagos tehermentesítése megtörténhessen.

Zöldfelületi rendszer, üdülés, idegenforgalom

A város zöldfelületi rendszere hat tipikus övezetből áll, ezek: a belvárosi, a telep-szerű-többszintes beépítésű, a többszintes-telkes beépítésű, telkes-földszintes családi házas beépítésű, ritka beépítésű mezőgazdasági hasznosítású kertségi és az erdő és erdőszérv növényállománnyal borított területek. A fejlesztés során e rendszerek megtartása és továbbfejlesztése célszerű. Debrecen és a vonzáskörzetét ellátó zöldterületi létesítmények (közparkok, sportterületek, komplex rekreációs övezetek) elhelyezése a város tervezett szerkezetéhez, természeti adottságaihoz igazodva három övezetben képzelhető el.

a) a belvárosban kívül, a városban sziget-szerűen elhelyezkedő egységekként, a városközponttól számított kb. 2 km-es körzetben;

b) a város nyugati felén, a Monostorerdőn, a Nagyerdő északnyugati, nyugati peremén és a Tócsa-völgyben, a város keleti felén: az Apafai erdőtől indulva, a Kondoros és melléká-gai mentén a központtól 4–6 km-re;

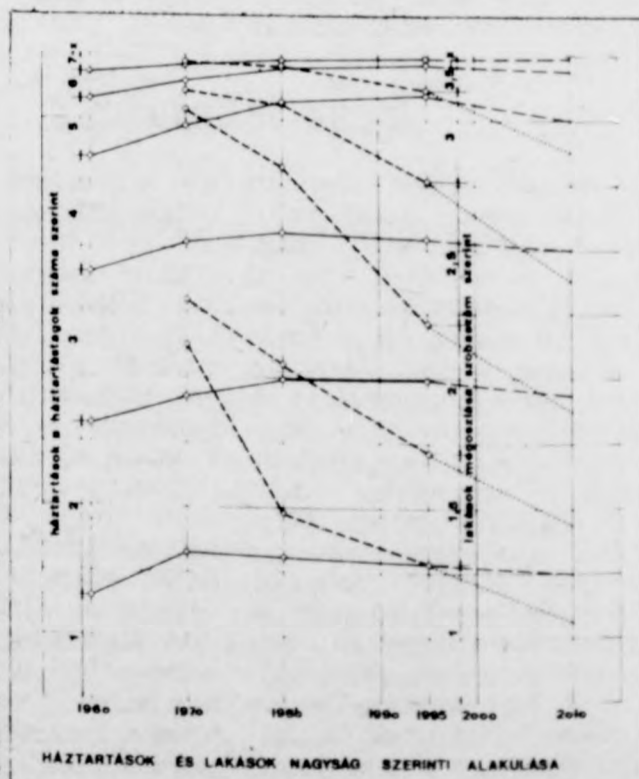
c) a várostól keletre az Erdős pusztákon, a városközponttól 8–12 km távolságban.

A b) pont alatt jelzett elképzelés lényege az, hogy a város belterületén, illetőleg ahhoz szorosan kapcsolódva megáramszorozódna az erdő jellegű terület — amelyet most csak a Nagyerdő déli nyúlványa (Lenin park, Park-erdő) reprezentál —, és gyűrűként venné körül a művi városestet. Ehhez a kb. 1000 hektáros Nagyerdő mellett kb. 2000 hektáros nagyságrendű új erdőtelepítést kellene végrehajtani. A koncepciónak ezt az előirányzatát csak mintegy 50 százalékban tartjuk realisztikusnak a jelzett területek egy részének mezőgazdasági célú hasznosíthatósága és hasznosíthatósága miatt.

A Debrecen—Hajdúszoboszló—Hortobágy üdülési és idegenforgalmi körzet az ország egyik legzadagabb vonzóterületével rendelkező térsége. Debrecen a gyógytermálfürdő és az erdő és a kulturális hagyományok gazdagsága teszi vonzóvá. A gyógytermálfürdő alapozva a meglévő gyógytermálfürdő bővítése van folyamatban. A Nagyerdő mellett az Erdős puszták feltárása történik meg üdülési, kirándulási, sportolási, pihenési céllal. A város északi és keleti részén kialakított zártkertek bruttó területe 292 hektár, melyek döntő többségét „aktív” üdülési céllal használták. A zártkertek megkészszerzése kívánatos a nagytávlatban. Debrecen üdülési és idegenforgalmi központi szerepkörének növelése jelentős feladat. Célként fogalmazható meg: a természetes gyógyvízre alapozott kórházi, szanatóriumi bázis kiépítése, a gyógyfürdő fejlesztése; az idegenforgalmi szállásellátottság és az üdülőtérhözjárás számának növelése; a napi és hétfégi szabad idő eltöltésére alkalmas pihenő-, szórakozóhelyek és kulturális programok bővítése. A kereskedelmi és üdülési szálláshelyek fejlesztési javaslata szerint a jelenlegi 5116 szálláshelyet 1995-ig 2,5-szeresére, 2000-ig 4-szeresére kell növelni.

(Folytatjuk)

Radnai Fál városi főépítész

A társadalmi erők növekvő szerepe a község- és városfejlesztésben

Beszélgetés S. Hegedűs Lászlóval, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának titkárával

Már évek óta tavaszi nemzeti ünnepeinkhez kapcsolódva a Hazafias Népfrent nemzeti zászlóval, kitüntető oklevelekkel és jelvényekkel jutalmazza azokat a falvakat, községeket, városokat; az üzemek és szövetkezetek legjobbjait, amelyek kimagasló eredményeket értek el a településfejlesztési társadalmi munkában. Az augusztus 20-i gyűléseken, ünnepeken is — a világ és az egész ország dolgain kívül — sok szó esett a helyi politikáról, közéletéről; a lakóhely örömeiről, gondjairól. Közéletünkben milyen jelentősége van a települések fejlesztését célzó társadalmi összefogásnak? — erről beszélgettünk S. Hegedűs Lászlóval, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának titkárával.

Tapasztalatokon nyugvó megítélés szerint a helyi társadalmi munkamozgalom eredményessége megbízható mércéje egy-egy falu, község, város vagy városrész közéleti demokratizmusának. Mércéje annak, hogy megfelelő-e az összhang, a helyi vezetők és a lakosság között. Ebből következők: a településfejlesztési társadalmi munka jelentősége nem csupán gazdasági, anyagi, hanem politikai természetű is. A legjobb közösségekben, ahol az ember, a család, az együtt dolgozó vagy élő kollektíva, egy város, falu közössége — ha szabadon és szíve szerint szólhat és dolgozhat — már-már csodákra képes. Voltaképpen nem csoda ez, hanem a mindenütt megteremthető kollektív alkotóerő. Inkább azon kell csodálkoznunk, hogy ezt a nyilvánvaló igazságot sokan ma sem értik. Nem értik, hogy nincs technika, szervezet, „konceptió”, terv, amely társadalmi egyetértést és egyetértő cselekvést nélkülözhetetlen eredményes lehet. Amit a politika, az igazgatás, a vezető tehet az, hogy lehetőséget, pályát terem a közösségi alkotókedv kibontakozásának. Végül soron a településfejlesztési társadalmi munka nélkülözhetetlen része a politikának és még inkább az lesz a jövőben. Növekvő eredménye bizonyítja a szocialista nemzeti egység, a hazaszeretet, a közéleti felelősség erősödésének.

— A növekvő eredményeket hogyan jeltik a számok?

— Nem túlzok, ha azt mondom, hogy mai eredményeink hajdani legszebb államainkat is elszűrkítették. Pénzben kifejezve a II. öt éves tervben 1,45; a harmadikban 3,25; a negyedikben 7,4; az V. öt éves tervben már 20 milliárd forint volt a településfejlesztési társadalmi munka értéke. Tavaly, egyetlen év alatt 6,75 milliárd forint értékű településfejlesztési társadalmi munkát végzett a lakosság. Az egy lakosra számított társadalmi

munka értéke 20 év alatt több mint húszszorosára növekedett; az egykori 29 helyett 1981-ben elérte a 630 forintot. Kiváltképpen lendületbe hozta a társadalmi munkát a párt XII kongresszusának tiszteletére indított község-, városfejlesztési munkamozgalom: míg az egy lakosra jutó társadalmi munka értéke 1978-ban 358 forint volt, a kongresszusi években, 1979-ben 436 forint, 1980-ban 528 forintra növekedett. E fejlődés láttán minden reményünk megvan rá, hogy mostani öt éves tervünkben minden településen még nagyobb értékeket teremtenek társadalmi munkával.

A növekedés forrása az, hogy népünk nemcsak általában és szemléletben, hanem konkrétan és cselekvően is egységes és egyetértő. Mindebben elveink és gyakorlatunk szerint erősödik a jó értelmű szerveztség.

— A népfrentbizottságokról tudott, hogy az első számú szervezői és mozgósítói a társadalmi munkának. Képviselek a helyi lakosság véleményét, szándékát, akaratát. A tanácsok népképviseleti feladataik teljesítése keretében közgazdasági és gazdasági szervek is. Ők gazdálkodnak a fejlesztési alapokkal, éves és ötéves terveket készítenek. Ebben a munkában milyen kapcsolat, együttműködés van a népfrent és a tanácsok között?

— A tanácsok és népfrentbizottságok együttműködése egységes a tanácsrendszerrel. Az alapvető feltételeket ehhez a tanácsok törvényben rögzített önállósága, a népfrentos társadalmi támogatás és ellenőrzés biztosítja. Csak az a fontos, hogy ezzel a lehetőséggel bátran és kezdeményezően éljenek mind a tanácsok, mind a népfrentbizottságok.

A községi-városi tanácsok többségében már kialakult rend, hogy az ötéves tervet és az éves terveket idejében — és nem a döntés után — megvitatják a lakossággal; elfogadják a megvalósítható javaslatokat és igénylik a támogatást. Az is általános

társadalmi gyakorlat: ha a lakosok többet akarnak, mint amire a tanácsi pénzeszközök elegendőek, akkor pénzzel és társadalmi munkával „megtoldják” a tanács erejét. Ily módon egy-egy település lakosainak egyéni vállalásai, közösségi összefogása „beépül” a tervbe.

— Tehát a településfejlesztési társadalmi munkát megtervezik egy-egy évre és az öt-éves tervidőszakra is?

— Úgy van. Méghozzá ugyanolyan körültekintő alaposan, amiként a tanácsi pénzeszközök felhasználását. A kétféle erőforrást összhangba hozzák, hogy a tanácsi fejlesztési beruházások és a társadalmi összefogás azonos célú legyen. Csak így lehet igazán értelme és haszna a társadalmi munkának. Azután a tanácsnak kell gondoskodnia arról, hogy a társadalmi munka elvégzéséhez szükséges eszközök, anyagok rendelkezésre álljanak. Az is természetes, hogy egy-egy ötéves tervidőszakban a tervezéskor rangsorolnak: megállapítják mi a fontosabb és mi a későbbre halasztható. E kérdésben gyakran zajlik élénk vita egy-egy településen; ám ezt a vitát nem lehet — nem szabad — elkerülni, hiszen csak általa alakulhat ki a helyes, a közmelegelődésre találó rangsorolás.

Nagyon fontosnak tartom, hogy mind a tervezés során, mind a tervek megvalósításakor érvényesüljön a tanács területi felelőssége. Vagyis az, hogy a tanács társadalmi-közgazdasági vonatkozásában gazdája az ott működő üzemeknek, szövetkezeteknek, intézményeknek. Ezek vezetői, dolgozói nélkülözhetetlen erőt képviselnek a településfejlesztés társadalmi forrásaiban. Ezért azt tartjuk helyesnek, ha itt is rendszerek a tájékoztatások, véleménycserék a tanácsi tervek körül. Csak így módon alakulhat ki a megfelelő és szükséges összhang a településfejlesztésben a tanácsi és vállalati tervezésben.

— Ezek szerint a jól előkészített és tervezett társadalmi munkában találkoznak a helyi lakossági, tanácsi és vállalati érdekek?

— Igen találkoznak, vagy úgy is mondhatjuk, hogy egybeesnek. A legjobb települések gyakorlatának lényeges vonása, hogy érvényesítik az önkéntesség és az érdekeltség elvét. A településfejlesztési társadalmi munka,

de még a kommunista műszakokon összeadott pénz is nem elsősorban a nagy és távoli alkotások, épületek megvalósításának társadalmi támogatására való. Kivétel természetesen lehet. De nélkülözhetetlen a talán kicsiny, de a mindennapi életben fontos dolgok megvalósítására. A kultúrát nemcsak a székhely község, központi város művelődési háza, rangos könyvtára, szép uszodája jelenti. Legalább olyan mértékben az is, hogy legyen járda, kövezett út, jó ivóvíz, iskola, óvoda, játszótér és fák, virágok, bokrok, ahol csak helyük akad. A faluban és a városrészekben is.

Végeredményben a jó tanácsi, lakossági és vállalati együttműködés tökéletesebbé és eredményesebbé teszi mind a népgazdasági-tanácsi tervet, mind a közhasznú társadalmi munkát.

A településfejlesztési társadalmi munka mai jelentőségét jellemzi, hogy értékben a tanácsi fejlesztési alapok mintegy húsz százalékát képezi. Ebből következők, hogy már néhány százalékos javulás is milliárdokkal növelheti a közhasznú beruházásokat. Ezért lényeges feladat annak megvizsgálása: hogyan lehetne tervezési módszereinket még alkalmasabbá tenni a társadalmi segítő-készség befogadására.

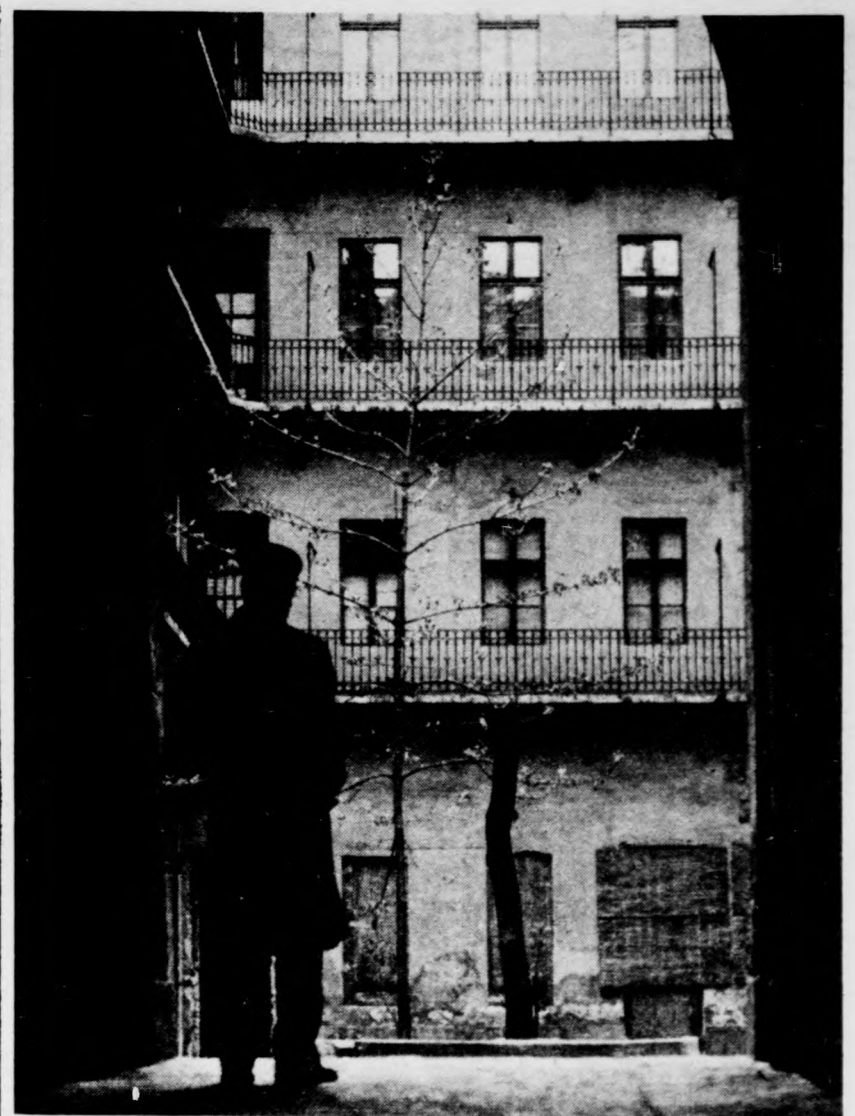
Napjaink fontos tanulsága: népünk többsége takarékos és védi a köztulajdont, amit akkor értékel leginkább, ha megteremtésében maga is részt vesz. Ezt a résztvételt kell növelniük, még általánosanabbá tenniük és jól szervezniük a népfrentbizottságoknak.

— Végül egy személyes kérdés: keréken tíz éve ezen a poszton a Hazafias Népfrent Országos Tanácsa titkáráként szervezi, gondozza a településfejlesztési társadalmi munkát. Töredeimes, sok gondal jár-e a munkájáért?

— Nem tudom a kettőt különválasztani, a töredést és az örömet. Nekem az az öröm, ha egy nehéz gondot sikerül a megoldás útjára terelni. És ebben nem vagyok egyedül. A népfrent vezetőtestületeiben is kollektív munka folyik, a mozgalomban együttműködő társadalmi erőkkel közösen és egyetértésben törekszünk újabb sikerekre.

— Köszönjük a beszélgetést.

H. L.

Kivágott, és frissen ültetett fa a Majakovszkij utcai Pekáry ház udvarán. Ebben az épületben volt Krúdy Gyula első budapesti otthona, amely regényeiben is többször szerepelt

AZ ISMERETLEN BUDAPEST...

Ismeretlen Budapest?!? Sorozatunk az elfelejtett, az észre nem vett, épp ezért a főváros lakóinak nagyrésze előtt ismeretlen Budapest bemutatására tesz kísérletet. Várház, lóvasút, Sőhivatal, ma már úgyszólván elfelejtett fogalmak. Régi freskók, kutak, szobrok, eldugott udvarok karnyújtásnyira levő észre nem vett szépségeire, érdekességeire szeretnénk felhívni a figyelmet. Megkíséreljük képeinkben rögzíteni az állandóan változó főváros ma még meglevő kuriózumait. A főváros jellegzetes udvarai számos érdekességet, szépséget rejtenek. Egy-egy kapu alá benézve, udvarra betérve meglepő dolgokat, sokszor város történeti emlékeket talál az arra néhány perc időt szánó járókelő.

A Kálvin tér egyik régi, műemlék épülete az egykori Oroszlán fogadó a Ráday utca sarkán. Az udvarán levő szobor valamikor a téren álló Danubius kút egyik nőalakja volt

TEGYÜNK TÖBBET LADÁNYÉRT!

Ez a felhívás egy püspökladányi környezetvédelmi mozgalmat idéz, méghozzá egy olyan mozgalmat, amelynek korántsem csak tésék-lásék-szerűek az eredményei. Nemcsak a mindenáron eredményekre tekintő értékelés látja hatékonynak a mozgalmat, a kritikus, a „szőrösszívű” folyamatos értékelések is észrevetleleik ezt. A városi címre áhító nagyközség falu létere — Balmazújvárossal együtt — megynék (Debrecen kívüli) négy városával versengett a legtisztább, legrendesebb települést megillető elismerésért. Természetesen nem a városképet, mint az épületek összességét, annak esztétikumát vették itt számba, hanem azokat az erőfeszítéseket, amiket azért tettek a helységek lakói, hogy fejűk felől elhárítsák a környezeti ártalmak veszedelmét.

Ha a környezetvédelem szót halljuk, akaratlanul is a tiszta utcákra, rendben tartott árkokra, a virágos útszegélyekre, a metszett bokrokra, a nemrégiben ültetett facsemetékre gondol az ember, no meg a társadalmi munkára. A kisebb településeken csak a port lehet emberre

(de minden más élőnyire is) ártalmas tényezőként megemlíteni. Hogy ezzel szemben Ladány mennyire nem kis település, azt a környezeti ártalmak sokaságával is bizonyíthatja. Még zajártalommal, vízszennyező anyagokkal is „dicsekedhet”, nem is beszélve a nagyközség mellett Budapestnek tartó országútról, ahol a járművek szakadatlanul ontják a füstöt, a kormot, a zajt. S még ott van a vasút is, aminek forgalma alig marad el a közútétől. A faluban levő ipari üzemek is megteszik a magukét a kellemetlenségek tetőzésében. Persze aztán a tanács, a népfrentaktivisták unszolására megteszik a magukét a környezetvédelem tereén is, szó se róla.

Ladány — települési kategóriájában — Hajdúbörzsöny mögött második lett a megyei környezetvédelmi versenyen. Ez a falu képerő is leolvasható. A terebélyes fákkal hajlongó utcákról, az utak gereblye- és seprűnyomairól, virágairól. Sok helyütt látható a rendet rakó kezek türelmes jelenléte. Megint csak a település nagyságára vall, hogy úgynevezett jóléti övezeteket, pihe-

nőparkokat, jóléti kiserdőt, tavakat kellett létrehozni. Persze lehetne még többet, s a tervekben szerepelnek továbbiak is. Ha megnézzük a kapacitásokat, s az egységnyi társadalmi munkát, nem emelhetünk kifogásokat. Éppen most nem, amikor dicsegni kellene. Pláne olyan esetekben szükség-telene a kifogások, amikor a kultuszánál, a bürokrácia hókuszpókuszainál nagyobb keletük van a cselekvéseknek; ahol a jó szándék nemcsak felvállalás marad, hanem megtestesül a szemet gyönyörködtető utcaképekben s a „tűdőt gyönyörködtető” erdőben.

Matolcsi Lajos tanácselnöktől megtudom, hogy kukás szeméztisztítója — Debrecen után — Püspökladányban volt először a megyében. Még az 1976-os környezetvédelmi törvény előtt, amely végre méltó helyére emeli az idevonatkozó feladatokat, hisz kimondja: „A környezetvédelem — mint elsőrendű társadalmi érdek — része az állami politikának.” Talán nem túlzás azt mondani: Püspökladányban komolyan vették ezeket a szavakat.

Persze az olyan természetszerető, s környezetünkért aggódó embert, mint Matolcsi Lajos, nem az előírások, törvények sarkallják a cselekvésre, az áldozatokra. Benne — s mint Ladányban még annyira emberben — bensőből fakadó igény, az emberi tartás része a környezeti kultúrára való törekvés.

A tanácselnök büszkén mutogatja a vendégeknek az egykori vályogödrök helyén a rekreációs területeket, a tavakat, az erdőket, s nem kevesebb büszkeséggel invitál az arborétumba sem, hisz mint mondja: ez fényesíti a ladányi pitykét.

Ilyen igyekezet mellett aztán a nagyközség igazán méltó nagy szülőtteihez, a szikek fásításán sokat és sikeresen fáradozó Kaán Károlyhoz és Magyar Pálhoz, az erdőökönómia nagyjaihoz, akiknek szobra tetterre készített mementóként áll a falu lakossága előtt. Matolcsi Lajos még idézi a Veres Péter-i sort, amit a nagyközség sorsáról gondolkodva és gondoskodva mindig megszívlelendőnek tart: „Ide kell hozni mindazt, ami szép, ami jó, ami nemes, s amit érdemes.”

Erdei Sándor

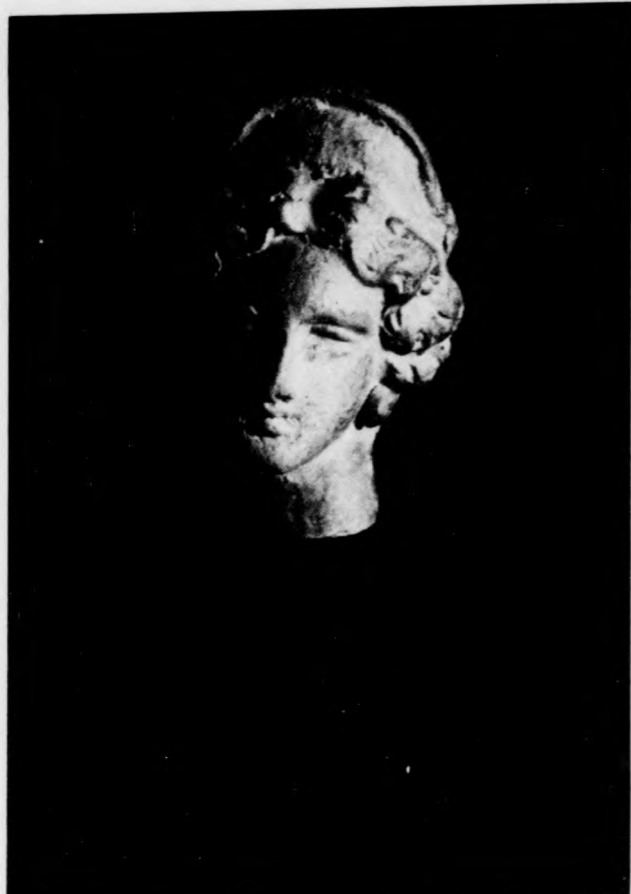
Ilyen is van Budapesten! A Hájós utcai Napóleon udvar homlokzatán a „nagy korzikai” neve látható (MTI-fotó: E. Várkonyi Péter felvétele — KS)

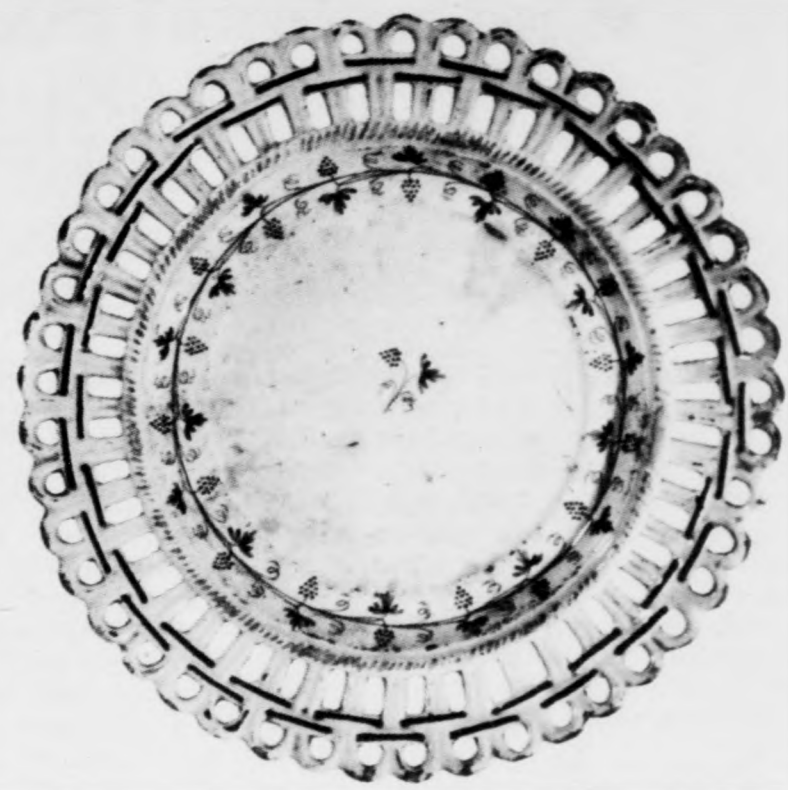
Ozirisz, a meghaló és feltámadó isten, az alvilág ura. Egyiptom, Szaiszi kor i. e. VII-V. század

Római üvegkancsó i. sz. II-III. század

Afrodité. Görög, i. e. II. század

Kőcserep tányér. Igló, XIX. század első fele

Tárgyak a Déri-gyűjteményből

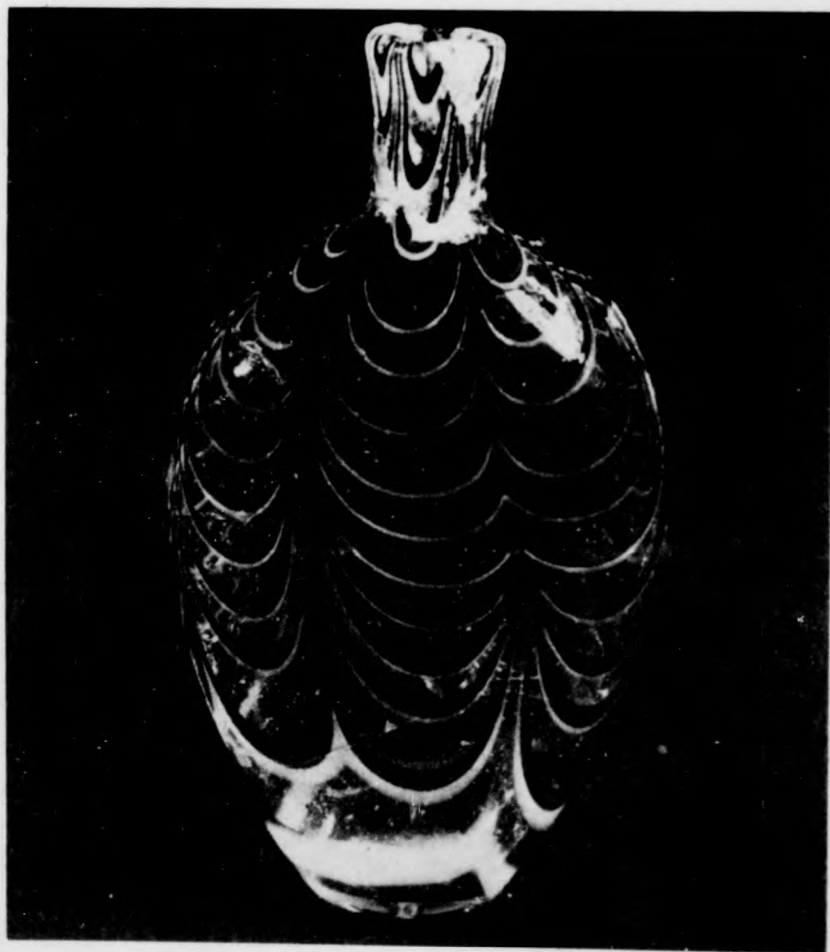
SÉTA A MÚZEUMBAN

Beg-ce védőisten, aranyozott bronz. Mongol, XVIII. század vége

Inro, gyógyszertartó szelence, lakkozott fa. Japán, XVIII. század vége

Fonalas díszítésű üveg. Regéc, XIX. század második fele

Elefántcsont faragvány. Japán, XIX. század

Tőr kard markolata, marottai díszítéssel. Spanyol, XVII. század

Hotei a szerencse és hosszú élet istene, bronzszobor. Japán, XVIII. század vége

A debreceni múzeuma kerek száz évvel az első magyar múzeum, a Nemzeti Múzeum alapítása után, 1902-ben alakult meg. Az akkori Városi Múzeum a neves gyűjtő és múzeumigazgató, Zoltai Lajos minden fáradozása, eredményes gyűjtő és feldolgozó tevékenysége dacára hosszú ideig szerény, különösebb érdeket nem keltő vidéki múzeum volt és maradt volna sokáig, ha 1920-ban Déri Frigyes nagyszerű általános művelődéstörténeti gyűjteménye nem kerül Debrecenbe. Az adomány egyszerre kiemelte a múzeumot a névtelenségből és nemcsak országosan, hanem bizonyos mértékben nemzetközileg is jelentőssé, számoltartottá tette. Déri Frigyes gyűjteménye azért volt képes erre a nagy tetre, mert mind mennyiségileg, mind minőségileg kiváló volt. Tudatos gyűjtőmunka eredménye, amely minden klasszikus kultúrát és tárgykört nem nagyszámú, de jellemző, értékes műtárggyal ismertett. Az a szerencsés körülmény, hogy Déri Frigyes gyűjteménye egyiptomi, görög, római, kínai, japán, koreai, iráni, mongol és indiai anyagot tartalmaz, mindmáig egyedülállóvá teszi a debreceni múzeumot a magyar múzeumok között.

A gyűjtemény „véletlenül” került Debrecenbe. Dérinek előzőleg semmi kapcsolata sem volt a várossal, gyűjteményét eredetileg Bajának szánta. Amikor azonban Baja határszéli város lett, úgy gondolták, hogy ezt az értékes anyagot egy Bajánál nagyobb, felsőfokú tanintézetrel is bíró vidéki városban kell elhelyezni. Debrecenben azonban nem volt megfelelő épület. Ekkor Déri Frigyes 1700 millió koronára értékű értékpapírjait egy, a gyűjteménnyel egyesített művelődési intézményeknek helyet adó épület megépítésére ajánlotta fel. 1923. szeptember 23-án volt az egykori Fűvészkertben a kultúrpalota alapkövetélteli ünnepélye. Ekkor azonban az értékpapírok pár hónap alatt elértéktelenedtek, Déri Frigyes pedig váratlanul 1924 októberében meghalt. 1925-ben a városi közgyűlés 1 millió 800 ezer pengőt szavazott meg kultúrpalota felépítésére és intézkedett a Déri-gyűjtemény Debrecenbe szállításáról. A Déri Múzeum 1930. május 25-én országos ünnepély keretében nyílt meg. Később Déri György, Déri Frigyes öccse ugyancsak a debreceni múzeumnak ajándékozta gazdag népművészeti gyűjteményét.

1977. szeptember 30-án új állandó kiállítást nyitottak a Déri Múzeumban. Ekkor Déri Frigyes és Déri György gyűjteményének jelentős részét is sikerült kiállítani. Képeink a Déri-gyűjteményből adnak válogatást.

(Fotó: Fekete Gábor)

Hétfőn az
mennyi alsó és
tatási intézmé
kezdődik a t
pokban megta
és vezetői érte
tékelték az elm
zett munkát.
meg az 1982-
feladatait. Az
kolai évben
munkát vége
pedagógusai.
az új tanterv
folytak a kísér
pos tanítás gy

Alsó fo

Az utóbbi é
gyében, külön
ben az óvodai
lesztésének út
ladta az ország
82-es tanévben
új óvodai he
hálózat befo
Ugyanakkor a
rúak száma c
lékkel nőtt. E
nyezte, hogy
84 százalékán
gadni az óvod
gos átlag 82 sz
gyében 26 544
óvodába, 621 k
helyhiány miatt
Az egyes telep
ellátása, szert
feltételei közöt
eltérések. Debr
lakótelepek ó
a zsúfoltság. A
gyermekek
vesz részt szer
ban az iskola
dagógiai mu
zatlanul gondi
a cigánygyerm
nem jár isko
Az óvodai hál
nek újabb jel
Debrecenben,
gásfogyatékos
speciális óvoda
megtervezik a
Az általános
létszám három
nőtt. A legnép
évfolyam volt.
lános iskolák
lyzba 10 863 ta
be. Ez az első
százalékos növe
ti az elmúlt év
va. Sajnos, a t

A de

A demográfia
te a középfok
téményeket.
tanévben 5,7
emelkedett a
száma (21 315)
ban tanult a
szakközépiskol
szakmunkáske
szakiskolákban
A kialakult a
lelnek a megy
és népgazdas
és alkalmazko
és Debrecen i
jához. A dem
emelkedése re
feladatok elé a
középfokú is
megyében me
országos átlá
iskolaépítési
program sem
ni a gyermek
dását. Növeke
zsúfoltsága, a

AZ

A közoktatá
tetelei javuló
tatnak. Megyé
dagógus dolg
tanévben. Cs
sítés nélkül
száma. Ugyar
ban az óvodák
lános iskolák
levőket színt
képesítés nélk
sítik. Oktató
neuralgikus p
megyei ped
vonal hosszú
van az orszá
Hajdú-Biharba
cent kivéve —
átlagfizetése
rinttal marad
átlagtól. (De
is nagyok az
országos átlá
radás 5,8 szá
gyei tanács j
kedési tervet
saját erőből p
teni a gondok

BECSENGETÉS ELŐTT

TANÜGYI HELYZETKÉP

Hétfőn az ország valamennyi alsó és középfokú oktatási intézményében megkezdődik a tanítás. A napokban megtartott igazgatói és vezetői értekezleteken értékeltek az elmúlt évben végzett munkát, és határozták meg az 1982-83-as tanév fő feladatait. Az 1981-82-es iskolai évben eredményes munkát végeztek a megye pedagógusai. Munkálkodtak az új tanterv bevezetésén, folytatták a kísérleteket az ötnapos tanítás gyakorlati alkal-

mazásával kapcsolatban, tartalmában gazdagodott az iskoláinkban végzett pedagógiai munka. A megye iskolái számos objektív nehézséggel küzdenek (tanteremhiány stb.). Az azonban öröndetes, hogy a helyi erőfeszítések több területen eredményt hoztak, s kedvező tendenciákat indítottak el. De kétségtelen, hogy a megye iskoláügyének sok mutatója alatta van az országos átlagnak.

gozaton be is fejeződött, az általános iskolák felső osztályaiban és a középiskolákban pedig folytatódott az új tantervek, dokumentumok bevezetése. A tanügyi reform új feladatok elé állítja a pedagógusokat. Napról napra tanulmányozni kellett a dokumentumokat, és új módszereket kellett alkalmazni. Nehezebbé vált a tanárok helyzetét, hogy a tankönyvek, munkafüzetek egy része csak kése jelent meg, és továbbra sem javult a taneszközellátás. A középiskolákban megkezdődött az oktatás fakultációs formája. Az elmúlt tanév feladatai közé tartozott az ötnapos tanítási hét bevezetésére való felkészülés. Megyénkben tizenhét iskola vállalkozott a kísérletezésre. A tanév meghosszabbításával, feszebb munkarenddel, úgy tűnik, a feladatok megoldhatók. A vélemények azonban megoszlanak, a szülőknek és a pedagógusoknak egyaránt

fenntartásaik vannak. Egy bizonyos, mind a tanulók, mind a nevelők terhelése növekedni fog, különösen a középiskolákban. Feltétlenül el kell érni, hogy a jövőben az öt tanítási nap mindegyike teljes értékű munkanapot jelentsen, gondoskodni kell arról, hogy az ifjúsági mozgalomban ne következzen be visszaesés. Az elmúlt tanév krónikájához hozzátartozik, hogy újra megrendezték a diáksportnapokat. Ezeket gondosan előkészítették, és végeredményben hasznosak voltak.

Összességében az állapítható meg, hogy az iskolák a nehezebbé váló körülmények között (demográfiai mozgás, tanügyi reform, kiállítások stb.) tervszerűen és eredményesen dolgoztak. A működési alapfeltételeket sikerült biztosítani. Az egyes intézmények között meglévő különbségek azonban nem csökkentek.

Alsó fokú oktatási intézmények

Az utóbbi években a megyében, különösen Debrecenben az óvodai hálózat fejlesztésének üteme meghaladta az országos átlagot. Az 1981-82-es tanévben például ezer új óvodai hellyel bővült a hálózat befogadóképessége. Ugyanakkor az óvodás korúak száma csak két százalékkal nőtt. Ez azt eredményezte, hogy a jelentkezők 84 százalékát tudták befogadni az óvodák. (Az országos átlag 82 százalék.) A megyében 26 544 gyermek járt óvodába, 621 kérelmet kellett helyhiány miatt elutasítani. Az egyes települések óvodai ellátása, személyi és tárgyi feltételei között jelentősek az eltérések. Debrecenben az új lakótelepek óvodái nagy a zsúfoltság. Az ötéves korú gyermekek 98,3 százaléka vesz részt szervezett formában az iskola-előkészítő pedagógiai munkában. Változatlanul gondot jelent, hogy a cigánygyermek egy része nem jár iskola-előkészítőre. Az óvodai hálózat fejlődésének újabb jelentős állomása Debrecenben, hogy a mozgásfogyatékos gyermekek speciális óvodai ellátását is megszervezik az új tanévben.

Az általános iskolai tanulólétszám három százalékkal nőtt. A legnépesebb az első évfolyam volt. Megyénk általános iskoláinak első osztályába 10 863 tanuló iratkozott be. Ez az elsőosztályosok 11 százalékos növekedését jelenti az elmúlt évihez viszonyítva. Sajnos, a tanköteles kort

elérők négy százaléka — zömmel iskolaéretlenség miatt — nem kezdte meg általános iskolai tanulmányait. (Ez 400 gyermeket jelent.) A megyében kialakult helyzet rosszabb, mint az országos kép. Túlságosan magas az elsőosztályos tanévvesztők aránya (6,1 százalék). Az 1980-81-es tanévben 14 éves korukig a tanulók 83,9 százaléka bejezte az általános iskolai tanulmányait, ez a mutató is kedvezőtlenebb az országos átlagnál (86,7 százalék). A felső tagozatosok 89,9 százaléka részesült szakrendszertanításban, szakképzett tanárok tartják az órákat 86,8 százalékkal. Ez közel van az országos átlaghoz. Öröndetes, hogy az általános iskolai tanulmányait befejezők 96,7 százaléka tanul tovább középfokú oktatási intézményekben. Az elmúlt tanévben 71 467 volt az általános iskolások száma a megyében.

Javultak az oktatás tárgyi feltételei. Az ötödik ötéves tervben tervezett 226 általános iskolai tanterem helyett 333 épült. (Ugyanakkor sok tanterem használhatatlanná vált, és a körzetesítés is eredményezett tanteremkiestést.) Így tehát változatlanul magas az egy tanteremre jutó tanulók száma. Az országos átlagtól való elmaradás még mindig jelentős. A gyógy- és pedagógiai intézetekben 2660 gyermeket iskoláztak be, a korosztály 3,6 százalékát. Sajnos, emelkedő tendenciára lehet számítani a jövőben is.

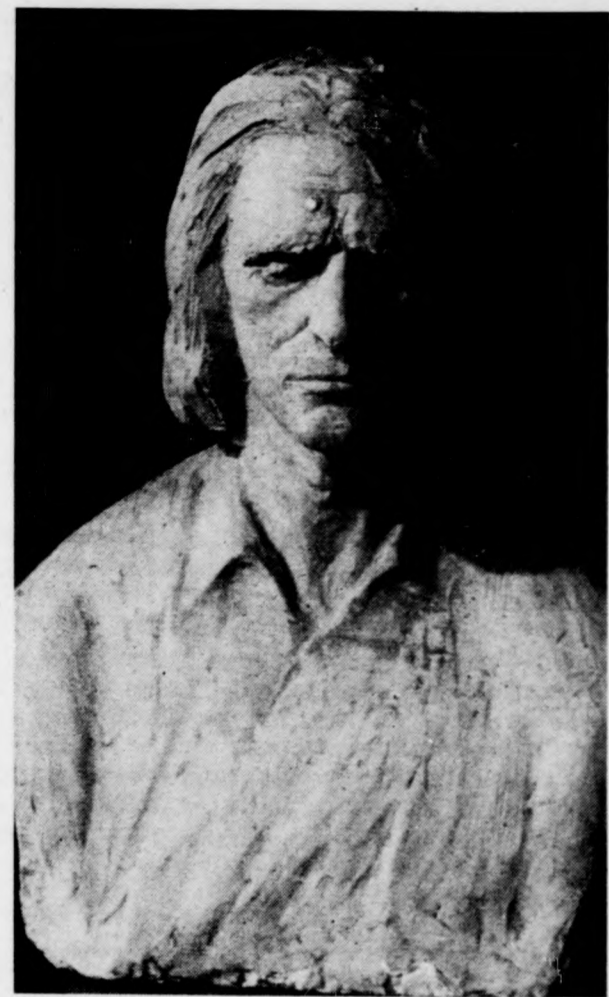
Az új tanév fő feladatai

A Művelődésügyi Minisztérium utasítása értelmében az iskolákban nevelési értekezletek foglalkoznak az MSZMP KB oktatáspolitikai állásfoglalásával s az abból adódó konkrét feladatokkal. A második, tavaszi nevelési értekezleteken a családdal való együttműködés kérdéseiről tanácskoznak a pedagógusok. Erre azért kerül sor, mert az utóbbi időben nőtt azoknak a szülőknek a száma, akik a nevelési feladatokat teljes mértékben igyekeznek áthárítani az iskolákra. Alapvető feladat az ötnapos tanítási hétre való átállás zavartalan megvalósítása. Folytatódik a megye közoktatás-fejlesztésének középtávú programja. Fel kell készülni az egyre növekvő gyermeklétszám befogadására is-

koláinknak. Az anyagi erőforrások összpontosításával, társadalmi összefogással újabb iskolák, tanterem építésére kerül sor. A tartalmi munkában változatlanul a tanügyi reform áll az első helyen. A szakfelügyelők munkájában előtérbe kell kerülnie a pedagógiai munka segítségével, a tanácsadásnak. Mind az igazgatóknak, mind a felügyelőknek alapvetően fontos feladata a pedagógusok alkotó munkájának támogatása, a nevelőmunka alkotó jellegének erősítése. A reform megkívánja, hogy a nevelők végre mentesüljenek egyszer s mindenkorra a felesleges társadalmi megbízatásokról, az iskolai élettől távol álló feladatok elvégzésétől.

Filep Tibor

Varga Imre szobrai

Portré címmel nyílt meg Varga Imre Kossuth-díjas szobrászművész kiállítása a Vigadó Galériában. Tizenhat, többségében már ismeret mű tekinthető meg a kiállításon, amelynek célja, hogy áttekinthetően adjon Varga Imre portrészobrász munkásságáról

Liszt Ferenc

A kiállításon. Előtérben a Szt. István-szobor

(MTI-fotó — Horváth Éva felvételei — KS)

A demográfiai hullám és a középiskolák

A demográfiai hullám elérte a középfokú oktatási intézményeket. Az 1981-82-es tanévben 5,7 százalékkal emelkedett a középiskolások száma (21 315). Gimnáziumban tanult a diákok 25,3, szakközépiskolákban 24,5, szakmunkásképzőkben 46,3, szakiskolákban 3,7 százaléka. A kialakult arányok megfelelőek a megye társadalmi és népgazdasági igényeinek, és alkalmazkodnak a megye és Debrecen iskolástruktúrájához. A demográfiai hullám emelkedése rendkívül nehéz feladatok elé állítja az alsó és középfokú iskoláinkat. A megyében megvalósuló, az országos átlagot meghaladó iskolaépítési és fejlesztési program sem tudja megoldani a gyermekáradat befogadását. Növekszik az iskolák zsúfoltsága, az osztályok el-

helyezésére kényszermegoldásokat is kell alkalmazni. Az általános iskolák jelentős részében és a szakmunkásképzőkben fent kell tartani a „két műszakos” oktatást. Az iskolák zsúfoltsága nem tekinthető átmeneti jelenségnek, a jövőben is magasak lesznek az osztálylétszámok, a gimnáziumokban többnyire meghaladják majd a negyvenet. Az 1982-83-as tanévben 592-vel több elsőosztályost kell befogadniuk, mint a korábbi tanévben! Fokozza a gondokat, hogy az építőipari vállalatok gyakran nem is tudják betartani a vállalt építési határidőket, és nagyon sok esetben gyenge minőségű munkát végeznek, s az épületek átadása után máris felújításra van szükség.

Az országos átlag alatt

A közoktatás személyi feltételei javuló tendenciát mutatnak. Megyénkben 7841 pedagógus dolgozott az elmúlt tanévben. Csökkent a képesítés nélkül kinevezettek száma. Ugyanakkor elsősorban az óvodákban és az általános iskolákban a gyeselevőket szinte kivétel nélkül képesítés nélkül helyezték el. Oktatásügyünk egyik neurálgikus pontja, hogy a megyei pedagógus-bérszínvonal hosszú idő óta alatta van az országos átlagnak. Hajdú-Biharban — Debrecen kivételével — a pedagógusok átlagfizetése háromszáz forinttal marad el az országos átlagtól. (De a megyén belül is nagyok az eltérések.) Az országos átlagtól való lemaradás 5,8 százalékos! A megyei tanács júniusban intézkedési tervet készített, melyek alapján próbálja enyhíteni a gondokat. Emelték a

területi pótlékot, plusz egy százalékos bérfejlesztést hajtottak végre. A megyében munkát vállaló pályakezdekők 200 forinttal magasabb fizetést kaptak a bérminimumnál. Gondot okozott, hogy az ötnapos munkahétre való átállás szabályozó művelődési minisztériumi végrehajtási utasítás csak a napokban érkezett meg, így az óraszám-csökkenésből adódó személyi kérdéseket nem sikerült mindenütt megoldani. Debrecenben nincs pedagógus-hiány, a megyében az általános iskolákban azonban van.

A tartalmi munka gazdagodása

Az elmúlt tanévben „felidőhöz érkezett” a tantervi reformprogram. Az alsó ta-

Filmnapló

William Wyler, az 1981-ben elhunyt világhírű amerikai filmrendező öt évig készítette elő, és két évig forgatta a kétrészes Ben Hur című alkotását, amely a bemutatást követően példátlan szakmai elismerésben részesült: 11 Oscar-díjat kapott: az év legjobb filmje díjat, a legjobb rendező díjat, a legjobb főszereplő díjat, a legjobb mellékszereplő díjat és hét technikait. A film alapjául szolgáló irodalmi alkotás, Lew Wallace azonos című regénye, a magyar olvasók nagy része előtt ismeretlen, de tájékozatlanság miatt senki se bántódjék, hiszen aki a könyvet nem olvasta, nem sokat veszített.

William Wyler filmjével kapcsolatban csak azért érdemes megemlíteni az eredeti művet, mert úgy érzem, a film hatalmas világsikere többek között a dramaturg, Karl Tunberg kitűnő munkájának köszönhető. A Ben Hur forgatókönyvének az írója Wallace sok helyen vontatott, itt-ott feleslegesen bűlcselekedő regényéből olyan izgalmas, érdekes és görnyedélyen történetet formált, hogy a nézőtérben, a vetítések során méltán válik egyre feszültebbé a figyelem. Karl Tunberg a feleslegesnek bizonyuló szereplőket és a jelentéktelen eseményzűlőket egyszerűen kihagyta a forgatókönyvből, sőt a főszereplők egyéni jellemzésénél is módosításokat alkalmazott, ezáltal a két fiatal férfi túlnő önmagán, az egyik, Ben Hur, judeai herceg minden elnyomott népből szimbóluma lesz, a másik, Messala, a mindenkori elnyomóké.

Amerikai filmóriás

A cselekmény egyszerűsítésével egyidejűleg Jézus alakja is háttérbe szorult, s Ben Hur igazságért vívott küzdelme maradt a történet központi magva. A három királyok történetét és Jézus születését a főcím előtti képszalagon hozták az alkotók hangulatkezelésnek, s a film befejező jelenetét kivéve, végig megmaradtak Krisztus alakjának ennél a kissé eljárt ábrázolási módjánál. Ha megjelent, csak hátulról látszott, esetleg a kezét mutató meg a kép, olykor szép, egyenes lépteit, mozdulatát. Járásában vagy abban, ahogy karját emelte, mindig van valami megkapó. A film egyik legsikerültebb jelenete, amikor a gályára hurcolt Ben Hurnak Krisztus imni ad. Az óriási vásznon elébe int csak egy ácsműhelyben munkálkodó kezét lát-hatunk, aztán megjelenik a kéz tulajdonosa, de csak hátulról, ahogy csöndesen műhelye elé lépdel, s megáll a foglyot kintzó, azt inni nem engedő római altiszt előtt. Látni beszédessé mozdulatát, ahogy a kúthoz hajlik, vízzel tölt meg egy fakupát, s azt a földre bukott cserepes szájú Ben Hur ajkához emeli — majd változik a kép, s a továbbiakban már csak a fogoly óriási kék szeme játszik. Egy szó sem hangzik el az egész jelenet alatt, Jézusból nem látunk semmit, csak az altiszt arca és Ben Hur szeme reagál. Charlton Heston csodálkozó tekintetével, meggyőző arcával szavak nélkül is beszédesen tudja eljátszani, ami a főhős lelkében lejátszódik: a végtelen kiszolgáltatottság és megaláztatottság miatti dühvel és haraggal

ötvöződött bánatot és az ismeretlen jövő iránti házlat és leplezetlen csodálatot. A film során még egyszer találkozzunk ezzel a jelenettel, amely hangulatilag is, művésziileg is ugyanolyan színvonalú, mint az előző — csak a szereplők viszonylata más. A kálváriajárás során Jézus menti kútról egy ugyanolyan kupát, amelyből hajdanában fogolykorában őt itatták meg Názáretben, a földre bukott Jézus ajkához közelíti. Ebben a pillanatban ismeri fel, hogy ez volt az az ember, aki egykor segített rajta — közben Jézus fejté mi, nézők hátulról látjuk, csak Ben Hur megfeszülő arca, táguló szeme uralja a vásznat.

A film vége felé sajnos megszűnt az ábrázolásnak ez a finom visszafogottsága — egyáltalán ami kiválóvá tette a film háromnegyed részét, az szűnt meg az utolsó jelenetekben. Attól a pillanattól kezdve, hogy a lepirások megjelennek a filmben, egyre jobban felüti fejté az érzelmek ábrázolásában a harsányság, a jelenetek megkomponálásában a művészi, s szinte szünet nélkül érezhető az alkotók tudatos hatásvadászata. Ez azért is bosszantó dolog, mert a Ben Hur alapjában véve egy nagyon jól megcsinált, részleteiben gondosan kidolgozott, káprázatos kiállítású, szórakoztató film, melynek nem egy feledhe-

tellen jelenete is van, köztük talán a legizgalmasabb és legemlékezetesebb Ben Hur és Messala kocsiversenye. (Aki nem látta a Stúdió '82 augusztus 24-i műsorát, annak tájékoztatásul ide írom, hogy ezt és a tengeri csata jelenetét egy magyar származású amerikai rendező, Andrew Marton rendezte, akit Hollywoodban a nagy tömegjelenetek specialitájaként tartanak számon.) Az egy-egy futam befejezését felváltó lebillenő definek, a lovak patájának robogása, a kerekcsikorgása, az egymás kerekébe vágó kocsitengelyek, az aréna fölött szálló por, a lelátókon ülő nézők borzongással teli izgatottsága mint háttér még jobban aláhúzza a versenyzők élethálárcánok drámaiságát, s a veszedelem, a halál közvetlen szomszédságában fokozottabban hangsúlyozódik a lelkükben dúló gyűlölet, a bosszú, a szenvedély, a megcsúfolt szeretet és vágy. Ennél a jelenetnél lehet igazán élvezni a széles vásznon nyújtotta lehetőségeket, a hetven méter méteres filmszalag előnyét, a hat kamerával készített felvételek látványosságát.

William Wyler filmje összes értékeivel és hibáival együtt az 1950-es, 60-as évek amerikai filmgyártásának reprezentatív képviselője. Nem művészi film — de mestermunka, nem hiteles történelem — de szórakoztató, változatos, a figyelmet majdnem végig lekötő képes izgalmas mese.

Sümei Anikó

Képzőművészeti irányzatok az impresszionizmustól napjainkig

UTAK, KERESZTUTAK

Utak, keresztutak címmel kezdjük közölni Koczogh Ákos tanulmányát — 16 részben. (Hetenként 1—1 folytatásban.) A sorozat — miközben az újkori képzőművészeti irányzatok kialakulását, térhódítását, egymásra hatását tárgyalja — segítséget ad a mai tárlatlátogatóknak eligazodni az izmos és stílusok dzsungelében.

Az avatott tollú szerző százhusz év képző-, építő- és iparművészeti stílusait, irányzatait mutatja be — utalásokkal a korszak egyéb művészeti — irodalmi, zenei stb. irányzataival.

A művészek stílussteremtő törekvéseit, a hazai kapcsolódásokat és reagálásokat ismerhetjük meg a sorozatból. Míg ható stílusjegyek kialakulásáról, a modern művészetek forrásaitól napjaink neo-avantgarde törekvéseitől szó esik a modern művészetek megannyi lázadó, majd megseleződő formájáról, építő- és leépítő korszakáról. A gazdag képanyaggal illusztrált sorozat élvezetes olvasmány laikusnak és hozzáértőnek egyaránt.

1. Százhusz év művészete

Közöljük, úgy mondják, megállítunk a Munkácsynál, Paál Lászlónál. Nem is rossz helyen. Semmi sem rosszabb, mintha a zene területéről Erkel Ferencet említenék, az irodalomból Vörösmartyt, Madáchot, Petőfit, Aranyt, Bárhá Adyig, József Attiláig valóban elérkeztünk volna! Tehát nemcsak úgy is látnánk a világot, ahogy ők, hanem beszédünkbe önkéntelenül beleszónék egy-egy sorukat, gondolatukat. De ideig nem jutottunk el, és ezt tudomásul kell vennünk. Most a Munkácsy utáni nemzedéktől, Szinyei Merse Páléktól szeretnénk elvezetni olvasóinkat napjainkig. Tudjuk, hogy sokan idegenkedve nézik az újabb képzőművészeket, a „moderneket”, akik már régen a tegnapiak. A sok, nehezen nyomozható kísérlet, megbukott vállalkozás, a nemegyszer csak polgár hőként eredetiségkedés láttán — joggal. De nem mondhatunk egyebet: tudomásul kell vennünk, hogy jó száz esztendő múlt el azóta, amit még magunknak hiszünk és száz esztendő művészete felett csak úgy elnézni, átsiklani a tudomásulvétel, a megértés, az átérés kísérletei nélkül értelmes, a tudattal élő ember számára nem dicseretes.

A szobrászok, festők, grafikusok, építésköz — akikről elkövetkezett sorozatunkban szó lesz — nem többek a többinél, mint ahogy még a múlt század elején is vélték: nem jóság, nem vátészek, csupán a szemük érzékenyebb, agyuk fogékonyabb, a képességük, tehetségük fejlettebb az átlagembéknél. Hamarabb kitapintják, meglátják a szüntelenül változó világban az új értékeket, a dolgok átalakulását, embernek emberhez, a természethez, a világ egészéhez való viszonyát. Már régen benne élünk abban az új rendben, amire a művészek előbb felfigyelnek, figyelmeztetnek, csak megfogalmazni nem tudjuk, amit élünk s látunk. „Kitől nincs messze az élet határa, Nem előre szeret nézni, csak hátra” — írta Arany János. Ez a magyarázata annak, hogy miért a fiatalok veszi észre hamarabb az újat, miért a fiatalok fogadják be a

jó vagy rossz — most ne mi-nősítjük —, de új művészi vállalkozásokat. A megszokás, a beidegződés nagy hatalom az ember életében. Megköt és egyben erőt ad. Biztos támaszték a váratlan meglepetések ellen, mentővár minden újbán rejő s át nem látható, veszedelemnek vélt változással szemben. Kétségtelenül jó és szükséges, hogy olyan biztos művelői fogódzóink legyenek, mint Munkácsy, Arany, Erkel, De még jobb és szükségesebb, hogy továbblépjünk Egy József, Ady Endrőg, Bartók Béláig. S aztán megint tovább. Ehhez kívánunk segítséget adni sorozatunkkal, amely a művészet útvesztőiben próbál eligazítani. Hozzáteesszük, semmi-nyen, a hűségese tolmács szerepét betöltő szöveg, a sorainkat kísérő kép mása nem helyettesítheti, pótolhatja az eredeti alkotások elményét, a közvetlen beszélgetést. Művészetekre csak művészekkel lehet nevelni: zenére zenével, irodalomra irodalommal, képzőművészetekre: szoborral, képpel — elmélettel kevésbé. Nem vagyunk egyetlen múzeum prókatorai sem. De kevés ország bővelkedik annyira kép-tári, múzeumi látnivalóval, mint a miénk. Ma már fa-lu, község is ritka, ahol ne találkozhattunk művésze-tünk jeles alkotásaival hol kiállításon, hol múzeumban. Igaz, közben köztereinken igen sok sematikus szoborral, belső terekben gyenge freskókkal, selejtes képekkel, falra erőszakolt kerámiák-kal. De hát éppen ez is egyik célunk, hogy a silányt

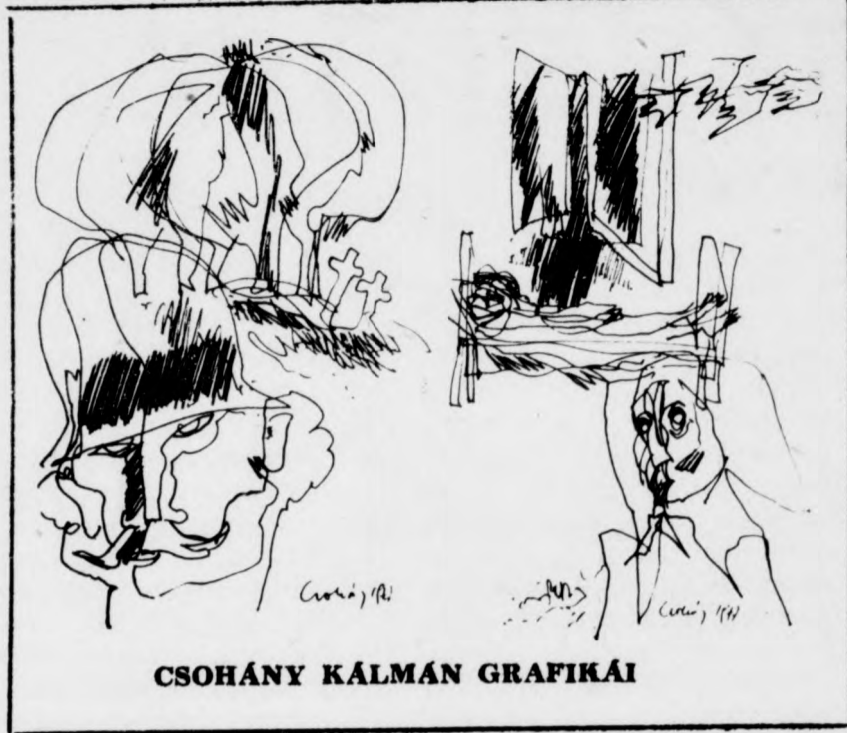

Pablo Picasso: Ihlet (1953—54)

gük fejlettebb az átlagembéknél. Hamarabb kitapintják, meglátják a szüntelenül változó világban az új értékeket, a dolgok átalakulását, embernek emberhez, a természethez, a világ egészéhez való viszonyát. Már régen benne élünk abban az új rendben, amire a művészek előbb felfigyelnek, figyelmeztetnek, csak megfogalmazni nem tudjuk, amit élünk s látunk. „Kitől nincs messze az élet határa, Nem előre szeret nézni, csak hátra” — írta Arany János. Ez a magyarázata annak, hogy miért a fiatalok veszi észre hamarabb az újat, miért a fiatalok fogadják be a

ne fogadjuk el értéknek, tudjunk hasonlítani, mértéket szabni. A mérték, lépték, a viszonyítás lényege a folyamatosság. A tegnapot viszonyítjuk a mához, nem a tegnapielőttöt. Az idő az el-múlt században nagy lépé-sekkel rohant előre, több változást, meglepetést hozott, mint azelőtt bármikor, s követhetetlen gyorsasággal új és új művészi szemlélet-nek adott helyet. Következő írásunkban a tegnapielőttől indulunk el, tizenhat fejezet-ben, hogy a tegnapi át el-jussunk napjainkig.

Koczogh Ákos

CSOHÁNY KÁLMÁN GRAFIKÁI

KENDE SÁNDOR:

KÉZFOGÁS

Az emberiség történelme: szüntelen küzdelem a magány ellen. Fölébe kell nőnünk önmagunknak, azt hisszük. Ki kell tününk. Többet szeretnünk, mint amennyi a fenntartásunkhoz szükséges. (Az állat, az értelmetlen lény nem teszi ezt, hanem annyit eszik csupán, amennyitől életben marad; a jóllakott oroszlán nem veszedelmes, tudja is róla a szelíd állatok.) Több földet, nagyobb házat akarunk, mint amekkora a szomszédunké. Fényesebb hírt és maradandóbb hálát. Hogy ne legyünk egyedül. Tehát hogy kiűnjünk. Kiválni a sokaságból minden áron. Kiemelkedni az egyformák közül. Ha másképp nem megy, s ha különösebb tehetség sincs hozzá, akkor is ten-ni a sokaságból mindenáron. olyan külsőt kell nekünk ölteni, ami miatt okvetlenül rád néz valaki. Olyan ruhába kell bújni, hogy fönnakadjanak rajtad a tekintetek. Úgy kell táncolni, úgy kell ordítani, úgy kell hadonászni, hogy észrevegyenek.

Az emberiség történelme szüntelen küzdelem a magány ellen — mondtam. S mert ez a harc sokszor reménytelen, ezért fordul csak nemes szándék visszajára, el-lenünk; és áldozunk annyi életet javítandó-könnyítendő szép vívmányt önmagunk pusztítására. Elég, ha Nobel Alfréd keserű és késői föl-merésére vagy Oppenheimer professzor tiltakozására em-lékezzünk.

Reménytelen szerzet-e hát az ember végképp?

Századunkra nem a techni-kai forradalom a legjellem-zőbb, hanem legalább annyira az, hogy rádöbbsen sorsa különlegességére, vagyis a magányosságra, s most már tudatosan próbálja elviselni. Azaz: kísérleteket végez a megfogalmazására — meg-hozza a művészetek vala-mennyi ágában egyidejűleg. Egyre értelmesebben és meg-győzőbben. S ez, alighanem, jó jel. Csak ne tévesszük össze a pesszimizmussal, bármily keserű gondolatok-kal civődik is.

...Akor hát mi a szép ebben a világban? Ha egyszer itt állunk, tehetetlenül, egy-másra várva, megverve, reszkette, annyi család után kifosztottan, s a folytonos családok által már-már hi-tünk vesztetett... És az író, ebben az általános szorongás-ban, roskadjon le az asztalához? Mert mást nem te-het?! Mert mást nem sza-bad?!... Egyedül az írás lenne az, ami nem gyilkol? (Föltéve, hogy művész fogja a tollat!)

De ha így van, ha ezért szabad írni: akkor nemcsak szabad, hanem — kell is.

S akkor nem lehet kérdés, hogy szabad-e? Vagyis, hogy szabad-e a pokol tornácán ezzel vesztegetnünk az időt, s valamilyen marokra fogha-tó ütőszerszám helyett a szépségről beszélünk még-is?! Kosztolányi figyelmezte-tette például: — Ha egyszer csak a körműnk hegyére le-hetne írniunk, akkor ki kell majd fejlesztenünk a köröm-hegyre-írás művészetét.

Írni tehát kell. Ahogyan az kell, hogy legyen kenyér.

Mindig. Az a kenyér, ami a mi nyelvünkön mindig is többet

jelentett annál, ami. Nem-csak karéj a szalonna alá, nemcsak tejeskávéba aprít-va, nemcsak zsírosan, sósan-paprikásan vagy vajasan, friss zöldhagymával, s nem csupán húshoz és főzelékhez fogyasztva, hanem szimbó-lumként is. A szegénység-gazdagság viszonylatának szimbólumaként például. Je-lentheti a munka hozamát, sőt az értelmét is, az egész évi küszködés eredményét. Elégtételt, annyi kiserkent veríték és könny után. Ha nincs kenyér, akkor kerülhet az asztalra bármilyen, nélküle a legfinomabb teríték is szegényes.

És jelenti magát a léte-t. Nem egyenesen azért, mert táplálék, hanem mert lán-c is, a legelőphetlenebb lán-c. Egymáshoz köt, egymásra utal.

Kézfogás. Maga a haza. Az új kenyér fölötti öröm nélkül elviselhetetlen volna a magány...

A kenyér miatt van a tör-vény. Nálunk és az egész vi-lágon. Vagy inkább így — a kenyérért. Minden törvény S a törvényvédte becsület.

A kételyekkel küszködő ember, a szépségről tündö-rőn, annak értelme vagy haszna felől gondolkozva, a friss kenyér felé nyújtja a kezét. S a meleg illatú derű önti el az arcát.

ÉRTSÜNK SZÓT!

Szótár-nevek

Aki már valaha járt Helsinkiben és Turkuban, bizonyára észrevette, hogy minden felirat kétnyelvű, így olyan az utca, mint egy finn-svéd szótár. Nemcsak a *líhaa*—kótt (hús), *keskus*—centrum (belváros, centrum) szópárban, hanem még olyankor is, ha a finn és a svéd szó közt alig van különbség, mint *posti*—post (posta), *hissi*—hiss (lift, felvonó). Ugyanígy a városok neve is kétnyelvű: *Helsinki* — *Helsingfors*, *Turku* — *Abo*, *Pietarsaari* — *Jakobstad*. Kár, hogy szomszédaink nem tanulták a finnekől. Mi tanultunk. Olyan falvakban és városokban, ahol laknak nemzeti-nyelvi kisebbségek, az illető állomáson vagy az országúton a falu bejáratánál a magyar alatt ott található a német, szerb, szlovák stb. helységnevé is más színű táblán: *Dunabog-dány* — *Bogdan*, *Békéscsaba* — *Caba*.

A ma Komárom, régebben Veszprém megyéhez tartozó *Ácsteszér* falu neve 1392-ben bukkan fel először *Alch Thezer* alakban. A ceszneki várhoz tartozott, ácsok laktak benne, a falu neve ezt a mesterséget kettősen tükrözi, tehát magyar és szláv nyelvű ácsok lehetnek a lakosok. A *Teszér* ugyanis egy többes számú szláv *Tesari* (ácsok) szóból alakult a magyar hangrend törvényei szerint. Ebben az egyetlen helységnevében is megmutatkozik az a kétféle-ség, amely a magyar és nem magyar nyelvek közt találha-tó. A magyar helységnevekben ugyanis a foglalkozás- és népnevek egyes számban állnak, vö. az *Ács* mellett a *Va-dász*, *Halász* *Ardó* (erdőőv = erdész), *Lövő* (íjász), *Hőgyész* (hermelinvadász) vagy a népnevek közül: *Besenyő*, *Böször-mény*, *Kálász*, *Kalász*, *Újszász*, *Lengyel*. Ezzel szemben a szláv *Tesari* (ácsok) többes számú, akárcsak a román *lasi* (jászok) vagy a latin: *Civitas Aurelianorum* (Orléans), *Lutetia Parisiorum* (Párizs), *Augusta Trevirorum* (Trier), sőt a magyar *Eszlár* (kunul: jászok) is. Román-magyar nevű kisközség az egykori Hunyad megyei *Guraszáda* (románul *Gurasada*). A román *gura* és a régi magyar *szád* egyaránt nyílást, völgytorkolatot jelent (a *szád* már 1055-ben előfor-dul). Az egykori Torna vármegyében van egy *Szádelő* (szlo-vákul *Zádel*) nevű magyar lakosságú falucska, amely egy több kilométer hosszú majdnem függőleges falú hasadék bejáratánál épült. Innen a neve: (a völgyszakadék) bejára-ta előtti (hely).

Nemcsak magyar nyelvterületen találunk ilyen — két nyelv azonos jelentésű szavából összeforrott — helységne-veket.

Dániához tartoznak a *Faer-öer* szigetek (az *ae*-t egybe-olvasztott betűvel, az *ö*-t áthúzott o-val írják). A *faer* jel-tése a dánban: birka, az *ö* a skandináv nyelvekben a sziget egyik elnevezése (*holm* a másik). Mind az *ö*, mind a *holm* számos helységnevében és szigetnevében előfordul pl. *Vardö*, *Oland*, *Malmö* és *Stockholm*, *Bornholm*, *Borgholm*. Az *öer* többes számú alak. Így tehát a *Faer-öer* annyi mint: juh-szigetek. Ha tehát *Faer-öer* szigeteket mondtunk, akkor a „szigetek” szó dánul és magyarul is megvan ebben a ki-fejezésben. A *Dodekanészosz* görög szigetesoport pedig csak annyit jelent: Tizenkét sziget. A *dodeka* szót a 12 lapu mér-tani testből, a *dodekaéder*ből ismerjük, az újgörögben ni-szosz szigetet jelent. Természetesen továbbra is *Faer-öer* szigetekről és *Dodekanészosz* szigetesoportról beszélünk ez-után is. Ma már azonban *Alpok* néven emlegetjük a Föld-közi-tengertől kiinduló és hazánkban végződő hegyláncot.

Ha azonban idegen szavakat használunk fölőselesen, ak-kor legyünk tisztában a szó jelentésével. A latin *maximus*, *minimus*, *optimus* és francia, angol, német továbbképzéseik: (a magyarban visszalatinosított képzővel) *maximális*, *mini-mális*, *optimális* felsőfokok, tehát ne tegyék a magyarban felsőfokba, mert jelentésük eleve: legnagyobb; legkisebb — legcsekélyebb; legjobb — legkedvezőbb.

Kálmán Béla

TÓTH-MÁTHÉ MIKLÓS:

A szakember

Magas, őszes férfi kereste a mezőcsalá-nosi Tanárképző Főiskola igazgatóját. Di-vatosan öltözött, jóképű, az a típus, akinek a kora úgyszólván behatárolhatatlan.

— A meghirdetett állásra jöttem — mondta, miután az igazgató intésére el-helyekedett a dohányzóasztal melletti fotel-ben.

— Ön matematika—fizika szakos? — Nem, dehogyné... Ami azt illeti, tanári képesítésem nincs...

— Akkor hát... hogyan...? — Az igaz-gató arcáról levált az udvarias mosoly, szem-e bizonytalanul összehúzódott. — Éreztem — futott át az agyán —, hogy itt valami nincs rendben. Egy tanár nem kölnözi ma-gát ennyire...

— Nincs tanári képesítésem — ismételte meg nyomatékosabb szöveggel. — Idegen —, de ez nem jelenti azt, hogy nem szeret-nék tanítani. Régi vágyam az ifjúság ne-velése, és talán most elérkezett az idő, hogy ezt kellő tapasztalattal bírtokában gy-a-korolhassam.

— De kérem, nekünk matematika—fizika szakosra van szükségünk...

— Nem biztos — ingatta fejét az idegen —, illetve talán nagyobb szükségük lenne egy olyan oktatóra, aki a természettudo-mányoknál sokkal fontosabb tantárgy be-vezetését szorgalmazza...

— Nem értem. Milyen tantárgyról be-szél?

— Nincs kialakult elnevezése — mondta a férfi —, most tőprengek csak ezen, de de hozzávetőlegesen így határozható meg: A szexualitás a gyakorlatban.

— Ön ezt akarja tanítani?!

— Pontosan. Amolyan szerelmi kurzus formájában, hiszen azt nem kell vitatni, milyen fontos az ifjúság szexualis nevelé-se. De nem könyvekből, hanem az én mód-szerem szerint, gyakorlati oktatással. Le-hetne afféle mai Káma Szűtra, persze a jó ízlés határain belül. Kísérleti babákkal, képekkel, filmekkel, segédeszközökkel... stb., de minden részletre kiterjedően.

— Ön orvos?

— Nem, kérem. Anyagbeszerző vagyok egy vállalatnál, de ez a munka olyan messze esik az érdeklődési körömtől, hogy ezt a távolságot csak fénykévekben lehetne mérni. Éppen ideje, hogy most már az igazi hivatásomnak éljek, és azt csináljam, amihez értek.

— De hát mihez ért tulajdonképpen?

— A szeretteimhez, igazgató úr. — A férfi az asztalkára helyezte diplomatatás-káját, felpatintotta a zárat, és úgy mutat-ta oda kollekcióját az igazgatónak, akár egy kereskedelmi ügynök. — Ötszáz fény-kép eddigi szerelmeimről, a többi ottthon tárolom, a hozzájuk tartozó kisebb-na-gyobb relikviákkal, hajfűrtökkel, levelek-kel. Eddig ugyanis pontosan kétezzer-ötszáz nővel volt dolgom, tehát nyugodtan állít-hatom, hogy szakember vagyok ezen a té-ren. Parancsol néhány fotót megtekinteni a rajtuk levő dedikációkkal?

— Mi közöm nekem ehhez, kérem?!

— Nagyon is sok. Önnek tudnia kell, ki jelentkezik egy olyan kísérleti tantárgy oktatására, amely — véleményem szerint — jelentős mértékben csökkentené a szexuá-lis analfabétizmust, ha általánosan bevezet-nék az ország közép- és felsőfokú intéz-ményeiben. De vajon kik oktassák ezt, uram? Kétpercenként lepiruló tanárnők, fáradt rutinnal sietve magyarázó orvosok, vagy elnyűtt lelkű csaváros szövegindákon felfel kapzkodó pszichológusok, akik in-kább értenek egy almában fészkelő kukac lelkiállagához, mint a nőkhoz...?!

— Nem, igazgató úr, ezt a tantárgyat csak igazi szakember taníthatja! Olyan valaki, aki már kipaszta az ennek minden fortélyát, és alkalmas rá, hogy ezt másoknak is to-vábbadja...

— Ne folytassa, uram — mondta az igazgató —, ez nevelés és képtelen el-képzés... Azonkívül fölőseges, hiszen nálunk a szexualis felvilágosítás országos szinten is eredményesnek mondható...

CSOHÁNY KA

OLVASO

Len

A nagy írók rendszerint férfiakban gondolnak „múlt idő aran gyermekkorra. E néhány nevet L. Tolstoj, M. zsef Attila, Juha De emlékeztünk nem őrizheti, mi kat is mondtunk legfeljebb környe legeti, ezt nevezti szólítottál annak Lengyel Zsolt a kiismeretességéve tásszeretével bennünket a sz „némaságtól”, a só — még diffe — sírásától a ké-mek értelmes ké-datáig. Nem is mály igen izgalmas net ez! Könyv nyelvszól, mind a gus, mind az nem a beavatott val figyelő egyfo-heti. Ez is a szá-nak. Tudomány lépésről lépésre de gazdag szemlé-ga érdekessé, sz munkáját. A terri nikusokat meg (vagy a lábjezgy a szöveg közbe-

— Ugyan — tudja, hogy ez meg a szeretke csak azt, haner megteremtését. nak ezerféle jele első érintésről, duznak egymás kisujjunk bőgve

— Nem hallg idegesen az igaz zon... Talán n

— Nem bízik idegen felélt, b talán kételkedni kérem, tehetnének titkárnoje, ez a akit ha jól tud

— Elég legyen arca kivörösödő ző Főiskola, és hallgassam még

— Ahogy gon az idegen, előbb zóasztalra a név itt hagyom, rajt mom. Ha mégis és sikerülne a meggyőzni egy vezetéseiről, úgy delkezésére álló-lásban. A fizeté tem, ráérünk al

Megigazította tett az igazgat ciával kisimult

— Örült — b És egy ilyen sz Az ajtóhoz m

— Icu! —

— Tessék, ig be a titkárno, e maga után.

— Mit gondol

— Fogalmam közben leereszk lyére — Nem

— Nem annyi biztos, h persze nem az

— Egy perve igazgató. — Tu szexualitást okt

— Igazán?!

— Úgy ahogy hiszi magát, m

— Ötszáz nővel

— Szűzanyám

CSOHÁNY KÁLMÁN GRAFIKÁI

(Fotó: Hauer Lajos felvétele)

OLVASÓNAPLÓ

Lengyel Zsolt: A gyermeknyelv

A nagy írók és költők rendszerint férfikoruk teljében gondolnak vissza a „múlt idő aranyárára”, a gyermekkorra. Hogy csak néhány nevet említsünk: L. Tolsztoj, M. Gorkij, József Attila, Juhász Ferenc. De emlékeztünk nem őrzi, nem őrizheti, milyen szavakat is mondtunk ki először; legfeljebb környezetünk emlegeti, ezt nevezted meg, így szólítottál annak idején. Lengyel Zsolt a nyelvész lelkiismeretességével és hivatásszerűen kalauzol el bennünket a születés utáni „némaságtól”, a csecsemő első — még differenciálatlan — sírásától a két éves gyermek értelmes kéttagú mondatáig. Nem is gondolnánk, milyen izgalmas fejlődésment ez! Könyvét mind a nyelvész, mind a pszichológus, mind az anyanyelvét nem a beavatottak tudására figyelő egyformán élvezheti. Ez is a szándéka az írónak. Tudományos logikával, lépésről lépésre építkezik, de gazdag szemléltető anyaga érdekessé, színessé teszi munkáját. A terminusz technikusokat megmagyarázza (vagy a lábujjzetben, vagy a szöveg közben). A nagy

egészből indul ki a nyelv természetéből, amelyet a gyerekek el kell sajátítani. Tisztázza kutatási elveit, viszonyát a különböző forrásokhoz. S minden nagyobb rész befejezésekor összegzi azokat a fontos tudnivalókat, amelyek részben lezárnak egy fejlődési szakaszt, részben megnyitják a következőt. Kézen fog tehát az író már az első lapokon és elindulunk abba a titokzatos világba, amelyben a gyermek a nyelvet birtokba veszi. A titokzatos jelző jogos, hiszen több minden még nem eléggé tisztázott ebben a folyamatban. A szerző beépíti gondolatmenetébe a leghíresebb külföldi és hazai — régebbi és új — szakirodalmat. Ellentmondó nézeteket is közöl, hogy láttassa e terület vizsgálatának tudományos nehézségeit. Egybe veti például az orosz, angol, magyar gyermeknyelv fejlődését: „... két éves korig... az anyanyelvtől függetlenül a gyerekek azonos beszédfejlődési szakaszokon mennek át.” (175. oldal). De az is igaz, hogy az anyanyelvi beszéd minden síkján, tehát hangtanin, mondattanin és

jelentés tanin egyaránt sajátos vonásokat mutatnak fel. (201. oldal). Tehát vannak bizonyos nyelvi univerzálék, de ezek mellett természetesen a csak az adott nyelvre jellemző vonások is. A gyermek nyelvileg tehát a nulláról indul és éppúgy fel kell építenie a grammatikát magában, mint az idegen nyelvet tanulóknak. Vajon tiszta lappal indul-e a csecsemő? A nyelvi képességek velünk születnek? Hozunk-e magunkkal valamilyen genetikai berendezést? Van-e magzatnyelv? Az író hallatlanul érdekesen járja elénk a nyelvészet és különböző társtudományok vélekedését. Sokszor kísérletek leírásával válaszol a feltejt kérdésekre. Ezek közül nem egy jól használható az elsős gimnáziumi anyanyelvi órákon (például: Az állatok nyelve, A jelek, jelrendszer kialakulása). Világéneki szempontból is izgalmas probléma világszerte a nyelv társadalmi meghatározottsága. Mennyiben fontos a társadalmi közből a gyermek beszélő emberre válaszó? A gyermeknyelv című könyvben esettanulmányokat olvasha-

tunk a szociális közegből kiszakított gyerekek történetéből. Milyen rendkívüli hátrányok fakadnak a korai izolációból. A második fejezet már a bölcsőben és az első két életévben nyomozza a gyermeknyelv fejlődését. Hogyan jut el az anyanyelvi fonéma-rendszer birtokába? Az első nyelvi síkban sem rendezett halmazt kap, hanem rendezett struktúrát. A hangok elsajátítási folyamatában néhányank kitüntetett szerepe van. Ezek megegyeznek a felnőtt ember alaphangzóival. Milyen szerepe van az utánzásnak a hangok képzésében? Lengyel Zsolt példát említi és megállapítja, hogy az utánzás csakis a gyermek teremtő készségével együtt hat igazán. Az újabb nyelvi sík — a szavak, szószervezetek — már ismét újabb szabályszerűségeket engedelmeskednek a gyermeknyelvben. Fejlődéslélektani kutatások is igazolják a nyelvészt, a harmadik nyelvi sík, a mondat kialakulásában. A gondolkodás fejlődésével gazdagodnak a nyelvi formák, s dialektikusan szemlélve ezek vissza is hatnak az eszmélő emberre. A harmadik fejezet azokkal az általános tudnivalókkal foglalkozik, amelyeket a gyerekeknek el kell sajátítani a grammatika területén. Néhány érdekesség: a hangsúlyos helyzetű szavakat könnyebben tanulja meg a kis gyermek. Az igeikötők funkciói szavakká válnak. Többször pótol velük igét, mint később felnőtt korában. A személyragok, képzők, jelek használatának is megvan a meghatározott vonala. Az alanyi és a tárgyias ragozást már egészen kis korban megkülönbözteti a magyar gyerek. A szöveg kialakításának folyamatában fokozatosan jön rá a gyermek a meghatározott lexikális elemek felcserélhetőségének lehetőségére. Az egész fejlődésmentben segíti az a bensőséges kapcsolat, amely az édesanyjához fűzi. De nemcsak ő a meghatározó. Nagy a felelőssége az egész környezetnek, hiszen a gyerek nemcsak a beszédet sajátítja el, hanem a beszédviselkedést, a beszédmagatartást is. Jogos tehát, hogy az elméleteket, magyarázatokat, törvényszerűségeket összefoglaló, záró fejezet után így fejeződjék be a tanulmány: „Ha könyvem elolvasása után az olvasó — a szülő, az óvónő, a pedagógus — a jelenleginél nagyobb gondot fordít a rábizott gyermek, gyermekek nyelvi fejlődésére, akkor könyvem elérte a célját.” (332. oldal). Mint középiskolában tanító tanár, hozzáteszem, milyen jó lenne, ha ilyen tudományos alaposan foglalkoznának a nyelvészek a későbbi korosztályok nyelvével is. Tennivalónk ott is van bőven. (Gondolat)

— Ugyan — legyintett a férfi —, ön is tudja, hogy ez nem így van. Ki tanulhatja meg a szeretkezést könyvekből! De nemcsak azt, hanem egyáltalán egy kapcsolat megteremtését. Hiszen csak egy pillantásnak ezérte jelentése van, nem beszélve az első érintésről, amikor a kezek tévován indulnak egymás felé, és szinte szikrát vet kisujjunk bögye, amikor... — Nem hallgatom tovább — mondta idegesen az igazgató —, máshol próbálkozzon... Talán magántantíványokkal... — Nem bízik bennem igazgató úr? — Az idegen felállt, bezárta a táskáját. — Vagy talán kételkedik a szakértelmemben? Nos kérem, tehetnék egy próbát... Itt van a titkárnője, ez a csinos, fekete, telteklű, akit ha jól tudom, Ica-nak hívnak... — Elég legyen most már! — Az igazgató arca kivörösödött. — Ez kérem Tanárképző Főiskola, és nem bordélyház! Meddig hallgassam még az izetlenségét? — Ahogy gondolja — indult az ajtó felé az idegen, előbb azonban letette a dohányszalatra a névjegyét. — Mindenesetre ezt itt hagyom, rajta van a címem, telefonszámom. Ha mégis támogatná elképzeléseimet, és sikerülne a minisztérium illetékeseit meggyőzni egy ilyen kísérleti tantárgy bevezetéséről, úgy bármikor a főiskola rendelkezésére állok. Akár fő-, akár másodállásban. A fizetést tudatosan nem említettem, ráérünk akkor is megbeszélni. Megigazította diszszekendőjét, biccentett az igazgatónak, majd finom eleganciával kisimult a párnázott ajtón. — Örült — bámult utána az igazgató. — És egy ilyen szabadon mászkálhat! Az ajtóhoz ment, kiszólt. — Icuca! — Tessék, igazgató kartárs... — feszült be a titkárnő, az ajtót gondosan becsukva maga után. — Mit gondolsz, ki volt ez az alak? — Fogalmam sincs — mondta Icuca, miközben leereszkedett az idegen iménti helyére. — Nem láttam még a városban, de annyi biztos, hogy elegáns, jóvágású férfi, persze nem az én esetem, ne érts félre... — Egy perverz disznó! — jött dühbe az igazgató. — Tudod mit akart? Gyakorlati sexualitást oktatni az intézményben. — Igazán?! — Úgy ahogy mondom. Szakembernek hiszi magát, mert állítása szerint kétezeröt száz nővel volt kapcsolata. — Szűzanyám! Mennyivel?

— Hazudott — legyintett türelmetlenül az igazgató —, nekem elhíheted. Még látni sem látott ennyit... És az a bűdös parfüm! Ner. érezted? Szerintem inkább buzeráns a fickó... — Az igazgató a nőhöz lépett, lassan végigsimogatta meztelen felső karját le egészen a csuklóig, majd az ujjával kicsit eltáncoltgatt a kezefején. — Hallottad volna — mondta —, milyen öntelten beszélt itt a kezek játékról, a pillantás jelentőségéről, mintha csak egy szerelemben járhatlan pancsernek magyarázna... Miért? Hát pancser vagyok én a szerelemben? — Kis bikám — húzódott közelebb a nő —, hát persze, hogy nem vagy az. Ha valami csoda folytán minisztériumi rendelet jönne egy ilyen tantárgy bevezetésére, nem kellene a szomszédban keresni az oktatóját. — Ezt őszintén mondd? — De még mennyire — duruzsolta a nő. Az igazgató mosolygott. Az íróasztalhoz ment cigarettáért, közben igyekezett ruganyosan lépni, a pocakját behúzta, hogy a mellénye kipúposodott a hirtelen alácsuszszant levegőtől. A nő most vette észre az asztalon hagyott névjegyet. Elolvasta. — És tud mit akart még az a szemtelen? — kérdezte az igazgató. — Mit? — Veled szeretne volna bizonyítani a szakemberséget. — Csakugyan? — Igen. A pimasz. Persze nem tudhatta, hogy te meg én... Vagyis, hogy mi közöttünk... De akkor is! Mit képzelt az a pofa? Bejön egy mesével az intézetbe, és már rögtön azt hiszi, hogy egy intésére a legjobb nő... — Az arcátlan! — mondta Icuca, és felháborodottan tologatta, csuszakolta a névkártyát az asztalon. — Ne törődj vele — nyugtatta az igazgató —, végül is ki volt ez a pasas! Egy senki! Tulajdonképpen rögtön ki kellett volna rúgnom, de annyira elképesztett a szövegével, hogy időbe telj, amíg felocsúdtam. Szexualitás a gyakorlatban. Micsoda ötlet! Még jó, hogy partnert nem hozott magával. Icuca megértően bólogatott, majd egy óvatlan pillanatban becsúszta a névkártyát rézgombokkal ékesített széles díszöve mögé. — Sosem lehet tudni — gondolta —, hátha valóban szakember!

Bényei József versei:

FEKETE KENDŐK

Arcodon nem nő szerelem,
magadra hagytak.
Fekete kendők falain
zárva az ablak.

Gyászolj fehérben álmokat,
hasztalan átkok —
kőnyed s mosolyod egyként
fehér zsarátnok.

Áldozd s alázkodj földig,
vesd le a gögöd.
Egy ember a korai csöndbe
beletörődött.

Fekete kendők fala közt
fordulj a fénynek,
legyen kezében zöld ág,
szemednek ének.

LEVELEK

A SZAMARAMHOZ 6.

SÁRGA MUHARBAN

Hallgass most, szürkeszemű.
Terítéd hosszú füled az árokpárt hamvas porába,
s ráécsald csöndben a sárga muhart, amit a
szél sodort fogad közé.
Ne tárd ki torkod keserű nyihogásra, se dalra,
se rikoltozásra,
noha tolakszik lázas nyelved alá a bánat, meg
a kiabálás epekeserű ingere,
s beleszakad a gymrod a visszazoritott indu-
latok ágaskodó görceibe, a visszanyelt
káromkodásba.
s talán egy rekedt iázás felszakítaná megkövese-
dett mosolyod s kristályá keményedett
kőnyeid.
Csak hallgass, szürkeszemű.
Ugyis annyira sokan kiabálnak, dalolnak, ká-
romkodnak, zúrvárosos és hülye kis kakas-
kodók,
tele van a város az okosokkal, a nagyhangú
sértők és sértődöttek, bántók és megbán-
tottak vásári ricsajával.
Csöndes a te kolompolásod, mint mátraí erdön
a harangvirágé,
ha indulnál virágvasárnapra ünnepi bevonulásra
csak a hangyák serege menne utánad cipekedve,
csak a méhek alakítanának nedves orrod előtt
sereges légiókat, de nekik nincs zendülő
trombitájuk.
Úlj itt, szürkeszemű,
s ha mégis felszakad belőled a kitaszítottak
vonító szomorúsága,
rejtőd arcod a füvekbe, gyomba, kapáji gödröt
márványpatáddal,
s oda a földbe zokogd el fekete nőládat.
Majd megőrizi ezt az éneket az esetlen gödör,
a rögök fénytelen emlékezete,
s visszabeszélik tavaszi fák és erdő száias
esők, csurgó holdfény s békakacagás,
benne leszel a szélben, a gyökerek között
lesz mint az idő,
hát így zokogj, szürkeszemű,
homokba rejtve torkod felszakadó csatornáit,
rázkódó vállal, egyedül,
míg átszáguldanak fölötted a hangos hűjázók
törtető seregei,
véredekkel vézna bokáikon.

KŐ A HÓBAN

Szeretni képtelen vagy, —
igazán nem szerettek.
Magadnak énekelte:
csak egy harang repedt meg.

Kezet nem adtak. Végül
te se nyújtottál másnak.
A kufárok úgyis sokat
s sokáig paroláznak.

Mi maradt? Kő a hóban
feketén felviláglik.
Innen nézve a tengert
a tulsó part a másik.

Ki bántott? Ki bántott?
Mindenki az. Nincs bocsánat.
Ültethetsz tenyérnyi kertbe
keresztnek olajfákat.

Ne nyúlj a homlokodhoz,
hideg az. Csontig éget.
Az idő összesöpri
a szétszakadt meséket.

SZÁMOK

Meghaltak a meséid,
szemükön fehér kendő.
Szigorú, sarkos számok
számokra a jövőd.

Fizetés, rezi, részlet,
kenyér kell, só és alma.
Hőféhéket az idő
ősz hajjal betakarta.

Számold mennyi nap még,
s a nyugdíj mire futja.
Elbújt fekete fűben
Bolondos Ivánuska.

S a rézhegyekben élő
királynők keze kő lett,
Ariel elszegődött
egy libafarmra csőzsnék.

Meséid szél sodorta,
szétszórta, sose látod.
Kopognak a szigorú
és kíméletlen számok.

Száz éve történt Debrecenben...

A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók 1882. augusztus 23-27-i XXII. vándorgyűlése

Száz éve, 1882. augusztus havában mozgalmas volt az élet Debrecen városában. Egymást érték a társadalmi események. Augusztus 13-25-ig a mai kórusversenyek elődjét, „dalárünnepélyt” tartottak, mintegy 700-800 résztvevővel. Még jóformán el sem utaztak a „dalárok”, a fogatok az „indóháznál” máris a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Debrecenben tartott nagy- és vándorgyűlésének résztvevőit várták és szállították a Bika szállodába, vagy vendéglátó személyes barátaikhoz.

A neves egyesület, amelyet az orvosi, természet- és rokontudományok népszerűsítésére 1841-ben alapított Bené Ferenc, hazánkban e téren egyedülálló volt 1844-ig, a Királyi Magyar Természetudományi Társulat alapszabályának jóváhagyásáig. A következő, 1882-ben tartandó gyűlés színhelyéül Debrecen város meghívását fogadták el, mint az ország egyik legnagyobb, megfelelő tan- és egészségügyi intézményekkel rendelkező városát, ahol még vándorgyűlés nem volt.

A város két akkori napilapja, a kormánypárti Debrecen és az ellenzéki Debreceni Ellenőr, amely fejlődésén a „Szabadelvű Párt Közlönye”-nek vallotta magát, bőven tudósított a történetekről. Sőt a Debrecen a megnyitási napon, 1882. augusztus 22-én vezércikkét is a vándorgyűlés méltatásának szentelte. A gyűlés tudományos programját, fontosabb előadásait az ún. „Munkálathatár” című kötetből pontosan ismerjük. Kiadása az alapszabályok szerint minden gyűlés után kötelező volt. A debreceni vándorgyűlés anyagát tartalmazó „Munkálathatár” már 1883-ban megjelent, és a résztvevők a jelentkezési díj fejében kézhez is kapták. Végül napról napra információval szolgált, szintén az alapszabályok megkívánta nyomtatott „Napi Közlöny”. Jobb tájékoztatást, lezámítva mai fejletti eszünközt, napjaink tudományos konferenciái sem nyújtanak.

A résztvevők

A gyűlésnek 304 bejegyzett résztvevője volt. Közülük 101-en bírtak orvosi diplomával, egyetemi tanártól a kororvosig, 26 fő volt a patikusok száma, főleg helybéli és a közelben lakó vidékiek. Továbbá tanárok, ügyvédek, földbirtokosok, kereskedők stb. Volt katolikus prépost, protestáns lelkész, sőt még egy phyloxerabiztos is. Ekkoriban pusztította ki szőlőinket a phyloxera. Emeljük ki a köztisztviselők álló Jedlik Anyos nyugalmazott egyetemi tanárt, aki 82 éves kora ellenére vállalta Győr-ből az utazást. Ott volt Rozsnyai Mátyas is, a híres aradi patikus, az izetlen kinin előállításának felfedezője. Akkoriban lázcsillapítóként egyedül a kinin állott az orvostudomány rendelkezésére. A kinin igen keserű léven — izetlen formában nagyon megkönnyítette a gyógyszer bevitelét, különösen a gyermekgyógyászatban. A gyűlésnek egyetlen külföldi vendége volt: G. F. Rodwell prof. Physic science az angliai Marlboroughból. Vulkanológus volt — előadását angol nyelven tartotta meg a jelenkori vulkanológiáról.

A gyűlés tisztikara

A gyűlés elnöke Révész Bálint volt, a debreceni református egyház lelkésze és a tiszántúli egyházkerület püspöke; királyi tanácsos. Társelnök: gróf Deegenfeld-Schonberg Imre, a tiszántúli református egyházkerület főesperese. Gróf Deegenfeld előrehaladott korára való tekintettel kimentette magát. Ellenben Nyíraktáról (ottani földbirtokos volt) 1882. aug. 6-án kelt levelében közölte,

„az ezen nagygyűlésből kitűzendő páliam jutalmazására ezen a tisztelt nagygyűlés rendelkezésére bocsátok”. Adománnyával az egyesület alapszabályai szerint az alapító tagok sorába lépett. Ő lett a hetedik alapító tag. A titkárok közül debreceni volt: dr. Varga Géza orvos- és sebész-tudor, szemész, szülész, Hajdú megye főorvosa és dr. Zelizy Dániel orvos- és sebész-tudor, gyakorló orvos Debrecenben. Zelizy doktor szerkesztette A Debrecen város monográfiája című tanulmánygyűjteményt, amelyet a tagok ajándékba kaptak. Ma ez keresett könyvritkaság.

Az előadások

Révész Bálint püspök megnyitóbeszéde után a teljes ülést érintő, plenáris előadások következtek. Ezek elhangzása után a gyűlés szakcsoportokban folytatta a munkáját. Három szakcsoport ülésezett: a) orvosi sebész (belgyógyászat, sebészet, közegészségügy), b) természetudományi (fizika, kémia, gyógyszerészet és technikai tudományok), c) társadalmi és gazdasági csoport. A plenáris előadások során legelőször dr. Popper Alajos, az 1867-ben alakult Debreceni Orvos-Gyógyászati Egyesület elnöke ez év március havában elhunyt városi tisztifőorvos, dr. Kain Albert érdemeit méltatta.

Dr. Török József a „Magyar birodalom meteoritjai”-ról tartott előadást. Részletesen ismertette minden a hazánk területén valaha is lezuhalt meteorit. Előadásának fénypontja a város természetudományos bűszkeszékének, az 1857. ápr. 15-én este 10 óra tájban, Kabán leest és megtalált kabai meteoritok, a bemutatása volt, melyet ma a Református Gimnázium múzeumában őriznek. A kabai meteorit Wöhler Frigyes (1800-1882) híres göttingai egyetemi tanár vizsgálta meg. Nevét, az eleteró (vis vitalis) teóriájának megdöntéséről mindenki ismeri, aki valaha szerveskémia-tanult. A nagy szenzáció az volt, hogy Wöhler ozokerit, földi-viaszszzerű szerves szénhidrogén vegyületet talált a meteorban. Ma a tudomány ezt már nem a világűrűből származtatja, amint azt akkoriban vélték.

Érdekes előadást tartott dr. Chyzer Kornél, Zemplén megye főorvosa, későbbi államtitkár. „Magyarország gyógyvizeiről, azok értékéről és értékesítéséről”. Chyzer szavai a sokféle gyógyvízben bővelkedő történelmi Magyarországára vonatkoznak, de sok esetben megállapításai a mai, még mindig jelentős gyógyvízünkünk is érvényesek. Nagy igazság: „nem a forrásokban rejlik tehát a kizárólagos kincs, hanem az azokat környező és kiaknázni tudó nép és tulajdonosok élelmességében”.

Az orvosi szakcsoport szakmai, kora színvonalának megfelelő gyógyító eljárásokat, új műtéti megoldásokat, azóta régen elavult gyógyszereket, mint újdonságokat tárgyalt. Ma is megdöbbentő a torokgyík (diftéria), akkor ronszó toroklobnak nevezett betegségről szóló két előadás, amely a járvány budapesti megbetegedéseit és halálozási adatait ismertette. De természetesen semmiféle statisztika és spekuláció nem tudta leküzdeni a kórokozókat, melyek elsősorban a 2-5 éves gyerekeket támadták meg, de az összes többi korosztályokat sem kímélték. Emil Behring német bakteriológus, az először általa feltalált diftéria-szérummal 1891-ben tökéletesen megoldotta a betegség gyógyítását. Méltán nyerte el az 1901-es Nobel-díjat, mint az emberiség egyik nagy ítévéje. Hazánkban 1938 óta, az egész világon másodikként, csecsemőkortól kezdve kapják a gyerekek a di-per-te nevű védőoltást, amely megfelelő életkorban ism-

telve egész életre szóló védettséget eredményez.

A társadalmi és gazdasági szakosztályban tartott előadások közül megemlítem a Simonffy Sámuelét, mely „A debreceni István gőzmalom és cukorgyár múlt és jelen állapotáról” szöveg. A debreceni cukorgyárt 1860-ban építették debreceni birtokosok, de már két év múlva veszteséggel adták túl rajta.

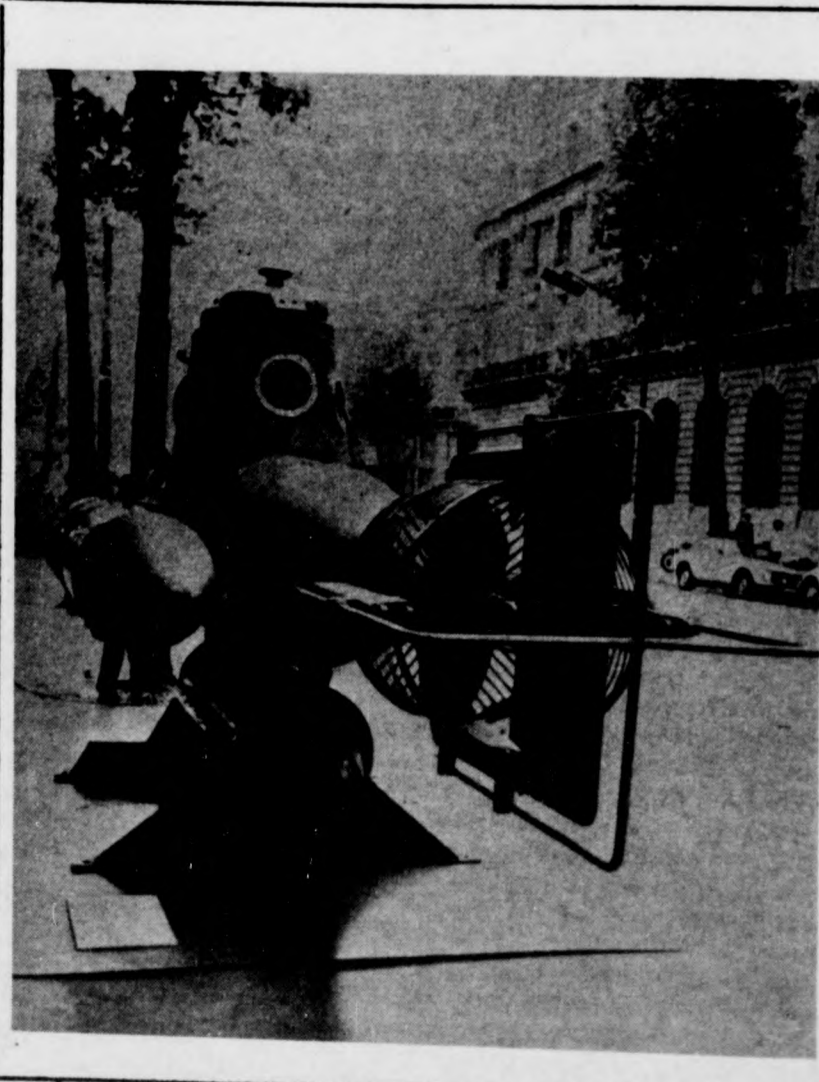
A gyűlés ideje alatt az orvos-sebész szakosztály dr. Dulácska Géza budapesti főorvos vezetésével bizottságot küldött ki a helyi gyógyintézetek megtekintésére. A bizottság betérjlesztett jelentésében javasolta Debrecenben új kórház építését. Rendet és tisztaságot talált a református „ápodában”; viszont kifogásolta az állandó orvosi felügyelet hiányát. Hézagossá találta a katolikus „ápodában” az öregek étkezését. Úgy találták, hogy öreg evőneknek a napi egyszeri étkezés... kevés. Véleményükkel kedves olvasom is bizonyára egyetértenek...

Miután mindegyik szakosztály lebonyolította tervezett előadásait, Révész Bálint püspök-elnök megtartotta záróbeszédét. Végül Simonffy Imre polgármester a város nevében elbűcsúztatta a résztvevőket.

Társadalmi program

Ahogy a mai konferenciákon is szokásos, tudós résztvevőink nemcsak az emlegetett kopár életfája alatt üldögéltek a tudomány, hanem Oláh Józsi zenekara muzsikája mellett jó kis cigányzenés ismerkedési estét tartottak, a Bika vendéglőben. A helyi társaság egyik estén mikedvelő előadást rendezett, amikor is — Zrinyi esküjét „nagy néma képletben” mutatták be. Az előkép ez idő tájt nagyon népszerű volt. Valami olyanféle volt, mint a mai nagy revüszínházak képei; azzal a különbséggel, hogy akkor a szereplők díszes, drága ruhákba felöltöztek, ma inkább levetkőztek. Mivel semmi nincs új a nap alatt, az előző napokban panasos olvasható a Debreceni Ellenőrben, hogy a dalárköcsúnyán megvágták a kellenek (a pincérek), mert a bor literjé 30, 40, sőt még 50 krajcárért is adták. De a természetvizsgálóknál ilyen túlkapás már nem volt. A Debrecen megírta, hogy „az ebéd, valamint az ismerkedési estélyen feltalált ételek becsületeére válnak Feher Hermann bérlőnek, kinek úgy izletes ételeit, mint kitűnő italait nem győzték eléggé dicsérni. A kiszolgálás is gyors és pontos volt.” Az ilyet még 100 év múltán is örömmel olvassuk.

Benkő Ferenc

A „KARCAGI TESSEDIK”

Szentannay Sámuel, a szikések gyógyítója

Hosszú hetekig állt az érdeklődők rendelkezésére az a kiállítás, amely Szentannay Sámuel munkásságáról adott számot a Debreceni Agrártudományi Egyetemen. A karcagi Csokonai könyvtár bocsátotta a rendkívül érdekes anyagot a kiállítást szervező egyetemi könyvtár számára.

Munkássága nem volt előzmények nélkül. A hazai mezőgazdaság hajdani kiválóságai, így Tessedik Sámuel, Nagyváti János, Kltai-Pál, Kvassay Jenő, Cserhádi Sándor stb. foglalkoztak a sós talajok javításával, ki több, ki kevesebb eredménnyel. E témakörnek fontos jelentőséget kölcsönözött, hogy az Alföld területén kb. 900 ezer kh (530 ezer ha) azon terület, amely a szikések egyik vagy másik kategóriájába tartozik. A múlt századi folyamatszabályozások, leveztőcsatorna-építések is hozzájárultak a talajok rejtett hibáinak kibukkanásához. Nem egy addig víznyős területől kiderült, hogy szikesedési hajlama miatt korszerű művelésre alkalmatlan.

Szentannay Sámuel munkálkodására a gyakorlati ténykedés a jellemző. Ihletője Tessedik Sámuel, akinek hagyományként megmaradt talajjavítási módszereit is törekedett átmenteni a jövőnek, felhasználni belőle azt, amit a 20. század első harmadában még erre alkalmasnak talált. Bár az Alföld kelős közepén, Karcagon szerzett elismerést magának, ő maga a Székelyföld szülőtte, ahol 1876-ban látta meg a napvilágot. Torontál, Temes megye, majd Losonc, Székelyudvarhely és Kiskunfélegyháza tanárkodásának színhelye, miután 1912-ben kinevezik a millennium évében létesített karcagi földművelési igazgatóságának. A szikes talajok javításának hasznosságát igyekezett a hely-

beli gazdákkal elfogadtatni, ezt tovább folytatta a háború után megalakult Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara keretében is.

A szikjavítási kísérletei 1920-ban kezdődtek el. Cukorgyári mézszikkal, örölt mézszikkal végzett sikeres kísérletei nagy lendületet adtak a hazai ez irányú munkának. Az eredmény nem vártot magára: a búzatermést két-háromszorosra tudta növelni. Treitz Péter személyében kitűnő elméleti szakemberre és munkatársra akadt. Segítői között volt Sigmond Elek, Kreymbig Lajos, Arany Sándor, Ballenegger Róbert. A Debrecen székhellyel működő Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara égisze alatt hathatós fölvilágosítás folyt a szikések javítására, aminek gyakorlati megvalósulását a szakmai kirándulásokon megsejmelhették Karcagon, a tangazdaság területén. 1924-ben dívozási kísérleteinek eredményei válnak ismertté. Foglalkozott a szikések öntözéssel való javításával is. Az 1930-as években kibontakozó Zöldmező-mozgalomnak lelkes szervezője, aminek keretében fáradozik a szikes legelők megjavításán.

Nem vallott szegényt az állattenyésztés terén sem, amire példa volt a tangazdaság tehenészet, sőt az első között volt, aki felismerte a húsertartás jelentőségét az Alföldön. Mindezekből látható, hogy egy széles látókörű gazdasági szakember volt. Fő munkálkodásának azért a szikesek javítását tekintette, s az 1930-as évek elején már a karcagi Tessedikként kezdik emlegetni, tevékenységével jelentősen hozzájárult a hazai szikjavítás gyakorlati módszerének sikeres végrehajtásához. Nyolcvanéves korában hunyt el.

Surányi Béla

„TERMETT MÉZ”

Aranyérmes méhészközpont Hajdúszoboszlón

Vajon hányan tudják Hajdúszoboszlón, hogy a városnak aranyérmes méhészközpontja van? Bizonyára nagyon kevesen. Leginkább a méhészek hozzátartozói. Munkájukat is kevesen ismerik, pedig Szoboszlón nagy hagyománya van ennek a mesterségnek. Erőli beszélgettünk a 81 éves Budai Gyula bácsival, a méhészközpont elnökével.

— Sokan még mindig úgy képzelik, hogy könnyű lehet a méhészkedés, hiszen csak a „termett” mézet kel elvenni a méhekől. Sokkal fáradságosabb út vezet a betakarításhoz, mint gondolnák. Mert a méhcsaládokat gondozni, etetni, szállítani és övni kell. Az is lehet, hogy mindez hiába, mert valamilyen betegség vagy külső hatás elpusztítja vagy részüket.

— Miért fogott mégis ehhez a munkához?
— A 40-es évek elején agyverzést kaptam, a fárasztó szellemi munkát abba kellett hagynom. Az orvosom és a fiam javasolta — „gyógyterápiának” — a méhészkedést. Ennek több mint 30 éve. Azóta is csinálom. Látja, igazuk is lehetett. Az öregségem kívül nincs más bajom.

— Mikor alakult a szakcsoport?
— 1952-ben. Akkor még 17-en kezdtük. Gyorsan gyarapodtunk, hamar elértük a 140-es taglétszámot. De a 60-

as évektől egyre kevesebben vállalták ezt a nagy leköttőséggel járó munkát. Ma már 54-en vagyunk, főleg idős emberek.

— Milyen feladatokat lát el a csoport elnökeként?
— Valamennyien az ÁFESZ-szal szerződöttünk. Az ezzel kapcsolatos szervezési munkán kívül novembertől áprilisig hetenként összejön a szakcsoport. Ott tanítok, és megbeszéljük a szakmai dolgokat.

— Mi az előnye az ÁFESZ-szerződésnek?
— Lekötik eladásra a várható termésmennyiséget. Kapunk előleget, kedvezményes cukrot és szállítási lehetőségeket — ami nem kis segítség. Kezdetben még eszközöket is hoztak nekünk.

— Mennyit fizetnek a mézért?
— A fajtától függően 32-37 forintot kapunk kilójáért. Természetesen ennél többet is jövedelmezne, ha mi adnánk el. De ekkora mennyiséget képtelenek lennénk értékesíteni. Tavaly például 350 q, 1980-ban pedig 400 q méz volt a szakcsoport teljesítménye.

— Mivel érdemelték ki az említett aranyérmet?
— A sikert a szorgalmas munka és az ÁFESZ segítségével elért eredményeként értük el. A tagság több évtizedes tevékenysége elismerésül 1980-ban nyerte el a Sötér Kálmán-emlékérem arany fokozatát.

Kökényessy Györgyné

Mini tengeralattjáró

A franciaországi óceánkutatók nagyon régi bázisa a monacói Oceanográfiai Kutató Intézet. A képünkön látható Perona nevű kétszemélyes kutató tengeralattjáró maga nemében talán a legrégebbi ilyen francia kutatójármű, amelyet ez az intézet adott kölcsön egy párizsi kiállításra.

A francia kutató tengeralattjárók kifejlesztése a második világháború után gyorsult meg, részben Cousteau kapitány jóvoltából. A világszerte elismert óceánkutató nevéhez több kis kutató tengeralattjáró kifejlesztése fűződik. 1959-ben bocsátották vízre az SP-300 Denise nevű merülő csészalját, ezt a diszkosz alakú járművet, amelynek mindössze 2,9 méter az átmérője. 1,5 kW-os elektromotor segítségével halad a víz alatt a kétszemélyes jármű. Ennek továbbfejlesztett változatát az SP-500-at 1967-ben bocsátották vízre. Egyszemélyes ez a típus, és a víz alatti filmezésre alkalmasabb, mint az SP-300. A víz alatti csészaljsorozat következő típusát, az SP-3000 Cyana nevűt 1971-ben indították első útjára. Hároméves próbamegújítás után 1974-ben kezdték alkalmazni óceánkutatói célokra, elsősorban biológiai és geológiai vizsgálatokra. Ez a típus 3000 méter mélységig merülhet, míg az előző két típus merülési mélysége szerényebb.

A felsorolt típusok a világtengereken az elmúlt évtizedekben számos sikeres kutatási expedíció hajtottak végre. Az SP-500 például csak 1972-ig mintegy 200 víz alatti filmzést végzett Madagaskár, Mexikó és a Karib-tenger vizein. (KS)

Hall

— Miért határo hogy éppen ezt a t bolja ki?

— Azért, mert legközelebb a laká Nem szeretem tül sz zetlenül hagyni a Hiszen tudja, milye a közbiztonság!

— Nem értem, egy ilyen apró em lánsszedítő lenni!

— De hiszen ez vő: annyira sov az oroszlanak nin tusa.

— Kíváncsi lenn beszélnek a férfi nincsen közöttük es sem.

Azt mondják a r vek, hogy koru nincsenek polihisz kan vissza is sirjá középorkt, amik Michelangelók m születtek. Bezeg legfőljebb egy-egy bár látja meg i környezetszennyez lágot. És a nevek. Ha még lenne is b mi szikrája a zse lehet valaki ilyen lihisztor, mint mo vács, vagy Lakato lehet. A polihisz újabb kutatásai úhat.

Elsőként a száza lében említenek a sek egy Lakatos meket, aki félve édesanyjától, akit Lakatosnének hív dekkba kapott egy anya muzikális lév ként eoahrfá-ha nyel szórakoztat két. A kised néh át csak hallgatott. szep éjszakán inte édesanyjának, hoda a hárfát fekvő lé, majd helyves jából előkört kottacsomót. Kite ga elé, s fújni kez rokat, akár a szel tos hangzású fújá szóval kíserte. Az előbb ámulatba, r álomba zuhant. L gyermek, kibontó kötészalagjait, s le vén guminadrágj

Lázalom évnýt

Kedvcsinálás

Hallottuk valahol

— Miért határozott úgy, hogy éppen ezt a bankot rabolja ki?
— Azért, mert ez volt a legközelebb a lakásomhoz... Nem szeretem túl sokáig őrizetlenül hagyni a lakást... Hiszen tudja, milyen nálunk a közbiztonság!

— Nem értem, hogy mer egy ilyen apró ember orosz-lánszelidítő lenni!
— De hiszen ez kézenfekvő: annyira sovány, hogy az oroszlanak nincs rá gusz-tusa.

— Kíváncsi lennék, miről beszélnek a férfiak, amikor nincs közöttük egyetlen nő sem.

— Szerintem ugyanarról, amiről mi, nők.
— A szégyentelenelek!

— Tegnap láttalak — mondja az egyik színész a másiknak.
— Hol?
— Az autóbuszban.
— Milyen voltam?

— Igazán komolyan gondolod, hogy nem iszol többet?
— Igen, és már meg is tettem az első lépést... Vásároltam egy zsebkést, amelyen nincs dugóhúzó.

— Halló... A feleségemet keresik? Nincs itthon. Végleg hazament a mamájához. Próbálja meg este újra hívni...

AFORIZMÁK

A felnőttek ugyanúgy kapják meg a nacionalizmust, mint a gyermekek a rubeolát.
(Hans Leichter a Falkland-konfliktusról)

Rendkívül fontos, hogy valaki ne csupán újságírókkal és politikusokkal beszélgesse, hanem az utca emberével is a szupermarketben.
(Helmut Schmidt)

Veszélyes roppantul szorgalmas irodai kollégát alkalmazni —, mert akkor a többi munkatárs állandóan őt bámulja.
(Henry Ford)

A filmrendező a leginkább túlbecsült foglalkozás és az egyetlen művészet, amelyben bárkinek 50 évig tehetség nélkül sikere lehet.
(Orson Welles)

A reklám kísérlet arra, hogy az ember gondolkodási képességét mindaddig megbénítsák, ameddig elegendő pénz nem adott ki.
(Stephen Leacock)

A MAGYAR MŰLT MOSOLYA

A KALENDÁRIUMOK —
A HUMOR BIBLIÁI I.

A mai olvasó a régi időkől legföljebb csak a halhatatlan írók, a nagy klasszikusok műveit ismeri. Arról azonban alig van fogalma, hogy „olvasó őse”, hajdani elődje mit forgatott a legszívesebben, mit tett ágya mellé, hogy gyertyafényénél még beletekintsen, mit őriztetett a faliszekrénykében, a biblia mellett.

A kalendáriumot. Azt a könyvet, amelyet évről évre kiadtak, a naptárral, a hasznos tudnivalókkal és szórakoztató „toldalékkal” együtt. Ez a toldalék volt az emberek kedves olvasmánya évszázadokon keresztül. Már a 16. századból ismerünk „kalendáriomokat”. A 17. század elején induló Lócsei kalendáriomot hetedhét országban olvasták.

A nekilendülő nyomdász mesterség kereste a gyarapodást, a siker lehetőségeit. És a jó üzlet a kalendárium volt. Azzal igyekeztek egymástól elhódítani az olvasó-vevőt, hogy a „toldalék”-ba mulatságos, pikáns, kalandos történeteket, anekdotákat, találós kérdéseket, játékos írásokat tettek. Egyes följegyzések szerint a 18. században 150 000 példányt is elért egy-egy kalendárium, ami az alig ötmillió Magyarországon igen tekintélyes számnak nevezhető.

A 18. században végig népszerű volt az anekdota műfaja. András Sámuel, Kónyi János, Hermányi Dienes népszerű gyűjteményeket adtak ki, de az igazi sikert az anekdota éppen ezekben a kalendáriumokban aratta. Az olvasó e könyvek lapjain találkozott a vándoranekdotákkal, a Kónyinnal és másokkal is előforduló történetekkel. Ide-oda vándoroltak, nem ismerték az országhatárokat, s a tulajdonjogot sem. A Győri kalendáriumból válogattuk a következő anekdotákat.

Sz. K.

Agg nőket ifjító komédiás

Egy bizonyos városban ez a komédiás kihirdette, hogy mellyel a többi megifjithas-más egyéb mesterségei között a vén asszonyokat ifjabbak-nik magában, azt vélte: Jaj ká teheti; alig tudódott meg a városon ez a dolog, azonnal számtalan vénasszonyok jelentették magokat öná-laknak sokat beszélvén azt mondogta, hogy ki-ki hazam-névén magános cédulára nevét és idejét feljegyezvén, vigye másnap hozzája; úgy is lett: ki-ki másnap céduláját hozzávitte; ezek között valá-nak: Görbe Kata 101, Sánta Pila 88, Csipás Orsolya 94, Füstös Veronika 92 eszten-dős; ismét harmadnap ter-minust tett nekik, hogy nála megjelenjenek; erre az időre serényen megjelentek; ekkor a komédiás keservesen pa-naszolkodik nekik, hogy a cédulákat ide-oda járván szerencsétlenül elvesztette, és így jelentette nekik, hogy meg-egyszer céduláját ki-ki elkészítene, és kezéhez vin-né, és a summa pénzt, mely-ben megegyezett velek, meg-hozná; ekkor nekik azt is megmondá, minekutána a pénzét felvette, hogy az ő mesterségéhez szükségeské-pen megkívántatik az, aki közölök legvénebb léssen, aztazt elevenen megégesse, és annak osztán hamvából oly orvosságot készíthessen, amellyel a többi megifjithas-sa. Megütöközök ezen minde-nik magában, azt vélte: Jaj talán én vagyok a legvéne-bik! hogy azért a sor ne ta-lántán engemet találjon a megégetésre, tehát a máso-dik cédulában kevesebb ide-jünék majd tesszem maga-mat. — Minekutána cédulá-jokat a komédiához vitték volna, akkor előveszi az elő-beni cédulákat is, és monda, hogy ő ismét megtalálta azo-nkat, de igen nagy különbsé-get s változást talál benne; mert az első cédulán volt Görbe Kata 101 eszten-dős, a másodikon pedig csak 88, Sánta Pila pedig 88, mostan 78, Csipás Orsolya azelőtt 94, mostan 36, Füstös Veronika 92, mostan pedig csak 32 eszten-dős. Azért monda a komé-diás: — Látjátok, amely pénzt én töletek vettem, meg-még egyszer céduláját ki-ki elkészítene, és kezéhez vin-né, és a summa pénzt, mely-ben megegyezett velek, meg-hozná; ekkor nekik azt is megmondá, minekutána a pénzét felvette, hogy az ő mesterségéhez szükségeské-pen megkívántatik az, aki közölök legvénebb léssen, aztazt elevenen megégesse, és annak osztán hamvából oly orvosságot készíthessen, amellyel a többi megifjithas-sa. Megütöközök ezen minde-nik magában, azt vélte: Jaj talán én vagyok a legvéne-bik! hogy azért a sor ne ta-lántán engemet találjon a megégetésre, tehát a máso-dik cédulában kevesebb ide-jünék majd tesszem maga-mat. — Minekutána cédulá-jokat a komédiához vitték volna, akkor előveszi az elő-beni cédulákat is, és monda, hogy ő ismét megtalálta azo-nkat, de igen nagy különbsé-get s változást talál benne; mert az első cédulán volt Görbe Kata 101 eszten-dős, a másodikon pedig csak 88, Sánta Pila pedig 88, mostan 78, Csipás Orsolya azelőtt 94, mostan 36, Füstös Veronika 92, mostan pedig csak 32 eszten-dős. Azért monda a komé-diás: — Látjátok, amely pénzt én töletek vettem, meg-még egyszer céduláját ki-ki elkészítene, és kezéhez vin-né, és a summa pénzt, mely-ben megegyezett velek, meg-hozná; ekkor nekik azt is megmondá, minekutána a pénzét felvette, hogy az ő mesterségéhez szükségeské-pen megkívántatik az, aki közölök legvénebb léssen, aztazt elevenen megégesse, és annak osztán hamvából oly

A ZSENI

Azt mondják a rossz nyelvek, hogy korunkban már nincsenek polihisztorok. Sokan vissza is sirják a sötét középkort, amikor még Michelangelók meg Danték születtek. Bezzeg ma... Ma legföljebb egy-egy szakbarbár látja meg időnként a környezetszennyezett napvilágot. És a nevek, a nevek! Ha még lenne is benne valami, s szikrája a zseninek, hát lehet valaki ilyen névvel polihisztor, mint mondjuk Kovács, vagy Lakatos? Igenis, lehet. A polihisztor legújabb kutatásai szerint lehet.

Elsőként a század első felében említenek a feljegyzések egy Lakatos nevű gyermeket, aki fél éves korában édesanyjától, akit feltehetően Lakatosnének hívtak, aján-dékba kapott egy csörgőt. Az anya muzikális lévén, estén-ként oelhárfa-hangverseny-nyel szórakoztatta gyerme-két. A kisded néhány estén át csak hallgatott, aztán egy szép éjszakán intett az ő jó édesanyjának, hogy állítsa oda a hárfát fekvőhelye mel-lé, majd hevenyészett pólyá-jából előkötört egy vaskos kottacsomót. Kiterítette ma-ga elé, s fújni kezdte a hú-rokat, akár a szél. Csodála-tos hangzású fúját csörgő-szóval kísérte. Az anya ettől előbb ámulatba, majd mély álomba zuhant. Látva ezt a gyermek, kibontotta pólyája kötőszalagjait, s le sem vet-vén gumindrágját a szom-

szédos erkély alá surrant, s mélabús andalúziái dallamokkal puhította a szé-pen mondt Kovácsné szí-vét. Alig telt el háromnegyed év, s Kovácsék tervén felüli gyermekáldásban részesültek. Arról nem szól a fáma, hogy közben Lakatos és Kovács úr a napi sajtó kacsáit kerget-te-é, vagy az egyik közeli kisvendéglőben szivaroztak. Sajnos a csodálatos szerenád-ról sem készült lemezfelvé-telel.

Más forrásokból értesül-tünk egy irodalmi zseniről, egy igazi csodagyerekről. Történt volt egyszer, hogy egy Lakatos nevű három-éves gyermek édesatyjával meglátogatta annak író ba-rátját. Beszélgetés közben megemlítette a jeles férfiú, hogy most éppen egy törté-neelmi nagyregényen dolgo-zik. Az ókori Rómában és Attila hun birodalmában ját-szódik a cselekmény, de a tizedik oldalnál megakadt, mert nem ismeri eléggé a kort. „Ó” mondta erre a gyermek, s nyílt tekintetét atyjára vetve papírt és írós-zért kért, hogy elfoglalhass-magát, míg a felnőttek megbeszélnek érdektelen, gye-rekes gondjaikat. Mire felí-gyelték rá, 3256 oldalt tele-rajzolt a gyermek, s bejelen-tette, hogy nagyregényt írt

Rómáról és Attila hun bi-rodalmáról. Csupán azért írta képregénynek, mert nem is-merte még a betűket. A tör-ténetudomány azóta is alap-vető forrásmunkának tartja ezt a hogy is hívják című könyvet. Feljegyezték még, hogy miután a gyermek iskolába került, s megtanulta a betűvetést, két szót írt csu-pán a ház falára: „hűje ko-vács!”

Az Est Lapok egyik de-cemberi száma szenzációként számolt be a tehetségtelen festők ligeti kiállításáról. Ennek egyik érdekessége volt, hogy egyes szemétre való alkotások ott, a helyszínen ké-születtek. A lap munkatársa is éppen arra settenkedett, amikor egy Lakatos nevű pelyhedző állú ifjonc kivette az ecsetet és a palettát a leg-tehetségteleg antitalen-tum kezéből, s annak har-sány tiltakozása ellenére le-meszelte az egészet, és csak úgy kedvtelésből elkezdte pingálni a teremort. Mire megérkeztek a rendőrök, hogy eltávolítsák a betolakodót, éppen el is készült a portré. Ki is akarták dobni, de véletlenül arra sétált a Louvre igazgatója, s egymil-liárd dollárért megvette a képet. Az ifjú ember moso-lyogva ajánlotta fel az össze-get az elagott Kovácsnék

megsegítésére, és soha többé nem fogott ecsetet a kezébe. Fájdalom, a kutatók ezután szem elől tévesztették, felte-hetően egy hid alá ment aludni, mások szerint leve-sért ment a szegények köny-vhájára.

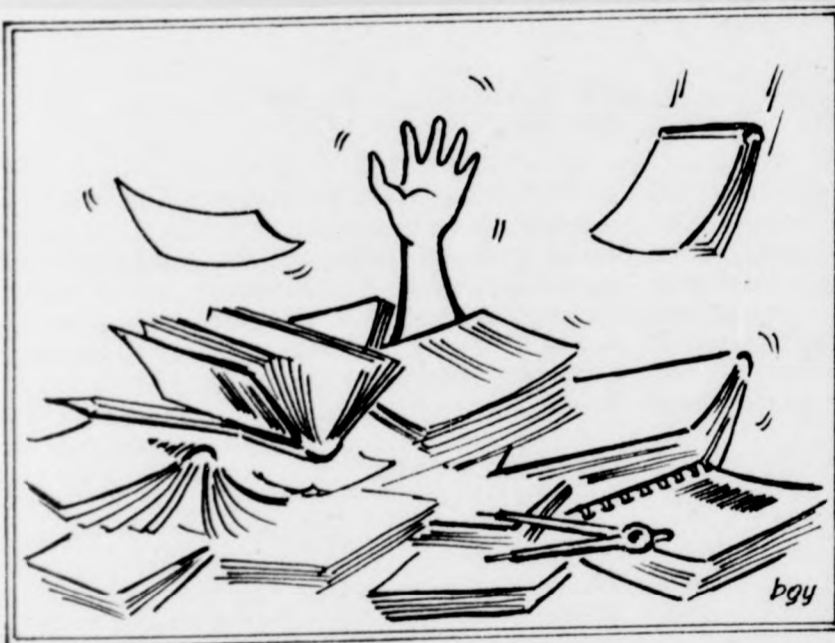
Elete alkonyán, miután már nagyon húzta a csúza, felajánlotta szolgálatait a Szétszedem-Osszerakom Mű-veknél. Fel is vették műszá-ki rajzolóknak, ugyanis erről volt pecséttel ellátott állami iskolai bizonyítványa. Egy alkalommal elvesztette a skiccet, s fejből rajzolta meg a gép alkatrészeit. Amikor véletlenül ennek alapján ké-szült el a szerkentyű, kide-rült, hogy világszabadalom is lehet. Lett is, a főmérnök nekem. Feldühödött erre, s meghirdette a „Fúrd a főnö-köt!” mozgalmat. Szó, ami szó, ezt is jól csinálta. Fel-terjesztették az első osztályú becsületrendre, és kinevez-ték főosztályvezetőnek. Erre nem számított...

Ennek már több, mint öt éve. Azóta csak telefonon tárgyal a beosztottával, ki-tiltotta a gyárból a fűrógépe-ket, és lecsavaroztatta a pad-lóhoz a karosszékét, nehogy egy óvatlan pillanatban ki-húzza alóla valaki.

Tegnap temették, az utolsó polihisztor, a nagy zseni! Úgy temették el, mint a régi barbár királyokat. Igaz, őt nem lóháton, hanem a hozzá-nőtt székével és íróasztála-val.

T. Ágoston László

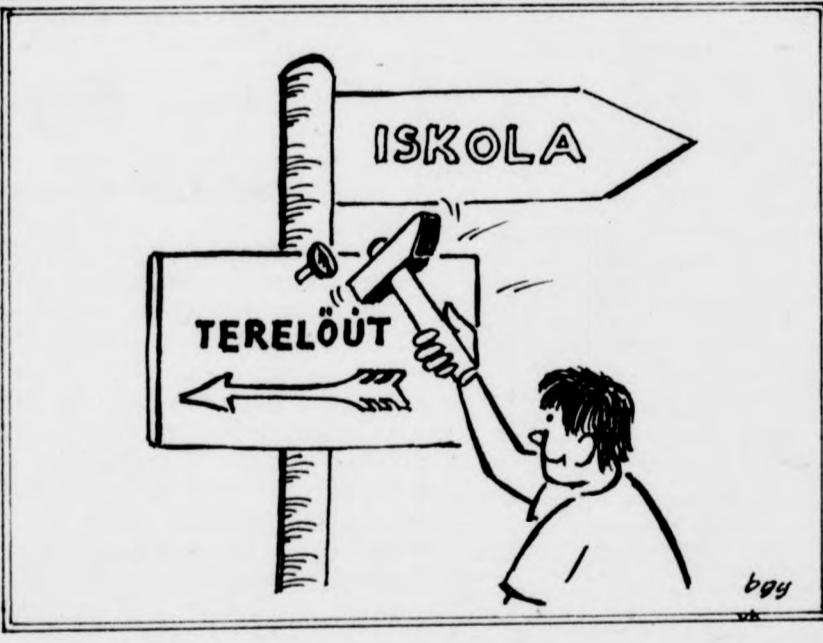
BODNÁR GYULA KARIKATÚRÁI

Lázálom évnnyitő előtt

Kedvcsinálás

Az „ebadta”

Eszményi tanerő

A ravasz deák meg a fogadós

Egy utazó ifjú bémegy egy vendéghozadoba, s kérdezi a vendéghozadóstól, ha ezen pénzért kapna-e ebédet — három császári garast mutatván. A vendéghozadós meg-nézvén a pénzt, azt mondja, hogy igen jó, s igéri, hogy tehetsége szerint fog neki szolgálmi. Jól evén a vendég, kérdezi, ha azon pénzen in-déni kapna-e — és igennel fe-lelvén, a vendéghozadós egy palack bort eleibe tesz. Jól lakván az utas, az asztalra veti három garasát, s el akar menni. Megszólítja a vendég-

A kiméletes huszár

Az időben, hogy a fran-ciákkal háborunk vala, tör-tént, hogy némely magyar katonák futrásérozni mentek, még csak pisztoláshoz sem nyúlt. A tiszt már egészen ki-fogyott a töltéséből, s így te-hát megadta magát. Azután kérdezte a tiszt a huszártól, hogy miért ő is viszontag nem puskázott. — Azért — felele a huszár —, mert az úrnak szép ruháját és pari-páját sajnáltam, melyeket mostan sajátomná tészek. erre megfordul, és realó. Úgyszintén másodsor is, de ez semmit sem használ, ha nem csak rajta a huszár, ki kikre egy sereg francia lovas reájok ütött, mindazonáltal a magyaroknak szolgálván a szerencse, a franciákat meg-futtatták. Egy francia tiszt-nek igen szép ruhája és lo-va lévén, és már magát bizo-dalmas helyen lenni gondol-ván, visszatéknit, s hát imé egy magyar huszár már csak közel volt hozzája. — A tiszt

Akiről utat
neveztek el
Debrecenben

Várdai Miklós

Kézai Simon XIII. századi krónikáról szerint a Várdaiak ősei — a Gut és Keled név testvérpár — a bajorsországi Hohenstauf várából költöztek Magyarországra még valamikor Péter uralkodása (1038—41 és 1044—46) idején. Gut és Keled német lovagok voltak, akik vezető szerepre tettek szert a királyi testőrségében, és szolgálataikért jelentős birtokokat kaptak a dukátushoz (hercegséghez) tartozó Szabolcs és Bihar megyékben.

Szabolcsban a Gutkeledek ősi birtoka Nyíradony és környéke volt, Adonymonostor falvában már a tatárjárást megelőző időkben felépítették közös nemzeti monostorukat.

A Gutkeled nemzetségből származó Várdai család történetét az 1200-as évek végéig tudjuk nyomon követni. A Várdaiak három évszázadon át nemcsak Szabolcs megye dolgaiba szoltak bele döntően, hanem magas állami és egyházi méltóságokat is viseltek, országos ügyekben hallatták szavukat. A család fénykora a XV. és XVI. századra esik: II. Miklós — Luxemburgi Zsigmond diplomatajaként — a király oldalán bejárta a Német Birodalmat és Franciaországot, ott volt a konstanzi zsinaton; István kalocsai érsek, aki a főkelelői méltóságot viselte, majd Mátyás király korában bíboros lett; Ferenc 1510-ben Magyarország kincstartója volt; Mihály 1526-ban részt vett a mohácsi csatában, kisebbik fia pedig (szintén Mihály, aki Dobó Istvánnak, az egri hősnök volt a veje) már fiatalon a főpáhorki méltóságra emelkedett.

A Várdaiak hatalmas kiterjedésű szabolcsi uradalmának Kisvárdai volt a központja. A legdélibb birtokaik Szentgyörgy falu (Józsa) és Mihálylaka (Alsó-Józsa) és a Szentgyörgyi-erdő Monostor felőli részei voltak. Ez utóbbi birtokok Várdai-tulajdonba kerülésének körülménye meg lehetőséget nyújt arra, hogy valószínűleg rokon birtokcserével szereztek őket. Anyai bizonyos, hogy a terület egy része a XIII. század végére felé valamely királyi várhoz (talán Dobokához) tartozott, majd néhány évre Alpra kunjainak szálláshelye lett.

Várdai Miklós 1332-ben született és 1380 körül halt meg. Az idő tájt a Várdaiakkal szomszédos Debreceni család politikai és gazdasági súlya Észak-Biharban és Dél-Szabolcsban feltűnően megnövekedett, uradalmukat újabb és újabb birtokok megszerzésével gyarapították. A pénzügyekben levő Várdaiak — Miklós édesapja, János és János nagybátyja, Pelbárt — 1322-ben 40 budai márkáért elzálogosították Szentgyörgyöt Debreceni Dózsa nádornak. 1335-ben, mivel akkor sem volt pénzük, lemondtak a birtok visszaváltásáról.

A Debreceni család 1340-ben hamis oklevéllel próbálta megkaparintani a céltalanul Macsnak, Egyházasmacsnak nevezett Szentgyörgyöt, a kiskorú Várdai Miklós azonban a nagyváradi, a leleszi és a jászói konvent előtt eltiltotta édesapját az ősi birtok elidegenítésétől. A perből, amely hosszú évtizedekig elhúzódott, végül Várdai Miklós került ki győztesen: Szentgyörgy nem lett a Debreceni család tulajdona.

Ezt követően a település gyors fejlődésnek indult, és az 1450-es években kézműiparral rendelkező, fontos mezővárossá vált. A korabeli latin nyelvű iratok országos vásárait említik, három oklevél pedig a szentgyörgyi adófizetők névsorát is megőrizte számunkra.

A Várdai Miklós (1981-ig Erzsébet) utcát 1955-ben nyitották meg a felső-józsa-i Ördögárok nevű településrészen.

Dr. Lévai Béla

* SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA:

Korszerű mesterséges táplálás csecsemőkorban

Mesterséges táplálásról beszélünk akkor, ha a csecsemő számára a szopás valamilyen elháríthatatlan akadály miatt nem lehetséges. A tápszerekkel történő táplálás bármilyenre korszerű is, az anyatejet biológiai értelemben nem helyettesíti, úgy fogható fel, mint „szükséges rossz”.

A tápszerek alapanyaga a tehéntej, melynek hátránya, hogy fajtájában fehérjét tartalmaz, nehezebben emészthető, kevesebb a vitamintartalma és az elkészítés során számos lehetőség van a fertőződésre.

Ma Magyarországon négyféle gyárilag előállított korszerű csecsemőtápszert áll rendelkezésre.

ROBOLACT. Elsősorban koraszülöttek táplálására alkalmas 3 kg testsúly eléréseig. Teljes értékű tejporkészítmény, fehérjetartalma magas, viszonylag zsírszegény. A koraszülöttek magasabb fehérjeigényét hivatott kielégíteni.

ROBÉBI A. Az első három élethónapban, illetve a 4,5 kg-os testsúly eléréseig adhatjuk.

ROBÉBI B. 4,5—5 kg-nál nagyobb testsúlyú csecsemők tartós táplálására szolgáló tejporkészítmény. A Robébi A-hoz viszonyítva kisebb a fehérjetartalma, zsírtartalma viszont magasabb, így kalóriaértéke is több.

LINOLAC. Kalória és fehérje szempontjából a Robébi A-hoz hasonló, de biológiai értéke annál kedvezőbb. Csecsemőkorban egészen 8 hónapos korig adható.

A csecsemőtápszerek könnyen és gyorsan elkészíthetők, így különösen a nyári hónapokban kívánatos, hogy etetések alkalmával frissen készítsük el a szükséges mennyiséget.

A használati utasításban megadott mennyiségű tápszert előbb kevés vízzel elkeverjük, majd kellő mennyiségű vízzel felhígítjuk.

(Hígításhoz felforralt, majd lehűtött csapvizet használjunk.) A tápszerek elkészítéséhez szükséges eszközöket, edényeket kizárólag csak erre a célra használjuk.

2/3-os Orizanyákos tehéntej hígítás. 3 hónapos kortól adhatjuk. Ilyenkor a hígítási arány: 2 rész tehéntej, 1 rész hígító folyadék, azaz a gyárilag előállított Orizanyák. Pl. 150 ml össz mennyiség esetén, 100 ml tehéntejhez 50 ml Orizanyákat adunk.

Orizanyák elkészítése: 5 g (egy lesimított evőkanál) Orizát 1 dl vízben 5 percig forralunk. Az elkészített 2/3-os Orizanyák hígításához 5 százalékos cukrot kell adni, azaz deciliterenként 1 kávéskanál kristály-, vagy 1 nagy kockacukrot.

A csecsemőket újszülött-kortól 4—4,5 kg testsúly eléréseig napjában 6-szor tápláljuk, 3 óránként. 4—4,5 kg testsúly elérése után áttérünk az ötszöri táplálásra, 4 óránként etetünk.

Az etetési idők betartása igen fontos, helyesen szoktatott csecsemők jól alkalmazkodnak az étkezési rendhez. Az előírt idő lejártá után az alvó csecsemőket is fel kell ébreszteni!

Csecsemőknél háromhetes korban meg kell kezdeni a gyümölcslevek adását, két etetés között kiskanállal. Adható: citrom, narancs, alma, őszibarack, sárgarépa. Hat-hetes kortól gyümölcslep adását is megkezdhetjük.

Háromhónapos korban a csecsemőtáplálás egyik leg-

fontosabb tennivalója a fokozatos főzelékbevitel, mely többek között a vitamin- és vasbevitel szempontjából is igen fontos. A főzelékadást általában burgonyával kezdjük, kávéskanálként emelve a napi adagot. A főzeléket a déli étkezésre adjuk. Vigyázzunk arra, hogy egyszerűen mindig csak egyféléket adjunk, s ha ezt már megszerette a csecsemő, akkor kezdjünk új főzelékféléket.

Adható burgonya, sárgarépa, zöldbab, zöldborsó, paradicsom, tök, spenót, karfiol, sóska, kelkáposzta, sütőtök, cékla stb.

A „főzeléknek való” enyhén sós vízben kevés ideig forralva főzzük, majd átpaszírozás után a főzőlével, s a még szükséges tejjel hígítjuk.

A főzeléket 6-7 hónapos korban kezdjük berántani.

A rántás elkészítése: kiskanálnyi zsiradékhoz (vaj, étolaj, disznózsír) egy csapott kiskanál liszt, világosra pirítva. Általában hathónapos korban már szükséges a főzelék fehérjével való dúsítása. Naponként váltakozva az elkészített főzelékbe keverünk főtt tojás sárgáját, túrót, sajtot, májkaparékot vagy főtt sovány darált húst.

A csecsemőtáplálás jó kiegészítő a bébiételek, melyek különösen a téli hónapokban megoldják a főzelékbeszerzés gondjait.

9-10 hónapos korban a csecsemő már kávét, kakaót kaphat.

Szükséges számukra a „ragcsálni való” keksz, kenyérhéj, kiflivég.

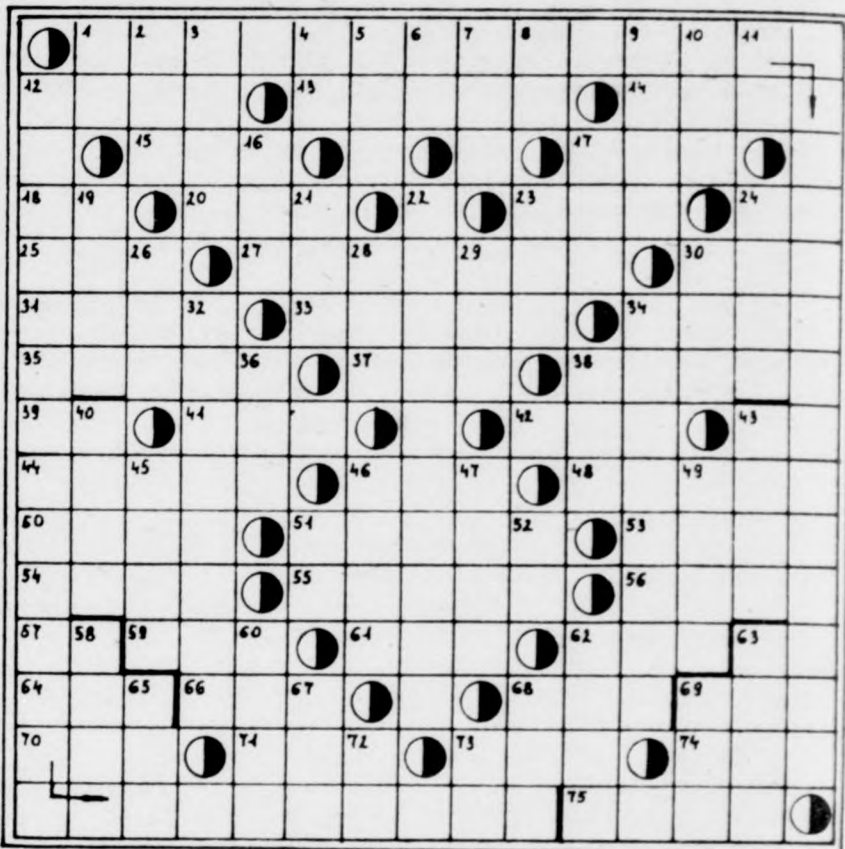
Egyéves korban a kisgyermekkosztra térünk át. Ilyenkor a napi tejmennyiség 5 dl, nagyon fontos a változatos étrend. Az ételkeztetés, fűszerezése, sózása mértékkel alkalmazható.

Vigyázzunk azonban: a kisdéd nem „miniatűr felnőtt”, tehát nem kaphatja mindig ugyanazt az ételt, mint a család többi tagja. A fejlődő szervezetnek ugyanis mások a táplálékigényei, élettani sajátosságai, mint a felnőttekének.

KERESZTREJTVE NY

PICASSO

Pablo Picasso fiatal korában (a vízszintes 1. és függőleges 12.) életét tanulmányozta, ábrázolta festményein. Később (a függőleges 34.) vezéralakja, majd a szürrealizmus jellegzetes művésze lett. Világszerte jelképpé vált (a függőleges 22.) című alkotása. Fő műve (a függőleges 32.).

VÍZSZINTES: 1. (Beküldendő). 12. Óriási napkitörés. 13. Pillangó. 14. Megtörtént dolog. 15. A melléknév felsőfokának képzője. 17. Táplálkozó. 18. G. A. 20. Római ötszázéves. 23. Üdítő ital. 24. Személynévmas. 25. Veszprém megyei község. 27. Erdemes volt megvenni. 30. Tartó. 31. Rásúl. 33. Helyezett. 34. Becézett női név. 35. Ivmapír. 37. ...-zug. 38. Nagyzól. 39. Visszahí! 41. Azonos betűk. 42. A harmadik hatvány. 43. Fél rész! 44. Erjedő gyümölcs. 46. Veszprém melletti hegy. 48. Kikapar. 50. Teherán fővárosa. 51. Előbbre jut. 53. Szem betűi. 54. Döntetlen sakkjátszma. 55. A folyószegély. 56. Kérdés tárgya. 57. Épitőanyag. 59. Vissza: becézett Ilona. 61. Vonatkozó névmás. 62. Gödröcske. 63. Orosz helyeslés. 64. Község Csenger mellett. 66. Mátka. 68. Kukucska. 69. Fejek. 70. Szakszervezeti bizottság. 71. A folyadék. 73. Csomóz. 74. Menyasszony. 75. Színültig.

FÜGGŐLEGES: 1. Esel! 2. Zeller fele! 3. Származik. 4. Létezik. 5. Tagadószó. 6. Y.

OTT

KO

A variálható öt fontos kelléke a ki. Általában a ruha kabátként, „spen” vagy boleroként ha de elképzeltető szoknya—blúz öss ban is. Elégans r amely klasszikus nyokra épül; újdons az egyes ruhadarab párosítással variál. Az elegáns kiskom tung karakterű burettből, vagy selye sű szintetikus any szíthető. Nemcsak hanem nyomott vag anyag is alkalmas. Rajzaikon néhány modellt közlünk, elegánsak, s jól kih tók.

I. modell: Aszim szabású, mintás

G. Gy.

Beküldendő: vízszintes 1., függőleges 12., a függőleges 34., 22. és 32. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: 1982. szeptember 7.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

ÁRJEGYZÉK

Közeledik az ősz, rövidesen megjelennek a bélyegkatalógusok. Hazánkban a filatelisták irányítójá a Magyar Bélyegyek Árjegyzéke, amely október végén kerül forgalomba. Ertesztésünk szerint a tavalyihoz hasonló formában, az árkézzel meg szokott színes kivitelben készül az új kiadás. Az árjegyzék az 1850 óta Magyarországon használt valamennyi bélyeget tartalmazza. Több és pontosabb adat segít majd a gyűjtemények rendezésében. A filatelisták közvélemény nagy érdeklődéssel várja az árvaltozásokat, ami az általában gazdagabb helyet következtében mérsékelt lesz. Bizonyára a korábbinál magasabb értékekre számíthatnak a kis példányszámú, 30—50 évet megjelent sorozatok, ezeket ugyanis már a néhány hónapja megjelent újdonságok is túlszárnyalták. Az utóbbiakat ugyan többen keresik, a szövetségi tagjainak zöme csak az utolsó években kiadott bélyegekkel foglalkozik és nem várják az arany értékkel bíró ritkaságokra. Az árjegyzék ára 75 forint lesz és a hazai, valamint a nemzetközi értékelés egyeztetésével ad képet bélyegek keresettségéről. Az előző kiadás napok alatt elfogyott, bizunk abban, hogy az 1983. évi árjegyzék minden gyűjtő rendelkezésére áll majd.

ÚJDONSÁGOK

25 éve uralkodik V. Olaf norvég király. A jubileum alkalmából 3 korona névértékű bélyegen az egykori koronázási ünnepeket idézik fel.

Történelmi épületek körvonalait díszítik Luxemburg bélyegpárját. A 6 frankos címlet a 11. században épült Bourscheid kastélyt ábrázolja, a 8 frankoson Vlieden várában gyönyörködhetünk. Egyidejűleg 4 frankos címlet az ifjúsági házak világszerte közzéadott. Világot járó utakon a fiatal turisták, köztük magyarok is 5000 ifjúsági szállalon évente mintegy 30 millió éjszakát töltöttek el.

Tarka vitorlájú hajók és evezős csónakok hastják a vizet Írország négyévtékű sorozatán.

Magyarország egykori területén, Karánsebesen született Moritz Menzger (1832—1914), akinek három műve díszíti Liechtenstein sorozatát. A művész Vaduzból származó apját ugyanis hazánkba vezényelték, mint az osztrák hadserég tisztjét. Egyéves korában családja visszaköltözött Liechtensteinbe, ahol apja nyomdokán járva szintén egyenruhát öltött. Közben művészeti iskolát végzett és különösen az akvarellfestésben tűnt ki.

FDC

E három betű az első napi boríték angol elnevezésének (First Day Cover) rövidítése. Sokan gyűjtenek ilyen borítékokat,

AUTÓSOK-MOTOROSOK

Egyirányú utakon

A korszerű forgalomszabályozás egyik jól bevált eszköze az utak egyirányúsítása. Főként a városokban, a szűk utcájú területeken alkalmazható, a forgalom folyamatos áramlásának biztosítására. Legtöbbször ugyan kerülő utat jelent a gépjárművel közlekedők számára, esetleg bosszúságot is okoz, ám a túlszűrt városi forgalom megköveteli az egyirányú utak elterjesztését.

Nem nehéz kiszámítani például, hogy a kétirányú utcák kereszteléseivel viszonyítva a lehetséges „ütközési pontok” száma egynekedére csökken, s a várakozó, illetve elinduló járművek körülbelül feleannyi akadályt jelentenek a mozgásban levők számára. És ami a legfontosabb: megszűnik a szemközti ütközések kockázata. A közlekedési statisztikák tanúsága szerint az egyirányúsított útvonalrendszereken belül egynekedével csökken a balesetek száma. Igen fontos szempont az is, hogy a forgalomáramlás javulása miatt akár kétszeresére is növekedhet a haladási sebesség az egyirányúsított utakon.

A gépjárművezetők általában szeretnek az egyirányú utakon közlekedni, hiszen ezeken kevesebb figyelmet követel a haladás. Ugyanakkor nem hanyagolható el az egyirányú utak — jóformán egyetlen — hátránya sem: az oldalirányból támadó fokozott veszély. Egysávos úton ezért különösen ügyeljünk az elinduló és a leálló járművekre, hiszen figyelmünket jobbra és balra meg kell osztanunk. Szűk utakon, ahol mindkét oldalon várakoznak kocsik, óvakodjunk a hirtelen ajtónyitástól.

Vannak olyan egyirányú utak is, amelyeken két forgalmi sáv van. Az egymás mellett haladó járművek oldalirányú mozgása azért követel nagy figyelmet, mert ezeken a helyeken a kocsik igyekeznek a középvo-

hoz húzódni, éppen az úttest szélén várható meglepetések miatt. Az egyirányú út végén pedig gyakran fordul elő az a szabálytalanság, hogy valaki a jobb oldali sávból balra, vagy a bal oldali sávból jobbra akar kanyarodni. Eppen ezért az egyirányú út végét tekintésük mindig balesetveszélyes helynek, s feléje közelítve fokozzuk óvatosságunkat.

Az egyirányú közlekedésnek legjobban kidolgozott, speciális esete az autópályán való haladás; ennek is megvannak a maga szabályai. Ne felejtjük: csupán látszatra veszélytelen, hogy a szembejövő forgalom elválasztva, más pályán zajlik. Ugyanis könnyen a veszélyelkültség illúzióját keltheti, s innen már csak egyetlen lépés — stílusosabban: kormányozkodtat — vezet a könnyelműsködéshez.

Szólni kell még azokról is, akik — figyelmetlenségükből, tévedésükből, tapasztalat hiányában — szembekerülnek az egyirányú utak forgalmával. A nyugati országokban egyre gyakoribb és „szellemautósoknak” az autópályákon való megjelenése, akik többnyire a benzintöltő állomásokról, pihenőhelyekről kihajtva térnek rossz irányba az autópályákon. Az ügyesebbjei, ha észreveszik tévedésüket, gyorsan korrigálni igyekeznek helyzetüket, félrehúzódnak, és bármilyen hajmeresztő, megpróbálnak megfordulni. A lassabban észlelők vagy gyakorlatlanabb vezetők azonban csak percekkel később, s esetleg csak akkor veszik észre végzetes tévedésüket, amikor már késő.

Az egyirányú utakon tilos irányból közlekedővel szemben hármast teendője van a szabályosan haladó gépjárművezetőnek: csökkenteni a sebességet, erősen jobbra tartani és jelentősen növelni a követési távolságot.

K. G.

Any

Ötödik alkalomra Ferenc Könyvtár egy vékony kis tőfi Sándor né is érhető és el lalja magába. A színdívek az te szőlők többsége ismerteti a gy gyönyörszemeit, ismertebb és a versenek, az A verseli.

A hazai tájra életéről, a szülő valló versek költeményeket könyv olvasói. Tintásüveg vagy nyára megnevel talános művel tartozó versek, sa, az Alföld Füstbement ter minél előbb m

A versesköny megragadó illu

Varázsla

Osvát Erzsébet a gyerekekhez világot vetít több megjelen című könyv sz kiscsik szeretett egyik szerkeve

„Be jó dolgok legkedvesebb barlangban lak a szoba egyik landot éltek m

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

KOMPLÉK

A variálható öltözködés fontos kelléke a kiskomplé. Általában a ruha felett kis kabátként, „spencerként”, vagy boleroként használjuk, de elképzelhető kétrészes szoknya-blúz összeállításban is. Elegáns megoldás, amely klasszikus hagyományokra épül; újdonság, hogy az egyes ruhadarabokat más párosítással variálni lehet. Az elegáns kiskomplé, shantung karakterű anyagból, burettből, vagy selyem hatású szintetikus anyagból készíthető. Nemcsak egyszínű, hanem nyomott vagy szövött anyag is alkalmas e célra. Rajzainkon néhány olyan modellt közlünk, amelyek elegánsak, s jól kihasználhatók.

1. modell: Aszimmetrikus szabású, mintás selyem

komplé, rövid boleroszerű kis karcsúsított kabátkával, amely egyszínű anyagból is készíthető.

2. modell: Elejét és hátát is közöljük, a könnyebb megvalósítás kedvéért. A szoknya egyenes vonalú, oldalt hasítékkal. A bolerotípusú kabátba hátul, középen mély, kinyúló szembehajtással. A ruha készíthető két részből is (a felső bekötve a szoknyába). Színben harmonizáló paszpólozás díszítésként ajánlható.

3. modell: Medencecsontig érő kis kabátka, a rakásokkal bővülő ruhához. Az elütő, de harmonizáló színű szegélyezés nagyon tetszetős megoldás.

Nádor Vera

FARMER MELLÉNY

A legújabb divatot követve, nemcsak kékszerű farmer mellényt viselnek a fiatalok szoknyához, nadrághoz, hanem fehér, khaki színűt, drappot, zöldet is. Aki új, saját magáé, vagy kis segítséggel kétéle színű, illetve mintás anyagból szabhat ki és varrhat meg magának úgynevezett fregoli mellényt, ami kívül-belül egyformán viselhető és jól mutat.

Aki ügyes, saját maga, vagy kis segítséggel kétéle színű, illetve mintás anyagból szabhat ki és varrhat meg magának úgynevezett fregoli mellényt, ami kívül-belül egyformán viselhető és jól mutat.

BK.

Csigavonal

Ha az ábra mértani közép-pontjából kiindulva, csigavonalban haladva olvassátok össze a betűket, egy mai magyar író nevét kapjátok eredményül. Ki az író?

Megfejtés:

KOLOSVÁRI FERENC

Újra divat a befőzés

Az igaz, hogy az üzletek polcain modern konzerválási eljárással készített befőttök és konzervek nagy választékát fogadják a vásárlókat, de azért a jól elkészített házi befőttnek megvan a maga rangja. Nemcsak a régi, hanem a mai háziasszonyok büszkesége is a házilag készített befőtttel teli kamra. Eltevése kizárólag hibátlan, jól megmosott nyersanyagokat használunk. A kifogástalanul tisztára mosott üvegeket nem kell eltörölni. Nyílásokkal lefelé helyezük őket tiszta ruhára, rövid idő alatt megszáradnak, befőzéshez ne használjunk zománchiás (lepattogzott) főzőedényt, mert egyes fémanyagok pusztítják a C-vitamint.

LECSŐ Izlés szerint megfőzzük a lecsót, úgy, mintha azonnal fogyasztásra kerülne, de nem teszünk bele rizst és húsrút. A forrásban levő ételt üvegekbe töltjük, meghintjük szalicillal, leköjtjük szorosan és helyére tesszük. Nem kell szárazgőzbe tenni! Téli csak melegenitni kell, virslivel vagy tojással percek alatt kész az ebéd.

TÖLTÖTT PAPIKA. A paradicsomot nyersen géppel átpasszírozzuk, felteszük főni. Ha forr, kimagozott, kierezett, hibátlan fehérpaprikákat helyezünk bele. Öt percig forraljuk (nem kell a paprikákat puhára főzni), majd óvatosan üvegekbe szedjük, úgy, hogy a paradicsomlé ellepje; meghintjük szalicillal, és jó szorosan leköjtjük. Nem kell szárazgőzbe tenni. Téli a paprikákat megtöltjük, s a töltelekkel együtt puhára főzzük.

ÉTELZESÍTŐ. Érett, piros, húsos paprikákat maguktól megtisztítva — a paprika súlyához viszonyítva negyedrészt paradicsommal — felteszük főni. Dobunk bele egy-két szál zellerlevelet, egy csomag petrezselyemzöldjét, kilonként számlítva egy evőkanál sót (aki szereti a csipős ízt, tegyen bele erős paprikát is). Ha puhára főtt, szitán áttörjük, kis üvegekbe tesszük, leköjtjük. Téli ételek ízesítésére, vajas kenyérré, felvágott mellé, hidegtalák díszítésére, vajas melegszendvics fűszerezésére szolgál.

FINOM CSALAMÁDE. Egy kg gyalult káposztát besóozunk, állni hagyjuk. Egy kiló zöldparadicsomot, fél kiló kisdinnyét, fél kiló zöldpaprikát, egy kiló uborkát karikákra vágunk (tehetünk bele néhány picit uborkát egészenben is), és kinyomko-

Verbőczy Antal emlékére

(1948—1982)

Egyetlen könyvecskéje volt életében, egy kis mesés-könyv (Talán az elefánt), az is csak halála előtt egy esztendővel jelent meg, amidőn már gyanakodva néztük, mikor fog bennünket magunkra hagyni.

Versekkel indult az Első énekben, 1968-ban. Fialtón, akkor még csak húszesztendő volt. Teltek-múltak az évek, de verseit ezután csak elvétve olvashattuk. Ebben az időben vidéken éltem, olyan voltam hát, akiről akár az „irodalmi közvélemény” is meg lehetett volna mintázni: szorgalmasan forgattam a lapokat, a folyóiratokat; tudtam az irodalomról, de úgyszólván személyes ismeretségek híján, azaz „alfogulatlanul”. S akkori tudomásom — „irodalmi közvéleményem” — szerint Verbőczy Antal alig volt költő. Am egyszer csak ismét föl-bukkant, főleg az Élet és Irodalomban. Szélfű, fanyar verseket írt, majd a Központi Sajtószolgálat biztatására gyerekverseket, meséket. S végül éppen gyerektörténe-
teinek könyvben való kiadását érthette meg (Mervay Gizella, másik mostani halottunk szerkesztette). Az igazít, tudnillik felnőttkönyvét, első verseskötetének megjelenését már nem.

Egyik utolsó verse az Élet és Irodalomban Kálnoky Lászlóról szól, aki a következő számban felelt neki. Azt hiszem, mesés-könyvén túl, amelyet a Móra Ferenc Kiadó nívódíjjal jutalmazott, egész életében ez volt a legnagyobb sikere.

Nem írt feltűnően, de megjelenendő verseskötéve bizonyítani fogja: tisztesebb helye lett volna irodalmunkban, mint az egyetlen Kálnoky László személyes okok miatti figyelme.

Marmincnégy éves volt, amikor elment; nem „tragikus hirtelenséggel”, azaz nem saját akaratából. Nem vesztette el lélekjelenlétét, a világot, mert nagyon szeretett élni, dolgozni, írni.

Győri László

VERBŐCZY ANTAL:

LIBEGŐ

Lebegő, libegő, ülelő levegő	bele-, sőt lelesőt fel-alá emelő.	Csoda tág a világ, mit a fény odafest;	egyet ér s belefért az egész Budapest.
------------------------------	-----------------------------------	--	--

KÁPOSZTA, KÁPOSZTA

A káposzta különösen gazdag vitaminokban és ásványi anyagokban. Ezért táplálkozásunkban jelentős helyet foglal el. A zöldségfélék közül a legtöbb C-vitamint tartalmazza, továbbá A-, B- és B₂-vitamin-tartalma is magas.

Cellulózistartalma miatt azonban a nehezen emészthető ételek közé tartozik.

FEJES KÁPOSZTA VAGDALT-TAL:

Hozzávaló négy személynek: fél kg káposzta, sós víz, 2,5 dl víz, 1 kávéskanálnyi só, 2 fej hagyma, 10 dkg füstölt szalonna, 1 evőkanál zsiradék, 30 dkg vajas darált hús, só, bors, 2 kávéskanál mustár, paprika.

A káposztát megmossuk és sós vízben 5 percig főzzük. Leszűrjük, majd feldaraboljuk, s feltesszük főni sós vízben; másfél óra hosszat. Közben a hagymát megtisztítjuk és kockákra vágjuk, forró zsiradékban megpároljuk; a darált húst szintén a zsiradékba tesszük és megstídjük. Sózzuk és borsozzuk. Beletesszük a káposztát és 1,5 dl káposztalét, mustárt és fedő alatt 10 percig főzzük. A főzés befejezése előtt rövid idővel beletesszük a feldarabolt paradicsomot is; paprikával ízesítjük, sós vízben főtt burgonyát adunk mellé.

FEJES KÁPOSZTA LIBA-COMBALL:

Hozzávaló négy személynek: 1 kg káposzta, sós víz, 1 fej hagyma, 2 szegfűszeg, fél kilo sárgarépa, 1 kávéskanál só, bors, majoránna, 1,5 dl víz, 4 kis libacomb (35 dkg).

A káposztát megmossuk, és 5 percig sós vízben főzzük, majd leszűrjük és feldaraboljuk. A hagymát meghámozzuk és szegfűszeggel megüvegezzük. A sárgarépát megtisztítjuk, hosszban felvágjuk a káposztát és a sárgarépát tüdőbe tába lerakjuk, sózzuk és borsozzuk, s felöntjük vízzel. A libacombokat megmossuk, szárazra töröljük, majd sóval és majoránnával bekenjük, borsal beszózzuk. A káposztát tesszük és lefedjük. Előmelegített sütőbe tesszük, ahol 2 fél órát sütjük; a fedőt levéve, további 30–40 percig sütjük, hogy a combok szép barnára sülljenek. Sós vízben főtt burgonyát adunk mellé.

KÁPOSZTA KOLBÁSSAL:

Hozzávaló négy személynek: 1 kg káposzta, 5 dl húsleves (kevés-kockából), 1 db burgonya (kb. 6 dkg), 1 fej hagyma, 4 db füstölt kolbász (fél kg), só, bors.

A káposztát leveleire szedjük, és hideg vízzel megmossuk. Forrásban levő sós vízben megfőzzük, majd leszűrjük. Feldaraboljuk, s a húslevesben kb. másfél órát főzzük. Közben a burgonyát és a hagymát meghámozzuk; a burgonyát lereszeljük, és a hagymát kockákra vágjuk. Fél órával a káposzta főzésének befejezése előtt hozzákeverjük, s a kolbászokat is beletesszük, végül ízesítjük. Sós burgonyát adunk mellé körtésnek.

HÓZSÓ KÁPOSZTA:

Hozzávaló négy személynek: 1 kg káposzta, 4–5 db hagyma, 10 dkg sertésfű, 50 dkg sertésdagadó, 2,5 dl víz, 2 pár Debrecent.

A káposztát megmossuk, jól lecsöpögtetjük és nagy darabokra felvágjuk. A hagymát meghámozzuk, kockákra vágjuk, s forró zsiradékban aranysárgára sütjük; majd beletesszük a káposztát, húst, hozzáöntünk vizet és megsózzuk. Középen lángon kb. másfél óra hosszat főzzük. Végezetül a kolbászokat a káposzta tetejére tesszük, és átfőzzük. A húst vagy kockákra vágjuk és a káposzta közé keverjük, vagy felszételjük, s mellé tálaljuk. Sós burgonyát adunk hozzá körtésnek.

Fási Katalin

GYEREKEK KÖNYVESPOLCA

Anyám tyúkjá

Ötödik alkalommal jelent meg a Móra Ferenc Könyvkiadó gondozásában egy vékony kis verseskötet, amely Petőfi Sándor néhány, gyermekek számára is érthető és élvezhető költeményét foglalja magába. A sokadik kiadást valószínűleg az tette szükségessé, hogy a szülők többsége igyekszik korán megismertetni a gyerekekkel költészetünk gyöngyszemeit. A kötet Petőfi egyik legismertebb és a kicsik által is kedvelt verseme, az Anyám tyúkjának a címét viseli.

A hazai tájról, a hazáról, a családi életéről, a szülői és testvéri szeretetről valló versek mellett tréfás, humoros költeményeket is megismerhetnek e könyv olvasói. Az Arany Lacinak, a Tintásüveg vagy a Szeget szeggel bizonyára megnevetteti a gyerekeket. Az általános műveltséghez szorosan hozzátartozó versek, a Szülőföldemen, A Tiszta, Az Alföld, a Fekete kenyér, a Füstbement tervek pedig nem árt minél előbb megtanulniuk.

A verseskötvet Kass János színes, megragadó illusztrációi díszítik.

Varázslatos történetek

Osvát Erzsébet meséi közel férköznek a gyerekekhez. Talán azért, mert saját világukat vetíti eléjük az író. A legutóbbi megjelent, A kismanó sapkája című könyv szereplői is egytől egyig a kicsik szeretett figurái. Közülük is az egyik legkedvesebb a mackó.

„Be jó dolga volt Mormónak, Balázs legkedvesebb barna bocsának, valóságos barlangban lakott. Balázs építette neki a szoba egyik sarkában.” Sok közös kalandot éltek meg itt. Együtt nézték meg

a televízióban három macsó birkózó-versenyét is. Emiatt aztán különös és izgalmas kalandokba bonyolódtak.

Csakúgy mint Ferkó, örökfelfogadott cicáival. Megjelenik a könyvben a híres-neves nyuszicsalád, a szépséges, de hiú liliom. Éltre kelnek a tárgyak, a lábas, a fedő, a fakanál, a hinta és sok más varázslatos dolog is történik. A hároméveseknek ajánlott vidám mesékhez Reich Károly készített illusztrációkat.

Hisziapiszi és a többiek

Van a világon egy madárhang-kereskedés, ahol mindig szól a szarkacsörgés, a komoly gölyakelepelés, a szelíd cinkehang, a hetyke rigófütty, az édes fülemüledal. A kereskedés tulajdonosa a Kapitány, aki mindenkit szívesen lát madárszóhallgatásra vagy beszélgetésre. Rendszerint ott találhatók barátai is, Gyöngy, Misziapiszi, Majdú sógor meg a többiek. Vidám malomparti, málnaszörpös tea és nagyon sok kalandos esemény teszi mozgalmassá a kis társaság mindennapjait.

A könyv olvasói azt is megtudhatják, hogyan lesz törzsvendég a boltban Kékapó és Bódog, miként ismerkednek meg a kereskedés tagjaival Merminá-Mánnával, azután pedig Ambrussal, az utolsó konfliktus tulajdonosával.

A legvárhatóbb esemény, hogy a Kapitány Kékapóval együtt hosszú déltengeri útra indul, s a boltot barátai gondjaira bízva. Vajon sikerül-e helytállniuk?

Ezt meséli el színesen a sok-sok humorral átszőtt történet, melynek szerzője Hallama Erzsébet. A Móra Ferenc Könyvkiadó jóvoltából megjelent művet Meinzelmann Emma rajzai díszítik.

Fazekas Valéria

Háromnapos ny... net után ismét bajn... közésre kerül sor... erdei Stadionban. A... együttese a Tatabány... nyász ellen lép pály... Sok gond volt a de... tes háza táján. De... nik, rendeződtek a s... átigazolások 24... még a csapat is e... Így aztán nagyon ki... várjuk az új együt... delutáni bemutatkoz... Kovács Ferenc e... érthetően - egyelő... hirdetett csapatot. E... ban, hogy sérültje... lesz még olyan, aki... a játékok. Az előjelek alapja... nyen elképzelhető, h... hácsi és Farkas is o...

Farkas és Kereke... mást?

Mohácsi és Varga... kor a DUSE-ban

A mai e... Aki válas... a DMV

1. Mi a vélemény... nyászcspanról? Sz... tünő együttes. Nem... túl végeztek a legu... bajnokágban is a... Talán valamit most... tek, hiszen Kovács... most nyáron játé... Csapó is távozott T... ról. Két válogatott... Ezt azért biztos... Aztán most került... Barabás is, akit pe... utódjának tartottak... 2. Kik a kiemelke... sű játékosok? Sz... delmük nagyon. E... Egyéni nehéz tő... küt is kiemelni, M... juk a Vasasból K... Ez egy rendkívül k... lyozott csapat. Erő... fizikai adottságú... gókkal. Kapusuk K... vétlenül válogatot... édesanyánk, ÖZV... ZOMBOR KAROLYNE... temetésén megjelent... ravalára koszorút, virá... helyeztek és mélyes... tunkban részvétel... A gyászoló család... Fájó szívvel tudatjuk, hogy... villanyzerelő 43 éves korá... ban súlyos szenvedés után... elhunyt. Szeretett halottunk... temetése 1982. augusztus... 31-én, kedden du. 3 órakor... les a Köztemető 1. sz. rava... talozó temetői polgári szertartás... Lakás: Debrecen, Hortobágy u. 1. (Eltűzött lakás). Véndég u. 34. A gyászoló család.

JEGYELŐVÉTEL:

Volán Utazási Iroda, Kossuth u. 43
Volán Lélektani Állomás, Simonffy u. 2/A
Volán SC sportpálya, Gázvezeték u. 35.
Gambrinus köz, Vörös Hadsereg útja 28.
Váci Mihály Kollégium, portá, Apafi u. 16.
A pálya megközelíthető a 7-es autóbusszal.
Sűrített autóbusszjáratok.

TIGRIS-ÓRÓDEO SHOW

Debrecenben, a Volán SC Gázvezeték utcai sporttelepén
Szeptember 10., 12., 13. (péntek, vasárnap és hétfő) naponta 17 órakor.
Jegyek: felnőtteknek: 50,- Ft,
gyerekeknek, diákoknak, egyetemistáknak (igazolvánnyal), katonáknak 20,- Ft.
Közel 2 óras felejthetetlen, izgalmas kaszkadőr-, motoros-, autósparádé!

CSAK 3 NAPIG!

IZGALOM
SZÉPSÉG
MŰVÉSZET!
CSAK 3 ELŐADÁS!

APRÓHIRDETÉSEK

HÁZ
Eladó 40 négyzetméteres kis családi ház 100 négyzetm. telkek a Nyulason. Gyimes u. 4.
Belvárosban családi ház 2 + 2 étkezős, magasföldszintes, OTP-társaslakásomat (250 ezer hittel) városközponti családi házra. Telefon, garázs van, ráfizetek. „Egyezkedés” jellegre a kiadóba.
Elcserelem kétszobás, kertes házamat 1 + fél szobás belvárosi önkormányzati, értékelt házammal. „Csapókeret” jellegre a kiadóba.
Eladó 2 szoba-öszkomfortos kertes ház melléképülettel. Egytelkert u. 24.
Kétszobás, öszkomfortos kertes ház garázzsal eladó. Achim András u. 5.
Öszkomfortos családi ház eladó 400 négyzetm. telkek. Hornyák Ferenc, Bellegelő 535/C, paci iskola után.
Debrecen belvárosában, Arany János u. 7., gázfűtéses, öszkomfortos családi ház azonnal beköltözhető eladó. Konyhakert, pince van. Garázshelyiséggel megoldható.

ALÁS
Közgazdasági érettségivel negyvenes nő állást keres. „Lakás szükség 106 012” jellegre a Hirdetőbe.
Két kiskorú gyermekem neveléséhez fiatal nő alkalomszerű segítségét kérem sürgősen. „Fizetés meggyezéses szerint” jellegre a kiadóba.
KULTÚRCIKK
JVC receiver, Akai GX deek, Akai hangfal eladó. Bathányi utca 10., hátul.
JÁRMŰ
Wartburg Tourist eladó. Debrecen, Görki u. 21.
Három és fél éves 1500-as Lada személygépkocsi eladó. Erdéklődi Debrecen, Rákóczi u. 70.
BMW 2500-as friss műszaki, új gumikkal, jó állapotban eladó. Kisebb értékű kocsit beszámítok. Telefon 17-996.
ALBÉRET
Figyelem! Közútelek, egyéni részére. Eladó telen, négyen egy szoba-öszkomfortos, berendezés lakás felújítással. Budapest XIV., Chvárvár utcában, havi 8200 Ft. Erdéklődi 1161 Budapest XVII., Milán u. 22. Telefon 838-637.
MINDENTELŐ
Mindenféle szép bútor vétele és eladása. Arany János utca 13. Telefon 20-019.
Hagyatékból származó bútorok eladók. Pacsirta u. 23.
Intarziás faragott ebéd-ételmező, nagyméretű bronzcsillag eladó. Csapó u. 94. VIII. 24.
INGATLAN
Eladó 140 négyzetm. tere. Arpad tér 28. Erdéklődi Damjanich u. 23. I. 5.

ÁLLÁS
Fényezett szekrényos és kétszemélyes lenyel heverő eladó. Telefon 17-996.
Eladó gardrób szekrény, fehér komód, asztalok, fehér tükros asztal, gyermekágy, kád, járóka. Déltűn megtekinthető. Debrecen, Vörös Hadsereg útja 26/A II. em. 8.
EGYÉB
Konnyon szerelhető zöldgümölcs pavilon egyben vagy megosztva, 9-9 négyzetméteres, ugyanott 8 személyes Barkas eladó. Váradi Sándor, Tetétlen, Hajnal u. 28.
Garázs kiadó. Ságvári Endre u. I. II. 5.
Zongoránit tanít Beszényi Erzsébet zongoratanár. Debrecen, Dimitrov u. 39.
Előretartás szerződést kötne lakásért fiatal házaspár (több szakmával rendelkezők). Pótor János, Vörös Hadsereg útja 4-6. Debrecen, 4026
Figyelem! Világos színű irhabunda, mindenféle szőrméru tisztítását rövid határidőre vállalom. Koncz, Péterfia u. 30.
Gázkonvektorok jó állapotban eladók. Győri, Gvadányi u. 14. 17 óra után.
Menyasszonyruha-kölcsönzés férfiben, színesben. Legszébb Burda-mo-dellek, hímzett muszlinból, orgonzából. Viola u. 4. Honvéd utcából.
Bépipéti szekrényt vennék. Telefon 17-996.

A CSŐSZERELŐ-IPARI VÁLLALAT

1. sz. szerelőipari üzeme
leninvárosi állandó munkahelyre felvesz
Jelentkezés és felvétel:
3580 Leninváros, Tisza u. 2.

EXPRESSZ

Elcserelem kertes házamat, tehermentes, egy szobás szövetkezetire, másodlagos emeleti. Felső-Józsa, Barátsg u. 2.
Igenyessék hétfői ház eladó. A Sámsóni úti zártkertben „Panorámás” buszmegálló 5 perc, víz, ipari áram van, 30 négyzetméteres kőpince, 216 négyzetm. telk. Erdéklődi Debrecen, Kishegyesi út 74.
Egyszobás, tehermentes szövetkezetes lakás készpénzzel eladó, gyors lebonyolítással. Cím Úrhajósok tere 3. III. 12.
Töcökert 2 + étkezős tanácsi lakásom hasonló újkertre cserelem. Erdéklődi a 22-127-es telefonon.
Elcserelem tanácsi, távfűtéses, kétszobás, nagy erkélyes lakásom keresre, vidéki is érdekel. Darabos u. 14. IV. 24. Erdéklődi szombat, vasárnap egész nap.
Kőműves szakmunkást állandóra azonnal felvesz. Magas kereseti lehetőség. Lovas utca 5.
Elcserelem szép nagy szoba-komfortos tanácsi lakásom egy vagy két szobás tanácsira vagy szövetkezetire. Garzon is érdekel. Rákóczi u. 11. 2. ajtó, jobbra.
Eladó tanya, 2 szoba, konyha, 1200 négyzetm. telkek, 1-es busz végállom., vízmű mellett. Bellegelő 115. sz. Erdéklődi vasárnap.
4x5-ös szoba albéret kiadó a Sámsóni úti 6-os busz végállomással szemben, Molnárk.
Külföldi nagy szoba-konyha-spázi kiadó. Igényessék cserépkályha és faragott ebéd-eladó. Bekes u. 1/B.
Szoba-konyha 1-1/1 albéretbe kiadó. Látnér u. 30. BARNEVAL-nál.
Külföldi szoba-konyha 2 személy részére bútorozva vagy üresen albéretbe kiadó. Rákóczi u. 62. I. ajtó.
Ótzer km-rel megkímélt Trabant Special igényessék eladó, szombaton egész nap. Bőszörményi út 71. I. 5.
P 12-es motorkerékpár friss műszaki eladó. Góher u. 26.
Költözés miatt szekrényos, 2 személyes rokamifé, 2 fotellel és egy heverő eladó. Megtekinthető Dimitrov u. 23., hátul az udvarban Tóthkék, szombaton és vasárnap 3-5 óráig.
Eladó Hajdú mosogép, 160-as fűrdőkád, olajkályha. Karám u. 14.
1 db 6 éves pej, he-rélt 16, minden igényt kielégítő, 30 db kisebb-nagyobb sertés süldő eladó. Szoboszlói út 42.
Eladó S-100-as gépkocsihoz új, bal első sárvédő, egy garnitúra első doblerez, egy homlok-lémez. F-8-as gázkonvektor, NDK gyermek sportkocsi. Debrecen, Bőszörményi út 8. sz., Kaszás.
1800 db új pala, ké-ménytégla, szaruta, gerenda, léc eladó. Erdel Ferenc u. 20.
Kifogástalan állapotban eladó színes gyermekágy, 3 kerekű bicikli, járóka, echós kocsik, román ülőkocsi, gyermek-kád, Chicco ülőke. Monostor u. 12. IV. 15.

Dolgozókat alkalmaznak

Szövetkezetünk falpai ágazata legújabb technikai végzettségű rendezési dolgozókat felvételre keres autószerelőt vagy mezőgazdasági gép-szerelőt, autós-villamosági szerelőt, villamos-targonca-szerelőt, akkumulátor-töltő betanított munkást, gumijavító szak- vagy betanított munkást, hűtőgépezeteket, lakatosokat és férfi, női segédmunkásokat. Jelentkezés a gyár munkaadó osztályán. Ne jelentkezzenek azok, akik egy éven belül két-szer vagy annál többször változtattak munkahelyet.
Felső- vagy középfokú végzettséggel iparvállalati tervezésben, elemzésben jártas dolgozó, valamint gépészmerőknők és rak-tári kiadót keres a Finommechanikai Vállalat. Jelentkezés: Szabadság útja 92. Személyzeti vezetőnél.
A H-B. m.-1. Tanácsi Építőipari Vállalat felvétele keres falpai szakmában jártas anyagraktározást. Jelentkezés a vállalat személyzeti osztályán, Debrecen, Simonffy u. 34-36.
A Hajdú-Bihar megyei Mozi-üzemi Vállalat nagy gyakorlatú rendezelő ügyes kezű mechanikai műszerész, vagy lakatos keres felvétele. Jelentkezés a vállalat műszaki osztályán, Debrecen, Petőfi tér 10.
Szeptember 30-ig 50%-os árengedménnyel kapható 6 kg-os POROLTÓ KÉSZÜLÉK az AUTOKER debreceni üzletében: István u. 85-87. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Szeptember 30-ig 50%-os árengedménnyel kapható 6 kg-os POROLTÓ KÉSZÜLÉK az AUTOKER debreceni üzletében: István u. 85-87. Várjuk kedves vásárlóinkat!

A Hungária Műanyag-feldolgozó Vállalat felvétele keres falpai szakmában jártas anyagraktározást. Jelentkezés a vállalat személyzeti osztályán, Debrecen, Simonffy u. 34-36.
A Kelet-magyarországi Közmű-és Mélyépítő Vállalat felvesz és, kőműves, vb.-szerelő, szigetelő, villanyyszerelő, vízvezeték-szerelő, hegesztő, hidegburkoló szak- és betanított munkásokat, valamint kőműveseket. A fenti szakmákban átképzést, illetőleg segédmunkások szakmunkássá képzesét is vállaljuk. A nyári időszakban kőműves munkára teljesítményben nyíregyházi és debreceni munkahelyeken közép-és felsőfokú iskolába járó diákokat is foglalkoztatunk. Jelentkezés a vállalat központjában, Nyíregyháza, Vörösmarty tér 7. sz., a munkaerő-gazdálkodási csoportnál.
Ejteljort és targoncavezető felvesz a PIERT Kereskedelmi Vállalat, Debrecen, Vörös Hadsereg útja 41.
Gyakorlott és kezdő (ez évben végzett) csüszeszergályos, marós, szerszámkészítő, gép-lakatos, tmk-replakatos, tmk-villany-szerelő, szerkezetlakatos, CO-hegesztő szakmunkásokat, betanított forgácsolókat, kocsikísérőket és kőműves segédmunkásokat felvesz a Fémfeldolgozó és Javító Ipari Szövetkezet, Debrecen, Vágóhíd u. 3/A.
A Kelet-magyarországi TŰZEP Vállalat H-B. m.-1. kirendeltsége, Debrecen, felvétele keres középfokú szakképzéssel rendelkező fiókhálózat ellenőrt. Jelentkezés: Debrecen, Beloiannisz u. 2. sz., kirendeltség igazgatójánál.

REDŐNYGYÁRTÓ VÁLLALAT

budapesti kirendeltségi központ, kereskedelmi osztály.
Telefon: 290-077, 290-078, 290-079, 298-245.

A Debreceni Konzervgyár felvételre keres autószerelőt vagy mezőgazdasági gép-szerelőt, autós-villamosági szerelőt, villamos-targonca-szerelőt, akkumulátor-töltő betanított munkást, gumijavító szak- vagy betanított munkást, hűtőgépezeteket, lakatosokat és férfi, női segédmunkásokat. Jelentkezés a gyár munkaadó osztályán. Ne jelentkezzenek azok, akik egy éven belül két-szer vagy annál többször változtattak munkahelyet.
Felső- vagy középfokú végzettséggel iparvállalati tervezésben, elemzésben jártas dolgozó, valamint gépészmerőknők és rak-tári kiadót keres a Finommechanikai Vállalat. Jelentkezés: Szabadság útja 92. Személyzeti vezetőnél.
A H-B. m.-1. Tanácsi Építőipari Vállalat felvétele keres falpai szakmában jártas anyagraktározást. Jelentkezés a vállalat személyzeti osztályán, Debrecen, Simonffy u. 34-36.
A Hajdú-Bihar megyei Mozi-üzemi Vállalat nagy gyakorlatú rendezelő ügyes kezű mechanikai műszerész, vagy lakatos keres felvétele. Jelentkezés a vállalat műszaki osztályán, Debrecen, Petőfi tér 10.
Szeptember 30-ig 50%-os árengedménnyel kapható 6 kg-os POROLTÓ KÉSZÜLÉK az AUTOKER debreceni üzletében: István u. 85-87. Várjuk kedves vásárlóinkat!

GYÁSZHÍREK

Fájó szívvel tudatjuk, hogy MARY MARTON MAV-nyugdíjas, 84 éves korában 1982. augusztus 24-én elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1982. augusztus 30-án, hétfőn 12 órakor lesz a Köztemető 1. o. 1. sz. ravatalozó temetői egyházi szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Gyár u. 6/B. A gyászoló család.
Fájó szívvel tudatjuk, hogy KATONA ISTVÁN, a Cipő Ktsz nyugdíjosa, 72 éves korában váratlan hirtelenséggel elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1982. augusztus 30-án, hétfőn du. 14 órakor lesz a Köztemető 1. sz. ravatalozó temetői polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Jánosi u. 51. A gyászoló család.
Közönetet mondunk mind-azoknak, akik felejthetetlen halottunk.
TAR ISTVÁN temetésén megjelentek, ravalára koszorút, virágot helyeztek és mélyeség bánatunkban részvétel osztoztak. A gyászoló család.
Közönetet mondunk mind-azoknak, akik felejthetetlen halottunk.
HOLB IMRE temetésén megjelentek, ravalára koszorút, virágot helyeztek és mélyeség bánatunkban részvétel osztoztak. A gyászoló család.
Közönetet mondunk mind-azoknak, akik felejthetetlen halottunk.
NAGY MIHALY temetésén megjelentek, ravalára koszorút, virágot helyeztek és mélyeség bánatunkban részvétel osztoztak. A gyászoló család.

GYÁR BŐL A FOGYASZTÓHOZ!
MODERN SZEKRENYSOROK ÉS KÁRPITOS GARNITŰRÁK
RUSZTIKUS HÁLÓ- ÉS LAKÓSZOBÁK
KIEGÉSZÍTŐ KISBÚTOROK
lakosság felé történő értékesítése
HATÁRIDŐS ELŐJEGYZÉSSEL IS!
Furnér- és szövetválasztási lehetőség.
DÍJMENTES HAZHOZ SZÁLLÍTÁS!
FIZETÉS OTP-HITELLEL IS!
DEBRECENI BÚTORGYÁR
Debrecen, Kishegyesi út 13. sz. telepén
hétfőtől-péntekig 7.30 órától 14 óráig

Idénnyitó a Nagyerdei Stadionban

5 órakor: DMVSC — Tatabányai Bányász

Nézőpont

Háromnapos nyári szünet után ismét bajnoki mérkőzésre kerül sor a Nagyerdei Stadionban. A DMVSC együttese a Tatabányai Bányász ellen lép pályára.

Sok gond volt az utóbbi napokban a debreceni együttes háza táján. De úgy tűnik, rendeződtek a sorok. Az átigazolások 24. órájában még a csapat is erősödött. Így aztán nagyon kíváncsian várjuk az új együttes ma délutáni bemutatkozását.

Kovács Ferenc edző — érthetően — egyelőre nem hirdetett csapatot. Bizik abban, hogy sérültjei közül lesz még olyan, aki vállalja a játékot.

Az előjelek alapján könnyen elképzelhető, hogy Mohácsi és Farkas is ott lesz a

kezdő 11-ben. A várható felállítás: Szűcs I. — Mohácsi, Szigeti, Menyhárt, Fodor — Sallai, Tóth, Czikkora — Farkas, Kerekes, Jankovics. Szóhoz juthat még Mező, Ludánszki, Varga, Till és Selyem is.

A DMVSC—Tatabánya mérkőzését Győri vezeti. A találkozó előtt 3 órától rendezik a két együttes ifjúsági csapatának mérkőzését.

Az NB I. további párosítása: Vasas—Zalaegerszeg, Csepel—MTK—VM, Nyiregyháza—Honvéd, Pécs—Ú. Dózsa, Békéscsaba—Videoton — mind ma 5 órakor. A Rába ETO—Diósgyőr találkozó ma fél hétkor, a Ferencváros—Haladás mérkőzés pedig vasárnap 6 órakor kezdődik.

Farkas és Kerekes. Vajon hogyan értik majd meg egymást?

Mohácsi és Varga. Két éve is klubtársak voltak. Csak akkor a DUSE-ban

A mai ellenfél: Tatabánya

Aki válaszol: Szigeti András, a DMVSC középhátvédje

1. Mi a véleményed a bányászcsoportról? Sz. A.: Kétféle együttes. Nem véletlenül végeztek a legutóbbi két bajnokságban is a dobogón. Talán valamit most gyengültek, hiszen Kovács I. után most nyáron játékmesterük. Csapó is távozott Tatabányáról. Két válogatott játékos! Ezt azért biztos megérzik. Aztán most sérült Fejes és Barabás is, akit pedig Csapó utódjának tartottak.

2. Kik a kiemelkedő tudású játékosok? Sz. A.: A védelmük nagyon masszív. Egyénileg nehéz tőlük valakit is kiemelni, mint mondjuk a Vasasból Kiss Lácit. Ez egy rendkívül kiegyensúlyozott csapat. Erőszakos, jó fizikai adottságú labdarúgókkal. Kapusuk Kiss nem véletlenül válogatott kerettag. Jó futballista Emmer, P. Nagy és a másik gyors szélső, Schmidt is. De ott belül nekünk is lesz gondunk a gólerős Weimperllel.

3. Milyen a hangulat a DMVSC-nél? Sz. A.: Ez a sok sérülés egy kicsit szétzilált bennünket. Az utolsó előkészületi meccsen csapnivalóan játszottunk. Persze, a Tatabánya is szenvedett az edzőmeccseken. A bajnoki meccsig azonban biztos, hogy összekapjuk magunkat. Ott minden egészen más. Egyéb-

ként tavaly a nyitómeccsen talán kicsit nagy volt az önbizalmunk. Aztán a Békéscsaba 4—1-re lerohant minket az első félidőben. Sajnos, én is benne voltam egy-két gólból. Most biztos hogy nem vagyunk annyira elbizakodottak. És reméljük ez a jó.

4. Mi lesz az eredmény? Nyerünk.

Dalnoki Jenő, a tatabányaiak edzője egy pontban reménykedik és a következő csapatot tervezi a mai mérkőzésre: Kiss — Tepszics, Lakatos, Udvardi, Fischer — Fűkö, Emmer, Herrmann — P. Nagy, Weimperl, Schmidt.

Augusztus utolsó hetében rendkívül súlyos helyzetbe került a DMVSC labdarúgó-szakosztálya. Az átigazolási tárgyalások zatónyra jutottak. Kiss János, aki talán élete legjobb formájában játszott, a nyugat-európai túrán, súlyosan megsérült, operálni kellett, hónapokig nem léphet pályára. A sérüléséből felépült Szűcs a kassai Lokomotiv ellen remekelt, de aztán bedagadt a térde — hetekre harcképtelen. Timár egy héttel korábban dőlt ki a sorból. A hét közepén Kovács Ferenc edzőnek nem volt csapata.

A szurkolók aggodva kérdezték egymástól a szerdai edzőmunkácsnak, egyáltalán ki tud-e állni a DMVSC a Tatabánya ellen? Csütörtökön aztán kedvező fordulat következett. A tárgyalások eredményeként a D. Kinizsi kiadta Farkast, a DUSE pedig Mohácsit a DMVSC-nek. Véglegessé vált, hogy Sallai is számíthat a klub. A DMVSC segítséget kapott két debreceni egyesülettől. A két játékos átigazolása ebben a helyzetben szükségszerű és egyben az egyetlen helyes megoldás volt. Érdekes utköztek — nyilvánvalóan érzékeny veszteség érte a D. Kinizsit és a DUSE-t a két játékos távozásával —, de a magasabb érdek kapott elsőbbséget, a klubérdekekkel szemben a városi érdek elvényszerű.

Egy évtizeddel ezelőtt mindez elképzelhetetlen lett volna Debrecenben. De közben felépült a debreceni labdarúgás piramisa. Igaz, szükség volt korrekcióra. Emlékezzünk rá: 1979 őszén a DMVSC több játékos átadásával megmentette a D. Kinizsit a kieséstől. A későbbi klubcserek a DUSE, a DMVSC és a D. Kinizsi játékosai között pedig egyaránt hasznosak voltak. Most, a példátlan sérüléssorozat következtében arra volt szükség, hogy az alacsonyabb osztályban szereplő klubok nyújtsanak segítséget az NB I-es együttesnek.

Korábban gyakran hiányoltuk az átgondolt sportpolitikai koncepció hiányát városunkban, most éppen ennek megléte jelentheti a megoldást: a közös összefogás, az együttgondolkodás és cselekvés a megye labdarúgása érdekében.

Természetesen korántsem oldódott meg minden kérdés. A DMVSC-re, a D. Kinizsire és a DUSE-ra nehéz idény vár. Türelemre és megértésre van szükség, a csapatok számára a szurkolók támogatása sohasem volt fontosabb, mint most! Azt szeretnénk, hogy az a szellem, amelynek jegyében a megegyezés megszületett jelen legyen a lelátókon is.

A mai találkozón pedig azt várjuk a debreceni labdarúgóktól, hogy feledjék az elmúlt hetek bizonytalanságait és olyan játékkal rukkoljanak ki, mint amilyet a tavaszi idény során gyakran láttunk tőlük. Abban pedig biztosak vagyunk, hogy a DMVSC rövidesen megtalálja a lehetőségét annak, hogy viszonozza a D. Kinizsinek és a DUSE-nak a segítségét.

Filep Tibor

TÖMEGSPORT

Utak és útvesztők 2

A testmozgásnak, a sportnak akkor van csak átalakító hatása a szervezetre, ha egy bizonyos terhelési szint felett üzik. Ehhez viszont hozzá kell szoktatni a szervezetet. Anélkül a sport, az előzmények nélküli egyetemesen nagy nekiveselkedés káros is lehet.

Sokan emlékezhetnek még az ötvenes évek MKH-mozgalmára. Okos szóval hirdették akkoriban a sportmozgás előnyeit. Az akkor mondottakhoz most sem tudunk sokkal többet hozzátenni. Azt mondták, hogy a sport fizikailag és szellemileg cselekvőképesebbé varázsolja az embert, ellenállóbbá teszi a betegségekkel szemben, megszilárdítja az egészséget: hasznos időtöltés, amely elősegítheti a káros szenvedélyekről (dohányzás, alkohol...) való lemondást.

Ezt elmondták az MKH-próbak megnyitóján, és a nagy tapsvihár után kezdődött a több esetben minden előzetes felkészülést nélkülöző sportfoglalkozás. Sokan rosszul lettek, többen megsérültek, és csaknem mindenki rettentően izomlázalás ébredt a következő napon. Nemhogy nem lettek „Munkára, Harcra Készek”, de még a máskor jobb kedvűen végzett munkát sem voltak képesek sajtó izmaikkal ellátni.

Szinte érthetetlen, hogy az előzmény nélküli tömegsportakciónak még ma is vannak szervezői. Pedig ezeknek csupán egyfajta „hasznuk” van: szép jelentést lehet készíteni róluk...

Am ha az egyesületek szakoszlályi alapokra helyezett működése miatt a sportlétesítményeket a csak úgy, szórakozásból mozogni akarók nem használhatják, akkor nehéz megoldani az előkészítettséget. Esetleg a különösebb létesítményt és felszerelést nem igénylő futás és kerékpározás, valamint a gyaloglás, továbbá a turizmus kínálta lehetőségeket. De rá készülés nélkül ezekben a mozgásformákban is veszélyes lehet a hirtelen nagy igénybevétel.

Az elmúlt idők egyik leg-sikeresebb tömegsportakciója, a FUTAPEST, éppen annak köszönhetőe vonzereje, hogy előtte a szervezők megantották az embereket a felkészülésre. Rádióban, tv-ben, újságokban adtak recepteket, jó tanácsokat a koccogóknak és a nagyobb iramban futóknak.

Még ennél is nagyobb sikerre volt az „Aranyjelvényesek az olimpiára” tömegsportakciónak. Abban meg az volt a nagyszerű, hogy a szervezők mertek minden korábbinál meghökkentőbb és hatalmasabb követelményeket szabni.

Nem egy ismerős szót arról, hogy amikor meghallottuk a feladatot, többek között a Velencei-tó körülfutását, elhatároztuk a részvételt. Ez már olyan cselekedetnek ígérkezett, ami tiszteletet érdemelt az emberekben. Nyomban nekiláttak rá készülni.

Egy nagy hibája így is akadt az akciónak: csak a már korábban rendszeres mozgáshoz szokottak tudták felkészülni úgy, hogy teljesíthették is a feladatot. De azok nagy többségét mozgósította is a megpróbáltatásban való részvétel nagyszerűsége, és a teljesítményekhez méltó díj, az olimpiára való kiutazás.

Kirekedtek ebből a nagyszerű akcióból azok, akik számára idegen volt a rendszeres mozgás. Ők hamar feladták — tisztelet a ritka kivételnek. Azt azonban megmutatta ez az akció, hogy azoknak a kezdeményezéseknél van sikerük, amelyek megkövetelik a rá készülést is. Ezért érthetetlen, hogy ebből sem lett nálunk — minden siker ellenére sem — hagyomány. Megmaradt egyszerű nagyszerűségnek.

Pedig a hagyományok hatalmas mozgósító ereje van. Példaként említhetjük a svédok hagyományos sifutó eseményét, a wasa-futást. Tízezrek készülnek rá, mert tudják, hogy évről évre megrendezik, és tízezreknek jelent felejthetetlen élményt. De éppígy említhetjük cseh-

ATLÉTIKA

Babály az EB-keretben

Az országos bajnokság harmadik napján Babály László (DMVSC) javított. A 100 méteren elért hatodik helye után most jobbik számában, 200-on Nagy István mögött 21,37-tel ezüstérmét nyert.

Rajta kívül a tizenkét döntőben csak egy debreceni került az első hat közé. 400 m-es női gátfutásban Cseke (DMVSC) 61,76-tal a hatodik helyen végzett.

***

Az országos bajnokság után a Magyar Atlétikai Szövetség elnöksége rendkívüli ülést tartott, amelyen kijelölték az athéni Európa-bajnokságra utazó magyar csapatot. Az együttesnek tagja Babály László is, aki a 4x100-as váltóban küzd majd — remélhetőleg — érmet. Az idei világranglistán ugyanis a magyar váltó a negyedik, az európai ranglistán pedig a szovjetek és a keletnémetek mögött a harmadik helyen áll.

CSARNOKAVATÓ

A DMVSC négy női NB I-es kézilabdacsapat részvételével csarnokavató tornát rendez ma, szombaton és vasárnap délelőtt a nagyerdei új sporttermében. Szombaton délelőtt és este két-két mérkőzésre kerül sor, vasárnap délelőtt ugyancsak két találkozó játszanak. A résztvevő csapatok: Dunaujvárosi Kohász, Békéscsaba Előre Spartacus, Testnevelési Főiskola SE és Debreceni MVSC.

A torna keretében barátságos nemzetközi férfi kézilabda-mérkőzést is rendeznek, mégpedig ma, szombaton délután fél 5-től, amikor Irak válogatottja mérkőzik a D. Állami Gazdaság együttesével. Egyébként csütörtökön délután már játszott ebben a csarnokban az iraki válogatott, amely akkor 39—28 (19—14) arányban győzött az NB II-ben szereplő D. MEDICOR ellen.

Hét végi sportműsor

AUGUSZTUS 28., SZOMBAT

Kézilabda

DMVSC nagyerdei (Oláh G. u.) sportcsarnoka, 9: Békéscsaba—Testnevelési Főiskola SE, — 10.30: Dunaujváros—DMVSC, — 18: TFSE—Dunaujváros, — 19.30: DMVSC—Békéscsaba. Női mérkőzések a DMVSC Nőipáért.

Vidéken: Hajdúszoboszló Gázlang—Székesfehérvár, MÁV Előre (17. férfi NB I. B. Lázár, Veszter), Hajdúszoboszló Bocskai—Polgár (15.30. női megyei, Kiss A. Tibi), Nádudvari Vöröscsillag TSE—Borsodi Bányász (17. férfi NB II., Nagy II. Ocsai), Hajdúdorog—Berettyóújfalui MSE (16. férfi megyei B. Bánkúti, Gacsályi), Balmazújváros—D. Spartacus (17.30. férfi megyei A., Katkó Mező).

Labdarúgás

Nagyerdei stadion, 17: Debreceni MVSC—Tatabányai Bányász (Győri, Bogó, Király). NB I-es bajnoki mérkőzés. — 15: DMVSC—Tatabánya (Mester). NB I-es ifjúsági bajnoki találkozó.

Vidéken: Debreceni járási bajnokság, B. (17): Almásd—Nyírmártontfalva, Nyírábrány—Bagamér, Hosszúpályi—D. Kinizsi II., Hajdúhadház—Fülöp.

Modellezés

Kossuth Lajos Tudományegyetem diszudvara, 9: A zártéti repülőmodellek országos bajnoksága. Első versenynap.

AUGUSZTUS 29., VASÁRNAP

Kézilabda

DMVSC nagyerdei (Oláh G. u.) sportcsarnoka, 9: Dunaujváros—Békéscsaba, — 10.30: DMVSC—TFSE. A DMVSC csarnokavató női tornájának befejező küzdelme. — Kinizsi-pálya, 10: D. Kinizsi—Nyíregyházi Volán Dózsa (női NB II., dr. Szekeres, Zsila). — Köztúti pálya, 9.30: D. Közútépítők II.—Hajdú Vasas (női megyei, Nagy L., Kiss A.). — Vénkert pálya, 9: D. Vörös Meteor—Hajdúszörmeny (női megyei, dr. Anderkó, Keeskes).

Vidéken: Püspökkladányi MÁV Egyetemes—Hajdúnánás (10. férfi megyei A., Katona, Tibi K.), Polgár—Hajdúszoboszló Gázlang II. (10. férfi megyei B., Mezőteleki), Derecske—Kaba (9.30. férfi megyei B., Kapusi), Nádudvar II.—Biharkeresztes (10. férfi megyei B., Bánkúti, Gacsályi), Berettyóújfalui MSE—Püspökkladányi Zöld Mező (11. női megyei, Nádasy, Pesti), Földes—Hajdúszámson (10. női megyei, Fodor, Tóth).

Labdarúgás

Gázvezeték utcai pálya, 10: D. Volán—Létavétes (Sári, Demján, Erdős). Megyei bajnoki mérkőzés. — Kinizsi-pálya, 14 és 16: D. Kinizsi—Rakamaz (országos serdülő és területi ifjúsági). — DMVSC Oláh G. utcai pályája, 14 és 16: DMVSC—Jászkisér (orsz. serd. és ter. ifj.). — Egyetemi sporttelep, 16: DUSE—Tiszavasvári (ter. ifj., Sári).

Vidéken: Területi bajnokság (16): Balmazújváros—D. Universitias (Fodor F., Könyű Gy., Tur), Hajdúszörmeny Bocskai—Hajdúszoboszló Bocskai (Szilágyi D.), Püspökkladányi MÁV Egyetemes—Honvéd Bem J. SE (Heckmann). — Megyei bajnokság (16): Berettyóújfalui Nyiradony (Cseh, Hegedűs, Bende), Kaba—Komádi (Szabó J., Csejgőy, Németh J.), Vámospercs—Derecske (Virág, Szarka, Tóth A.), Hajdúdorog—Nádudvar (Hunyadi), Kőrörszegapatú—Hajdúnánás (Daróczy, Oláh, Kiss F.), Nagyrábé—Polgár (Pataki, Benedek, Könyű B.). — Újzentrárgita—Sárrétudvari (Tóth S., Kiss L., Domokos). — Területi ifjúsági és országos serdülő (16 és 14): Hajdúszoboszló—Mátészalka (Vezendi és Meleg), Hajdú Vasas—Balmazújváros (Mészáros és Nagy). — Debreceni járási bajnokság, A (17): Egyek—Sáránd, Görbeháza—Monostorpályi, Hajdúbagos—Miképercs, Hajdúszámson—Józsa, — Berettyóújfalui járás: Tépe—Zsáka, Hencida—Gáborján, Szentpéterszeg—Csökmő, Esztár—Mezőpéterd, Pocsaj—Biharkeresztes, Kismarja—Berekbőszörmény, Konyár—Mezősas, Magyarhomorog—Körösszakál.

Kaszás Sándor

SOROKBAN

Portisch másfél pontot szerzett a sakkvilágbajnoki zónadöntőn. Tulcsában a legutóbbi két függőben maradt játszmájában. Az utolsó forduló előtt az életpont állása: Portisch, Torre 8—8, Szpasszky 7,5, Seirawan, Polugajevszkij, Ivanov 7—7, Adorján és Jusupov 6,5—6,5 ponttal. Az utolsó fordulóban Portischnak (a szovjet Polugajevszkij ellen) már fél pont

megszerzése is a biztos továbbjutást jelentené.

Cselgáncstanfolyamot indít a D. Sportiskola az 1969—70-ban született tanulók részére. A négyhónapos tanfolyamra augusztus 31-től szeptember 24-ig lehet jelentkezni, naponta 17 és 19 óra közt Fodor Gábor és Tar Mihály edzőkkel a nevelési központ tornatermében (Jerikó u. 17—21.).

Megyei vers- és prózamondó verseny

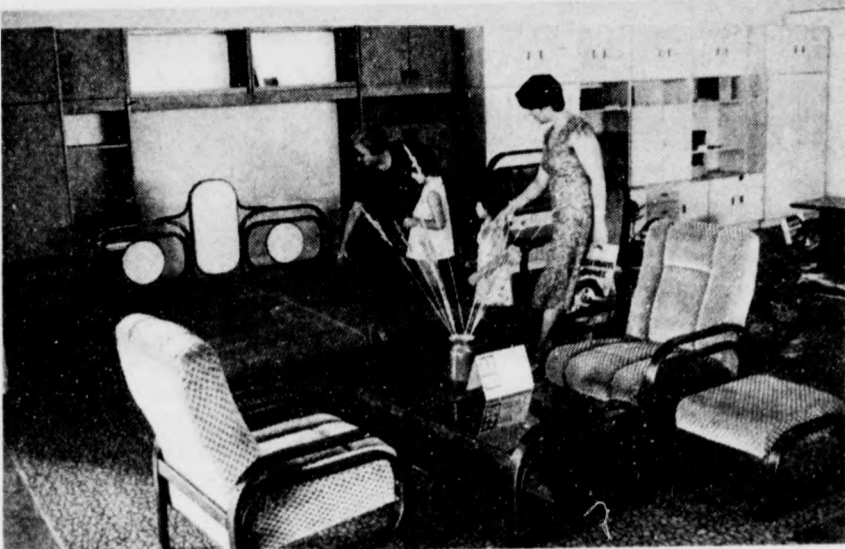
GULYÁS PÁL EMLÉKÉRE

Jó másfél hónapja „Anyád nyelvét bízták rád a századok” címmel irodalmi estet szervezett Gulyás Pálról elnevezett könyvtárban a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat Szakszervezeti Bizottsága. Az emlékeztető nyáresti rendezvény az ÁEV munkásszállójának nagytermében Bánffy György SZOT-díjas, érdemes művész műsora előtt felvonultatta azokat a fiatalokat, akik a munkásfiatalok hatodik alkalommal megrendezett országos vers- és prózamondó versenyének döntőjében a legjobban szerepeltek.

A debreceni poétáról elnevezett könyvtár javaslatára a vállalat szakszervezeti bizottsága úgy határozott, hogy versenyen kívül is foglalkoznak a verset szerető fiatalokkal; rendszeresen meghív-

ják őket rendezvényeikre. Tervbe vették továbbá azt is, hogy létrehozzák a Gulyás Pál irodalmi kört, amelynek keretében havonta egy alkalommal irodalmi délutánt tartanak debreceni írók, költők, színészek közreműködésével.

A tevékeny könyvtár ismét meghirdette a Gulyás Pál emlékének tisztelő megyei vers- és prózamondó versenyt, több szervvel, intézménnyel karöltve. A program szerint nyolc versmondó részvételével szeptember 17-én és 24-én két elődöntőt tartanak az ÁEV munkásszállójának mozitermében (Debrecen, Tanácsköztársaság útja 13.). A zsűri e két elődöntő mezőnyének meghallgatása után dönt arról, hogy kik vesznek részt az októberben megtartandó megyei döntőn.

A debreceni hajlítottbútor-gyár BNV-díjas terméke: a Virág hálószoza

BÚTORBEMUTATÓ A DOMUSBAN

A Szék- és Kárpitospári Vállalat öt gyáregységének termékeiből nyílt vásárlással egybekötött tisznapos kiállítás augusztus 26-án, csütörtökön a debreceni Domus Áruházban. A vállalat termékeiből mintegy hárommillió forintot készlettel várják a vásárlókat: különféle kárpitozott ülögarnitúrákat, hálószobákat, étkezőgarnitúrákat, székeket és kiegészítő kisbútorokat kínálnak megvételre. Számos, egyébként exportra készülő bútort is megvásárolhatnak az érdeklődők. Ott van a bemutatón – egyebek között – a debreceni gyáregység BNV-díjas terméke, a tonett típusú Virág fantázianévű hálószoza, amelynek

sorozatgyártását a múlt hónapban kezdték meg, s máris nagy sikert aratott a vásárlók körében. A szervezők gondoltak a fiatal házassokra, s több olcsó, kárpitozott garnitúrát is bemutatnak. Az ilyen jellegű, vásárlással egybekötött kiállítás arra is jó alkalom, hogy a gyártók és a kereskedők felmérjék a lakossági igényeket, s a jövőben a keresett termékek közül többet juttassanak a boltokba. E cél érdekében még év őszén két bemutatót tartanak: előbb a Bútoripari Egyesülés, majd a Budapesti Bútoripari Vállalat termékeiből rendeznek kiállítást a debreceni Domusban.

Étkezőgarnitúra a bemutatón

NÉPRAJZI PÁLYÁZÓK FIGYELMÉBE. A Hajdú-Bihar megyei Múzeumok Igazgatósága értesíti a XXX. jubileumi országos néprajzi és nyelvjárási gyűjtőpályázat résztvevőit, hogy a beadási határidőt október 1-ig meghosszabbítják. A pályázók a debreceni Déri Múzeum néprajzkutatóhoz fordulhatnak szakmai útmutatásért.

MAGYAR LUXUSVONATOK JUGOSZLÁVIÁNAK. A Ganz Villamossági Művek négy luxusmotorvonat szállítására kötött szerződést a Ferroelektro részvevővel, hogy a beadási határidőt október 1-ig meghosszabbítják. A pályázók a debreceni Déri Múzeum néprajzkutatóhoz fordulhatnak szakmai útmutatásért.

Razziák Fancsikán

Az elmúlt hetekben a MÓHOSZ megyei intéző bizottságának halórei, újjászervezett ellenőrző csoportjai többször tartottak ellenőrzést a fancsikai horgásztavaknál. A tapasztalatok sajnos lehangolóak: a jó hírű tavak horgászai közül sokan semmibe veszik a jogszabályokat, az országos és a helyi horgászrend előírásait. A „bátrabak” kettőnél több bottal horgásznak, figyelmen kívül hagyják a méret- és súlykorlátozások szabályait, valamint „divat” lett az éjszakai horgászás. Az ellenőrök a legutóbbi két éjszakai ellenőrzés mintegy nyolcvan horgász engedélyét vonták be.

A tömeges szabálytalanság azért is érthetetlen, mert a tavaknál számos tiltó táblán, de minden területi engedélyen és napijegyen is olvashatók: „Horgászni napkelte-től napnyugtáig szabad!”

Mindazok ellen, akiknek bevonták a horgászengedé-

lyét, az ellenőrző szervek és egyesületek kezdeményezésére az illetékes tanácsok szabálysértési eljárást indítanak. A vétkesek a jogszabályok szerint ötszázöt-három ezer forintig terjedő pénzbírsággal sújthatók. Az Országos Horgászrend szerint: „Jogerős elmarasztaló szabálysértési határozat esetén a horgászjegyet a horgásztól vissza kell vonnia egyesületének. Az egyesület az esetleges hatósági eljárástól függetlenül is köteles felelősségre vonni a horgászrend megsértő horgászt.”

A megyei IB illetékeseitől megtudtuk, hogy a csoportos ellenőrzések folytatódnak. Indokolja ezt a halállomány, a horgászterületek védelme, és nem utolsósorban az, hogy a Fancsikát felkereső mintegy kétezer horgász a fegyelmetlenkedők távol tartásával, kulturált körülmények között tölthesse el szabad idejét.

B. F.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Augusztus 28-án 6 óráig dr. Bernád Ernő (Debrecen, Arany János u. 52., tel.: 10-831), augusztus 29-én 6 óráig dr. Zsupos Sándor (Debrecen, Hatvan u. 41. IV. emelet, tel.: 22-657) lesz az ügyeletes állatorvos.

JELENTKEZÉS ÓRABEZÁRÁSRA. A debreceni Simonyi Emil Zeneiskola értesíti a beiratkozott növendékeket, hogy augusztus 30-án 15 és 18 óra között, 31-én 9-től 12 óráig, valamint délután 15-től 18 óráig jelentkezhetnek a beiratkozásra a Hatvan u. 32. szám alatt.

CIGÁNYMUZSIKA. Augusztus 30-án 20 órától a debreceni szabadtéri színpadon Horváth István, Madarász Katalin, Gaál Gabriella és mások műsorát hallhatják a nótakedvelők. (Rossa idő esetén szeptember 1-én tartják meg az előadást.)

HELIKOPTERES BUSA-FELDERÍTÉS. A Balatonon ösztől helikopterrel derítik fel a busák vonulását, hogy megkönnyítsék a halászos munkáját. A légi támogatást a busaállomány tervszerű ritkításához veszik igénybe, ugyanis sokak szerint a busa ilyen tömeges jelenléte káros a víz élővilágára.

Tűzesetek pénteken

Pénteken dél és egy óra között négy alkalommal is riasztották a debreceni tűzoltóságot. Újtkoson egy ház meggyulladásáról adtak hírt, Újléta szomszédságából pedig erdőtüzet jeleztek. Ezekről még nem tudott részletesen beszámolni a tűzoltóság, viszont a debreceni tűzkárokról igen.

A Hunyadi Termelőszövetkezet Bábólna típusú szárítóberezésében a technológiai előírás figyelmen kívül hagyása miatt ütött ki a tűz. Itt a lángok pusztítása sze-

rencsére nem számottevő. Ez korántsem mondható el a tócskerti 16 tantermes új iskola pincéjében keletkezett kárról, hisz az összegét 100 ezer forintnál többre becsülik. Jelenleg még nem ismert okok miatt meggyulladt az álmennyezet, s a közműberendezések szigetelését, valamint az elektromos vezetékek telemes részét tönkretette a tűz. A tűzoltók 12 óra 17 perckor érkeztek a helyszínre, s a lakosság segítségével háromnegyed órás kemény munkával lettek úrrá a lángokon.

HÍREK

1982. augusztus 28., szombat

Ágoston napja

A Nap kel 5.57 órakor — Nyugszik 19.33 órakor

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS: Nyugat, délnyugat felől felhősödés várható. Előbb a Dunántúlon, később másutt is valószínű zápor, zivatar, majd csendes eső. A gyakran megélénkülő déli, délnyugati szél a Dunántúlon időnként megerősödik. A várható legalacsonyabb nappali hőmérséklet a felhősebb és csapadékosabb nyugati országrészben 20 és 24, mássutt viszont még 24 és 29 fok között alakul.

KERTBARÁTOKNAK. A debreceni Mathiasz Kertbarátról országos kertészeti kiállításra nevez be. A felkészülés érdekében kéri a klub tagjainak megjelenését az augusztus 30-án a Kölcsey Művelődési Központban tartandó összejövetelre.

DOLGOZÓK ISKOLÁJA. Megkezdődött a beiratkozás a Dolgozók Általános Iskolájába (Debrecen, Fürts Sándor utca 6. szám.). A tanulni kívánó dolgozók a hét első öt napján 8 és 18 óra között, szombaton 8-tól 13 óráig jelentkezhetnek.

BEIRATKOZÁS. A zeneoktatók munkaközössége értesíti az előképzőre, zongora és gitár szakokra jelentkezőket, hogy Debrecenben (Arany János u. 2. I. emelet) kedden és pénteken 16 és 17 óra között iratkozhatnak be.

FELHÍVÁS. A Hajdú-Bihar megyei Rendőr-főkapitányság felhívja mindazon közlekedési figyelmeztetéseket, akiknek „G” betűjelű autóbusszuk van, hogy gépjárműveik átrendszámozása céljából — forgalmi engedéllyel és rendszámmal együtt — a fenti kapitányság (Debrecen, Kosuth u. 20.) fszt. 21. sz. hivatalos helyiségében jelenjenek meg. Az átrendszámozás díjtalan.

KÖZLEMÉNY. A Hajdúszoboszló városi Tanács tervcsoportja értesíti a város lakosságát, hogy a Köztemetőn keresztül vivő elektromos levezetéseket augusztus 30-án feszültség alá helyezik. A fenti időponttól kezdődően a vezetékek érintése életveszélyes és tilos.

BARLANGÁSZREKORD. Az erdélyi Tuza-barlang második vizzel telt járatában az MHSZ debreceni könnyűbúvárklubjának tagja, Czako László 47 méter mélyre merült. Ez jobb, mint a román nemzeti rekord.

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százöt évvel ezelőtt, 1872. augusztus 28-án született, és 63 éves korában, 1935-ben hunyt el Bresszovszky Béla mérnök, műegyetemi professzor.

Tanulmányait a budapesti Műegyetemen végezte, majd ösztöndíjjal a darmstadti, genfi, berlini, müncheni és párizsi műszaki főiskolákon folytatta. Néhány évig Budapesten volt műegyetemi tanársegéd, s közben a Ganz Danubius Hajógyár hídosztályának mérnöke. 1907-ben műszaki doktori oklevelet szerzett, s a pesti egyetemen 1914-től a műszaki mechanikai és elméleti géptan professzora. 1916-ban kinevezték a tanszékhez kapcsolódó műszaki mechanikai laboratórium és kísérleti állomás vezetőjévé. Irányításával a laboratórium hazai anyagvizsgálati kutatások egyik fontos központjává vált.

A korszerű fűtésszerkezetek-re és építőanyagokra vonatkozó anyagvizsgálati kutatással külföldön is vészhangot keltett. Behatárolta a foglalkozott repülés műszaki kérdéseivel; a Magyar Aero Szövetség alelnöke volt, s a Műegyetemi Sportrepülő Egyesületének létrehozásával és vezetésével fontos szerepet vállalt a magyar repülésnek az első világháború utáni újjászervezésében.

AZ ÜGYELETES HÍRSZERKESZTŐ

Erdel Sándor
Telefon: 12-144

A lottó nyorószámjai:

1, 48, 71, 74, 89

Az augusztus havi tárgynyeremény-sorsoláson a 33. játékhét szelvényei vesznek részt.

TOJÁS NAGYSÁGÚ MECSEKI FÜGEK. Rekordtermést hoztak a mecseki fügefák. Az idei nyár páradús nappalait és meleg éjszakai kifejezetten kedveztek ennek a délszaki növénynek. Az ágak roskadásig teltek gyümölcsökkel, amelyek között tyuktojás nagyságú példányok is akadnak. Mint ismeretes: hazánkban egyedül a mediterrán jellegű Mecsek alján díszlik a füge tömegesen a szabad ég alatt, és terem évről évre.

Rajtvenyfejtők figyelmébe!

A Napló 1982. augusztus 14-i számában megjelent keresztrejteny helyes megfejtése: Minden szátkuta abban reménykedik, hogy labirintus lesz.
50-50 forintos könyvutalványt nyertek: Arany Istváné, Debrecen, Mester u. 25.; Asboth Béláné, Debrecen, Károlyi M. u. 5.; Bathó Istvánné, Debrecen, Jerikó u. 2.; Dénes Antalné, Debrecen, Kossuth u. 36.; dr. Duna Istvánné, Debrecen, Horváth u. 11.; Nagy Lilla, Bocskaikert, Gulyás Pál u. 7.; Boros András, Debrecen, Dobsina u. 15.; Ambrus Sándorné, Balmazújváros, Bathó u. 6.; Fazekas Csabáné, Hajdúszoboszló, Vörös Hadsereg útja 18F; Balázs János, Hajdúnánás, Köztársaság tér 2-3.

KÖZLEMÉNYEK

A TITÁSZ Vállalat berettyóújfalui üzemi igazgatósága kéri a kedves fogyasztókat, hogy energiagigiénés fogyasztói bejelentéseiket vásárlás előtt helyilanyitóról, fórorvítóról, hűtőtorlós villanykályhán) keresse fel a területileg illetékes kirendeltséget előzetes tájékozódás céljából. A kirendeltség szakszerű felvilágosítást ad a hálózatra kapcsolási feltételeiről. Sajnos, többször előfordult, hogy kedves fogyasztóink — előzetes érdeklődés nélkül — vásároltak nagyobb teljesítményű villamoskészüléket, s miután a hálózatra kapcsolási feltételek nem teljesültek, így a készülékek üzembe helyezése elmaradt. Így ismételten kérjük, hogy vásárlásuk előtt tájékozódásukat kirendeltségeinken. (x)
A Mezőgazdasági Termelőszövetkezet Erdőgazdálkodási Közös Vállalata, Berettyóújfalui körbelyező elvezeti, használatra 1982. augusztus 19. napjától érvénytelen. (x)

A 108. sz. Ipari Szakmunkás-képző Intézet tanárvizsgáját augusztus 29-én 16.00 órakor tartja. (x)

A Szakmunkások Szakközépiskolája értesíti tanulóit, hogy a tanévnyitó augusztus 30-án 16 órakor lesz. Helye: Debrecen, Budai Esztlás u. 1/A. (x)

MOZI • TV • MOZI • TV

MOZI

Ben Hur I-II. (amerikai). (Egyhetes elővetél.) Vig. hn. 2. 6. Apolló n. 10. 4. Meteor f. 8.

Találkozás az Atlanti-óceánon (lengyel). Híradó f. 10. f. 12. hn. 2. hn. 4. hn. 8. hn. 8.

Egy rózsafűzér szemel (lengyel). Művész f. 8.

Detektív két tűz között (amerikai). Delta f. 6.

Ferlik poráz nélkül (olasz). 16. Apolló 8.

Hárman a slamasztikában (amerikai). Mokka mopresszó f. 9.

Hét különleges megbízott (szovjet). Apolló hn. 2.

Hómádom (szovjet). Meteor mese f. 4.

Langusza reggelire (olasz-fr.). Petőfi kert f. 9.

Napfény a jégen (magyar). Meteor f. 4.

Piedone Afrikában (olasz). Vig n. 10.

Seriff az égből (olasz). Vig n. 12.

Skalp vadászok (USA). Vig kamera f. 5. f. 7.

Szindbád (magyar, 18). Művész 5.

Szegény gazdagok (magyar). Meteor mese f. 6.

Szerelmelm (olasz). Meteor kert 9.

MOZI

Rövidfilm-összeállítás: Diszkó mozi, 7-11-ig diszkó, közben vetítés.

TV

BUDAPEST 1.

8.59 Műsorismertetés. 9.00 Idősebbek is elkezdhetik... 9.05 Ecranul nostru — A mi képernyőnk. 9.20 Ein Abend mit der Bühne „Rosengarten” des Lajos Kossuth Gimnasiaus. 9.45 Én sem vagyok itthon. Csehslóvák filmsorozat. 9.55 Várásgömb. Szórakoztató összeállítás. 10.25 Kórház a város szélén. Csehslóvák filmsorozat. 11.20-12.05 Brel-ék Hollywoodban. Angol szórakoztató film. 14.12 Műsorismertetés. 14.12 Idősebbek is elkezdhetik... 14.15 Ajánló. 14.40 Maholnap. Dokumentumfilm. 15.30 Hírek: 15.35 Reklám. 15.40 Bácsli, kérem, hol lehet itt foglani? 17.05 Paganini élete. Olasz tévéfilmsorozat. 18.05 Parabola. 18.35 Új egymillió fontos hangjegy. 18.55 Reklám. 19.10 Idősebbek is elkezdhetik... 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinek. 20.05 Holibiztos tipp. Angol film. 21.35 Egy este a Maximában. 22.05 Sarusok. Tévétársulat. 23.25 Tv-híradó 3.

BUDAPEST 2.

17.43 Műsorismertetés. 17.45 Játsszik a Magyar Állami Hangverszenyzenekar. 18.45 Magyar tájak. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinek. 20.05 Zenés Tv-színház. A szabin nők elrablása. Zenés bohózat. 21.45 Tv-híradó 2. 22.05-22.45 Beethoven: Esz-dúr zongoraverseny.

POZSONY 1.

8.30 Úttörők magazinja. 11.20 Jugoszláv tévésorozat. 12.15 Híradó. 14.30 Lőverseny. 16.00 Rögbitorna. 17.25 Képeslap az Oybin-hegyről. Dokumentumfilm. 17.40 Zenés vetélkedő. 18.20 Válasz a nézők leveleire. 18.30-19.10 Start. Tévéorozat. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Hét tenger kalóza. Francia tévéfilm. 21.35 Próbálják meg. Kabaremsor. 22.25 Sporthíradó. 22.40 Nyomozó. Angol tévésorozat. 23.05-0.05 Evezés VB, felvételről.

POZSONY 2.

17.30 Vetélkedő. 18.10 Utazó kamera. Mexikó, Peru, Kuba. 18.40 Lehár-melodika. 19.30 Dokumentumfilm. 20.00 A szlovák modern zenéről. 20.50 A Tv-híradó szerkesztőségében. 21.00 Színházi közvetítés.

UNGVAR

16.55 Rajta lányok. 19.00 Híradó. 19.35 Hangverseny. 20.00 Kosárlabda VB. — A szünetben. Hírek. 22.00 A hét eseményei. 22.25 Ismerősök. Film.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA

8.30 Hírek. Időjárás. Lap-szemle. Évfordulónaptár. 8.45 A héten történt. 9.00 Hétfégi teríték, zenél. 9.10 Reggeli randevű. Zenés, információs magazin. 9.40-10.00 Eszak-tiszföldi krónika. Lapszemle. Műsorlevezetés. (A nap szerkesztője: Várkonyi Zsuzsa.)

Országos tanévnyitási ünnepség Debrecenben

Az alsó és felső tagozatos tanulókat és tanárokat is megváltotta a tanévnyitási ünnepség augusztus 28-án, 29-én és 30-án. A tanévnyitási ünnepség augusztus 28-án, 29-én és 30-án került megrendezésre. Az országos ünnepséget augusztus 29-én, vasárnap délután 16 órakor tartották meg Debrecenben, a Központi Művelődési Központban. Az ünnepségen az Üjkeresztény Művelődési Központ tanulóinak meghívására tartották a szülői értekezést, amelyen a debreceni iskolák tanulóinak részvételével ünnepelték az új tanévnyitást. A szülői értekezést dr. Köpke István vezette.

Tavaly júniusban megváltotta a tisztácsolás azóta is a múlt év augusztus 28-án a büfévasszal a fürdő 1600 facsemétét a jövő év május 1-ig (lakossági felajánlás) a munkás szülők 25x33 úszómedence. Az úszómedence 200 ezer forinttal kerül.

Megyei vers- és prózamondó verseny GULYÁS PÁL EMLÉKÉRE

Jó másfél hónapja „Anyád nyelvét bízták rád a századok” címmel irodalmi estet szervezett Gulyás Pálról elnevezett könyvtárban a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat Szakszervezeti Bizottsága. Az emlékeztető nyáresti rendezvény az AÉV munkásszállójának nagyeremében Bánffy György SZOT-díjas, érdemes művész műsora előtt felvonultatta azokat a fiatalokat, akik a munkásfiatalok hatodik alkalommal megrendezett országos vers- és prózamondó versenyének döntőjében a legjobban szerepeltek.

Ják őket rendezvényeikre. Tervbe vették továbbá azt is, hogy létrehozzák a Gulyás Pál irodalmi kört, amelynek keretében havonta egy alkalommal irodalmi délutánt tartanának debreceni írók, költők, színészek közreműködésével.

A tevékeny könyvtár ismét meghirdette a Gulyás Pál emlékének tisztelegő megyei vers- és prózamondó versenyt, több szervvel, intézménnyel karöltve. A program szerint ötvennyolc versmondó részvételével szeptember 17-én és 24-én két elődöntőt tartanak az AÉV munkásszállójának mozi-termében (Debrecen, Tanácsköztársaság útja 13.). A szűri e két elődöntő mezején meghallgatása után dönt arról, hogy kik vesznek részt az októberben megtartandó megyei döntőn.

Razziák Fancsikán

Az elmúlt hetekben a MOHOSZ megyei intéző bizottságának halórei, újjászervezett ellenőrző csoportjai többször tartottak ellenőrzést a fancsikai horgásztavaknál. A tapasztalatok sajnos lehangozók: a jó hírű tavak horgászai közül sokan semmibe veszik a jogszabályokat, az országos és a helyi horgászrend előírásait. A „bátrabak” kettőnél több bottal horgásznak, figyelmen kívül hagyják a méret- és súlykorlátozások szabályait, valamint „divat” lett az éjszakai horgászás. Az ellenőrzők a legutóbbi két éjszakai ellenőrzés során nyolcvan horgász engedélyt vontak be.

A tömeges szabálytalanság azért is érthető, mert a tavaknál számos tiltó táblán, de minden területi engedélyen és napjegyen is olvashatók: „Horgászni napkelte után napnyugtáig szabad!”

Mindazok ellen, akiknek bevonták a horgászendé-

lyét, az ellenőrző szervek és egyesületek kezdeményezésére az illetékes tanácsok szabálysértési eljárást indítanak. A vétkesek a jogszabályok szerint három-öt ezer forintig terjedő pénzbírsággal sújthatók. Az Országos Horgászrend szerint: „Jogerős elmarasztaló szabálysértési határozat esetén a horgászjegyet a horgásztól vissza kell vonnia egyesületének. Az egyesület az esetleges hatósági eljárástól függetlenül is köteles felelősségre vonni a horgászrendet megsértő horgászt.”

A megyei IB illetékeseitől megtudtuk, hogy a csoportos ellenőrzések folytatódnak. Indokolja ezt a halállomány, a horgászterületek védelme, és nem utolsósorban az, hogy a Fancsikát felkereső mintegy kétezer horgász a fegyelmetlenkedők távol tartásával, kulturált körülmények között tölthesse el szabad idejét.

B. F.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Augusztus 28-án 6 óráig dr. Bernád Ernő (Debrecen, Arany János u. 52., tel.: 10-831), augusztus 29-én 6 óráig dr. Zsupos Sándor (Debrecen, Hatvan u. 41. IV. emelet, tel.: 22-657) lesz az ügyeletes állatorvos.

JELENTKEZÉS ÓRABE-OSZTÁSRA. A debreceni Simonffy Emil Zeneiskola értesíti a beiratkozott növendékeket, hogy augusztus 30-án 15 és 18 óra között, 31-én 9-től 12 óráig, valamint délután 15-től 18 óráig jelentkezhetnek órabosztásra a Hatvan u. 32. szám alatt.

CIGÁNYMUZSIKA. Augusztus 30-án 20 óráig a debreceni szabadtéri színpadon Horváth István, Madarász Katalin, Gad Gabriella és mások műsorát hallhatják a nótakedvelők. (Rossz idő esetén szeptember 1-én tartják meg az előadást.)

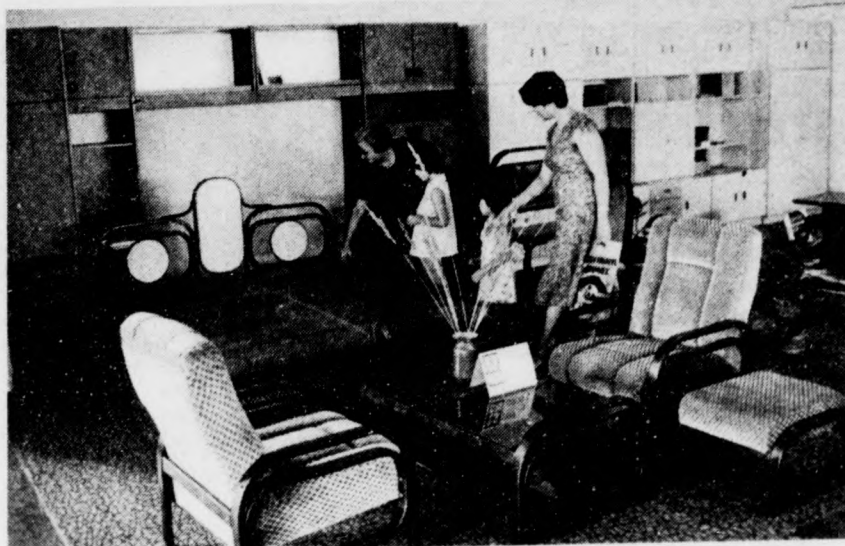
HELIKOPTERES BUSA-FELDERÍTÉS. A Balatonon ösztöli helikopterrel derítik fel a busák vonulását, hogy megkönnyítsék a halászok munkáját. A légi támogatást a busaállomány tervszerű ritkításához veszik igénybe, ugyanis sokak szerint a busa ilyen tömeges jelenléte káros a víz élővilágára.

Tüzesetek pénteken

Pénteken dél és egy óra között négy alkalommal is riasztották a debreceni tűzoltóság. Újtitkoson egy ház meggulladásáról adtak hírt. Újléta szomszédságából pedig erdőtüzet jeleztek. Ezekről még nem tudott részletesen beszámolni a tűzoltóság, viszont a debreceni tűzkarokról igen.

A Hunyadi Termelőszövetkezet Bábóna típusú szarítóberendezésében a technológiai előírás figyelmen kívül hagyása miatt ütött ki a tűz. Itt a lángok pusztítása sze-

rencsére nem számottevő. Ez korántsem mondható el a tócsokerti 16 tantermes új iskola pincéjében keletkezett kárról, hisz az összeget 100 ezer forintnál többre becsülik. Jelenleg még nem ismert okok miatt meggulladt az álmennyezet, s a közműberendezések szigetelését, valamint az elektromos vezetékek tetemes részét tönkretette a tűz. A tűzoltók 12 óra 17 perckor érkeztek a helyszínre, s a lakosság segítségével háromnegyed óráig kemény munkával lettek úrrá a lángokon.

A debreceni hajlítottbútor-gyár BNV-díjas terméke: a Virág hálószoza

BÚTORBEMUTATÓ A DOMUSBAN

A Szék- és Kárpitosipari Vállalat öt gyáregységének termékeiből nyílt vásárlással egybekötött tíznapos kiállítás augusztus 26-án, csütörtökön a debreceni Domus Áruházban. A vállalat termékeiből mintegy hárommillió forint készlettel várják a vásárlókat: különféle kárpitozott ülögarnitúrákat, hálószozabakat, étkezőgarnitúrákat, székeket és kiegészítő kisbútorokat kínálnak megvételre. Számos, egyébként exportra készülő bútort is megvásárolhatnak az érdeklődők. Ott van a bemutatón — egyebek között — a debreceni gyáregység BNV-díjas terméke, a tonett típusú Virág fantázianévvű hálószoza, amelynek

sorozatgyártását a múlt hónapban kezdték meg, s máris nagy sikert aratott a vásárlók körében. A szervezők gondoltak a fiatal házassokra, s több olcsó, kárpitozott garnitúrát is bemutatnak.

Az ilyen jellegű, vásárlással egybekötött kiállítás arra is jó alkalom, hogy a gyártók és a kereskedők felmérjék a lakossági igényeket, s a jövőben a keresett termékekből többet juttassanak a boltokba. E cél érdekében még ez év őszén két bemutatót tartanak: előbb a Bútoripari Egyesülés, majd a Budapesti Bútoripari Vállalat termékeiből rendeznek kiállítást a debreceni Domusban.

Étkezőgarnitúrák a bemutatón

NÉPRAJZI PÁLYÁZÓK FIGYELMÉBE. A Hajdú-Bihar megyei Múzeumok Igazgatósága értesíti a XXX. jubileumi országos néprajzi és nyelvrajzi gyűjtőpályázat résztvevőit, hogy a beadási határidőt október 1-ig meghosszabbítják. A pályázók a debreceni Déry Múzeum néprajzkutatóhoz fordulhatnak szakmai útmutatásért.

MAGYAR LUXUSVONATOK JÜGOSZLÁVIÁNAK. A Ganz Villamossági Művek négy luxusmotorvonat szállítására kötött szerződést a Ferroelektro Jügoszláv külkereskedelmi vállalattal. A motorvonatokat a szarajevói 1984. februári téli olimpiával kapcsolatos forgalom lebonyolítására használja fel a ZTO Szarajevó vasúttársaság.

MOZI • TV • MOZI • TV

MOZI	TV
Ben Hur I-II. (amerikai). (Egyhetes elővetel.) Vig. n. 2. f. 10. Apolló n. 10. 4. Meteor f. 6.	Rövidfilm-összeállítás: Diszkó mozit, 7-11-ig diszkó, közben vetítés.
Találkozás az Atlanti-óceánon (dengyel). Híradó f. 10. f. 12. hn. 2. hn. 4. hn. 6. hn. 8.	BUDAPEST 1.
Egy rózsafűzér szemel (dengyel). Művész f. 8.	8.59 Műsorismertetés. 9.00 Idősek a székelyek... 9.05 Ecranul ostru... 9.10 Képernyők. 9.20 Eln. Abend mit der Bühne „Rosengarten” des Lajos Kossuth Gymnasiums. 9.45 En sem vagyok itthon. Cséhszlovák film sorozat. 9.55 Varázsgömb. Szórakoztató összeállítás. 10.25 Kórház a város szélén. Cséhszlovák film sorozat. 11.20-12.05 Breliek Hollywoodban. Angol szórakoztató film. 14.12 Műsorismertetés. 14.12 Idősek! Ajánlómozor gyerekeknek. 14.40 Maholnap. Dokumentumfilm. 15.30 Hírek. 15.35 Reklám. 15.40 Bácsi, kérem, hol lehet itt focizni? 17.05 Paganini élete. Olasz tévéfilm sorozat. 18.05 Parabola. 18.35 Oj egymillió fontos hangjegy. 18.55 Reklám. 19.10 Idősek is ekezdhetik... 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers - mindenkinek. 20.05 Holtbiztos tipp. Angol film. 21.35 Egy este a Maximában. 22.05 Saruk. Tévésorozatok. 23.25 Tv-híradó 3.
Hát különleges megbízott (szovjet). Apolló hn. 2.	BUDAPEST 2.
Hómalom (szovjet). Meteor mese f. 4.	17.43 Műsorismertetés. 17.45 Játékok a Magyar Állami Hangversenyzenekar. 18.45 Magyar tájak. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers - mindenkinek. 20.05 Zenés Tv-színház. A szabin nők elrablása. Zenés bohózat. 21.45 Tv-híradó 2. 22.05-22.45 Beethoven: Ess-dúr zongoraverseny.
Langusza reggelire (olasz-fr.). Petőfi kert f. 9.	
Naptény a jégen (magyar). Meteor f. 4.	
Pledone Afrikában (olasz). Vig. n. 10.	
Seriff az égből (olasz). Vig. n. 12.	
Skalp vadászok (USA). Vig. kamera f. 5. f. 7.	
Szindbád (magyar, 18). Művész 5.	
Szegény gazdagok (magyar). Meteor mese f. 6.	
Szerelmeim (olasz). Meteor kert 9.	
	POZSONY 1.
	8.30 Utóérők magazinja. 11.20 Jügoszláv tévésorozat. 12.15 Híradó. 14.30 Lóverseny. 16.00 Rögbitorna. 17.25 Képeslap az Oybín-hegyről. Dokumentumfilm. 17.40 Zenés vetélkedő. 18.20 Válasz a nézők leveleire. 18.30-19.10 Start. Tévé sorozat. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Hét tenger kalóza. Francia tévéfilm. 21.35 Próbálok meg. Kabaremsorozat. 22.25 Sport híradó. 22.40 Nyomozó. Angol tévé sorozat. 23.05-0.05 Evezés VB, felvételtől.
	POZSONY 2.
	17.30 Vetélkedő. 18.10 Utazó kamera. Mexikó, Peru, Kuba. 18.40 Lehar-melodika. 19.30 Dokumentumfilm. 20.00 A szlovák modern zenéről. 20.50 A Tv-híradó szerkesztőségében. 21.00 Színház közvetítés.
	UNGVAR
	16.55 Rajta lányok. 18.00 Híradó. 19.35 Hangverseny. 20.00 Kosárlabda VB. - A szünetben. Hírek. 22.00 A hét eseményei. 22.25 Ismerősök. Film.
	A NYIREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA
	8.30 Hírek. Időjárás. Lap-szemle. Évfordulónaptár. 8.45 A héten történt. 9.00 Hétvégi teríték, zenével. 9.10 Reggeli randevű. Zenés, információs magazin. 9.40-10.00 Észak-tiszántúli krónika. Lapszemle. Műsorlevezetés. (A nap szerkesztője: Várkonyi Zsuzsa.)

HÍREK

1982. augusztus 28., szombat
 Ágoston napja
 A Nap két 5.57 óraker — nyugszik 19.33 óraker

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Száztiz évvel ezelőtt, 1872. augusztus 28-án született, és 83 éves korában, 1941-ben hunyt el Bresztovszky Béla mérnök, műegyetemi professzor.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS: Nyugat, délnyugat felől felhősödés várható. Előbb a Dunántúlon, később másutt is valószínű zápor, zivatar, majd csendes eső. A gyakran megélénkülő déli, délnyugati szél a Dunántúlon időnként megerősödik. A várható legalacsonyabb napi hőmérséklet a felhősöbbség és csapadékosabb nyugati országrészben 20 és 24, mástól viszont még 24 és 29 fok között alakul.

KERTBARÁTOKNAK. A debreceni Mathiász Kertbarátklub országos kertészeti kiállításra nevez be. A felkészülés érdekében kéri a klub tagjainak megjelenését augusztus 30-án a Kölcsey Művelődési Központban tartandó összejövetelre.

DOLGOZÓK ISKOLÁJA. Megkezdődött a beiratkozás a Dolgozók Általános Iskolájába (Debrecen, Fürts Sándor utca 6. szám). A tanulni kívánó dolgozók a hét első öt napján 8 és 18 óra között, szombaton 8-tól 13 óráig jelentkezhetnek.

BEIRATKOZÁS. A zeneoktatók munkaközössége értesíti az előképzőre, zongora és gitár szakokra jelentkezőket, hogy Debrecenben (Arany János u. 2. I. emelet) kedden és pénteken 16 és 17 óra között iratkozhatnak be.

FELHÍVÁS. A Hajdú-Bihar megyei Rendőr-főkapitányság felhívja mindazon közlekedési résztvevőket, akiknek „G” betűjelű autósúszók van, hogy gépjárműveik átrendszámozás céljából — forgalmi engedéllyel és rendszámokkal együtt — a fenti kapitányság (Debrecen, Kossuth u. 20.) fszt. 21. sz. hivatalos helyiségében jelenjenek meg. Az átrendszámozás díjtalan.

KÖZLEMÉNY. A Hajdúszoboszló városi Tanács tervcsoportja értesíti a város lakosságát, hogy a Köztemetőn keresztül vivó elektromos légvezetékét augusztus 30-án feszültség alá helyezik. A fenti időponttól kezdődően a vezeték érintése életveszélyes és tilos.

BARLANGÁSZREKORD. Az erdélyi Tuza-barlang második vizzel telt járatában az MHSZ debreceni könnyűbúvárklubjának tagja, Czabó László 47 méter mélyre merült. Ez jobb, mint a román nemzeti rekord.

AZ ÜGYELETES HÍRSZERKESZTŐ

Erdel Sándor
 Telefon: 12-144

A lottó nyerőszámai:

1, 48, 71, 74, 89

Az augusztus havi tárgynyeremény-sorsoláson a 33. játekhét szelvényei vesznek részt.

TOJÁS NAGYSÁGÚ MECSEKI FÜGÉK. Rekordtermést hoztak a mecseki fügefák. Az idei nyár párdús nappalai és meleg éjszakai kifejezetten kedveztek ennek a délszaki növénynek. Az ágak roskadásig teltek gyümölcsökkel, amelyek között tyúktojás nagyságú példányok is akadnak. Mint ismeretes: hazánkban egyedül a mediterrán jellegű Mecsek alján diszlik a füge tömegesen a szabad ég alatt, és terem évről évre.

Rejtvényfejtők figyelmébe!

A Napló 1982. augusztus 14-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Minden zakutca abban reménykedik, hogy labirintus lesz.

50-50 forintos könyvtalányt nyertek: Arany Istvánné, Debrecen, Mester u. 25.; Asboth Béla, Debrecen, Károlyi M. u. 5.; Bathó Istvánné, Debrecen, Jerkő u. 2.; Dénes Antalné, Debrecen, Kossuth u. 36.; dr. Dusa Istvánné, Debrecen, Hortobágy u. 11.; Nagy Lilla, Bocskalkert, Gulyás Pál u. 7.; Boros András, Debrecen, Dobsina u. 15.; Ambrus Sándorné, Balmaújváros, Bathuyai u. 6.; Fazekas Csabáné, Hajdúszoboszló, Vörös Hadsereg útja 18F; Balázs János, Hajdúnánás, Köztársaság tér 2-3.

KÖZLEMÉNYEK

A TITÁSZ Vállalat berettyóújfalu Üzemigazgatósága kéri a kedves fogyasztókat, hogy energiagényes fogyasztói berendezések vásárlása előtt villanyüzem, forróvíztároló, hűtőtároló villanykályha) keresse fel a területileg illetékes kirendeltséget előzetes tájékoztató céljából. A kirendeltség szakember felvilágosítást ad a hálozatra kapcsolás feltételeiről. Sajnos, többször előfordult, hogy kedves fogyasztóink — előzetes érdeklődés nélkül — vásároltak nagyobb teljesítményű villamoskészüléket s miután a hálozatra kapcsolási feltételek nem teljesültek, így a készülékek üzembe helyezése elmaradt. Így ismételnem kérjük, hogy vásárlásuk előtt tájékozódjanak kirendeltségeinken. (X)

„A Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek Erdőgazdálkodási Közös Vállalata, Berettyóújfalu” körbelyegző elveszett, használata 1982. augusztus 19. napjától érvénytelen. (X)

A 108. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet tanévnyitóját augusztus 29-én 16.00 óraker tartja. (X)

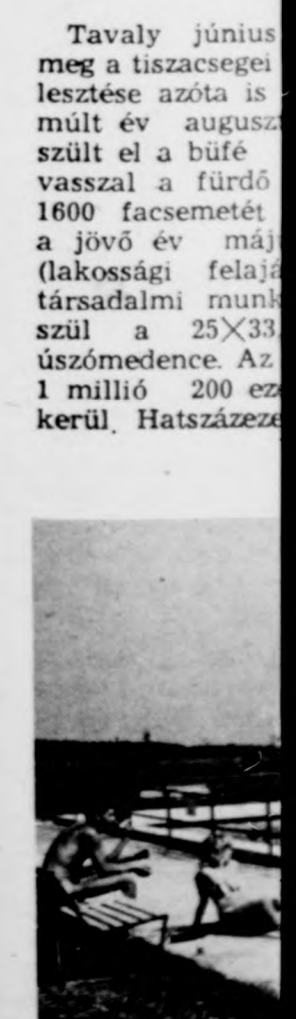
A Szakmunkások Szakközépiskolája értesíti tanulóit, hogy a tanévnyitó augusztus 30-án 16 óraker lesz. Helye: Debrecen, Budai Esztlás u. 8/A. (X)

Országos tanévnyitási ünnepség Debrecenben

Az alsó és középső nevelési-oktatási intézmények nappaliból — a tantestületétől függően — szeptember 28-án, 29-én, 30-án nyitották, illetve ják meg az 1982-83. tanévet, és az augusztus 30-án kezdődik meg az országos tanévnyitási ünnepség. A tanévnyitást 29-én, vasárnap 10 óraker tartják Debrecenben, a Köztársaság Művelődési Központban. Az ünnepséget az Újkerti Művelődési Központban megköv. portja, a szülői közösség tagjai, a debreceni iskolák tói vesznek részt nyitó ünnepi mond dr. Köpér művelődési minis-

Tavaly június meg a tiszacsegei leszte azóta is szűlt el a büfé vasszal a fürdő 1600 facemetűje a jövő év máj (lakossági felajánlás) társadalmi munkával a 25x33 úszómedence Az 1 millió 200 ezer kerül. Hatszázezer

Megyei vers- és prózamondó verseny

GULYÁS PÁL EMLÉKÉRE

Jó másfél hónapja „Anyád nyelvét bízták rád a századok” címmel irodalmi estet szervezett Gulyás Pálról elnevezett könyvtárban a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat Szakszervezeti Bizottsága. Az emlékeztető nyári rendezvény az AÉV munkásszállójának nagyeremében Bánffy György SZOT-díjas, érdemes művész műsora előtt felvonultatta azokat a fiatalokat, akik a munkásfiatalok hatodik alkalommal megrendezett országos vers- és prózamondó versenyének döntőjében a legjobban szerepeltek.

A debreceni poétáról elnevezett könyvtár javaslatára a vállalat szakszervezeti bizottsága úgy határozott, hogy versenyen kívül is foglalkoznak a verset szerető fiatalokkal; rendszeresen meghív-

ják őket rendezvényeikre. Tervbe vették továbbá azt is, hogy létrehozzák a Gulyás Pál irodalmi kört, amelynek keretében havonta egy alkalommal irodalmi délutánt tartanak debreceni írók, költők, színészek közreműködésével.

A tevékeny könyvtár ismét meghirdette a Gulyás Pál emlékének tisztelegő megyei vers- és prózamondó versenyt, több szervvel, intézménnyel karöltve. A program szerint ötvennyolc versmondó részvételével szeptember 17-én és 24-én két elődöntőt tartanak az AÉV munkásszállójának mozi-teremében (Debrecen, Tanácsköztársaság útja 13.). A zürri e két elődöntő mezőnyének meghallgatása után dönt arról, hogy kik vesznek részt az októberben megtartandó megyei döntőn.

A debreceni hajlítottbútor-gyár BNV-díjas terméke: a Virág hálószoba

BÚTORBEMUTATÓ A DOMUSBAN

A Szék- és Kárpitosipari Vállalat öt gyáregységének termékeiből nyílt vásárlással egybekötött tiznapos kiállítás augusztus 26-án, csütörtökön a debreceni Domus Áruházban. A vállalat termékeiből mintegy hárommillió forintot készlettel várják a vásárlókat: különféle kárpitozott ülőgarnitúrákat, hálószobákat, étkezőgarnitúrákat, székeket és kiegészítő kisbútorokat kínálnak megvételre. Számos, egyébként exportra készült bútort is megvásárolhatnak az érdeklődők. Ott van a bemutatón — egyebek között — a debreceni gyáregység BNV-díjas terméke, a tonett típusú Virág fantázianévvű hálószoba, amelynek

sorozatgyártását a múlt hónapban kezdték meg, s máris nagy sikert aratott a vásárlók körében. A szervezők gondolták a fiatal házassokra, s több olcsó, kárpitozott garnitúrát is bemutatnak. Az ilyen jellegű, vásárlással egybekötött kiállítás arra is jó alkalom, hogy a gyártók és a kereskedők felmérjék a lakossági igényeket, s a jövőben a keresett termékekből többet juttassanak a boltokba. E cél érdekében még ez év őszén két bemutatót tartanak: előbb a Bútoripari Egyesülés, majd a Budapesti Bútoripari Vállalat termékeiből rendeznek kiállítást a debreceni Domusban.

Étkezőgarnitúra a bemutatón

NÉPRAJZI PÁLYÁZÓK FIGYELMÉBE. A Hajdú-Bihar megyei Múzeumok Igazgatósága értesíti a XXX. jubileumi országos néprajzi és nyelvjárási gyűjtőpályázat résztvevőit, hogy a beadási határidőt október 1-ig meghosszabbítják. A pályázók a debreceni Déry Múzeum néprajzkutatóihoz fordulhatnak szakmai útmutatásért.

MAGYAR LUXUSVONATOK JUGOSZLÁVIÁNAK. A Ganz Villamosmérnöki Művek négy luxusmotorvonat szállítására kötött szerződést a Ferroelektro jugoszláv külkereskedelmi vállalat. A motorvonatokat a szarajevói 1984. februári téli olimpiával kapcsolatos forgalom lebonyolítására használja fel a ZTO Szarajevó vasúttársaság.

Razziák Fancsikán

Az elmúlt hetekben a MOHOSZ megyei intéző bizottságának halórei, újjászervezett ellenőrző csoportjai többször tartottak ellenőrzést a fancsikai horgásztavaknál. A tapasztalatok sajnos lehangozók: a jó hírű tavak horgászai közül sokan semmibe veszik a jogszabályokat, az országos és a helyi horgászrend előírásait. A „bátrabak” kettőnél több bottal horgásznak, figyelmen kívül hagyják a méret- és súlykorlátozások szabályait, valamint „divat” lett az éjszakai horgászás. Az ellenőrök a legutóbbi két éjszakai ellenőrzés során mintegy nyolcvan horgász engedélyt vontak be.

A tömeges szabálytalanság azért is érthető, mert a tavaknál számos tiltó táblán, de minden területi engedélyen és napjegyen is olvashatják: „Horgászni napkelte-től napnyugtáig szabad!” Mindazok ellen, akiknek bevonták a horgászengede-

lyét, az ellenőrző szervek és egyesületek kezdeményezésére az illetékes tanácsok szabálysértési eljárást indítanak. A vétkesek a jogszabályok szerint ötszázötlet három-ezer forintig terjedő pénzbírsággal sújthatók. Az Országos Horgászrend szerint: „Jogerős elmarasztaló szabálysértési határozat esetén a horgászjegyet a horgásztól vissza kell vonnia egyesületének. Az egyesület az esetleges hatósági eljárástól függetlenül is köteles felelősségre vonni a horgászrendet megsértő horgászt.”

A megyei IB illetékeseitől megtudtuk, hogy a csoportos ellenőrzések folytatódnak. Indokolja ezt a halállomány, a horgászterületek védelme, és nem utolsósorban az, hogy a Fancsikát felkereső mintegy kétezer horgász a fegyelmezetlen és napjegyen is olvas-hatják: „Horgászni napkelte-től napnyugtáig szabad!”

B. F.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Augusztus 28-án 6 óráig dr. Bernáth Ernő (Debrecen, Arany János u. 52., tel.: 10-831), augusztus 29-én 6 óráig dr. Zsupos Sándor (Debrecen, Hatvan u. 41. IV. emelet, tel.: 22-657) lesz az ügyeletes állatorvos.

JELENTKEZÉS ÓRABE-OSZTÁSRA. A debreceni Simonffy Emil Zeneiskola értesíti a beiratkozott növendékeket, hogy augusztus 30-án 15 és 18 óra között, 31-én 9-től 12 óráig, valamint délután 15-től 18 óráig jelentkezhetnek órabosztásra a Hatvan u. 32. szám alatt.

CIGANYMUZSIKA. Augusztus 30-án 20 óráig a debreceni szabadtéri színpadon Horváth István, Madarász Katalin, Gaál Gabriella és mások műsorát hallhatják a nótakedvelők. (Rossz idő esetén szeptember 1-én tartják meg az előadást.)

HELIKOPTERES BUSA-FELDERÍTÉS. A Balatonon ösztöl helikopterrel derítik fel a busák vonulását, hogy megkönyvítse a halászok munkáját. A légi támogatást a busaállomány tervszerű ritkításához veszik igénybe, ugyanis sokak szerint a busa ilyen tömeges jelenléte káros a víz élővilágára.

Tüzesetek pénteken

Pénteken dél és egy óra között négy alkalommal is riasztották a debreceni tűzoltóságot. Újtitkoson egy ház meggulladásáról adtak hírt, Újléta szomszédságából pedig erdőtűzet jeleztek. Ezekről még nem tudott részletesen beszámolni a tűzoltóság, viszont a debreceni tűzkárokról igen.

A Hunyadi Termelőszövetkezet Bábolina típusú szárítóberezében a technológiai előírás figyelmen kívül hagyása miatt ütött ki a tűz. Itt a lángok pusztítása sze-

rencsére nem számottevő. Ez korántsem mondható el a tócskerti 16 tantermes új iskoláról. Újtitkoson egy ház meggulladásáról adtak hírt, Újléta szomszédságából pedig erdőtűzet jeleztek. Ezekről még nem tudott részletesen beszámolni a tűzoltóság, viszont a debreceni tűzkárokról igen.

MOZI • TV • MOZI • TV

MOZI

Ben Hur I-II. (amerikai). (Egyhetes elővetél.) Vig. hn. 2. 6. Apolló n. 10. 4. Meteor f. 6.

Találkozás az Atlanti-óceánon (lengyel). Híradó f. 19. f. 12. hn. 2. hn. 4. hn. 6. hn. 8.

Egy rózsafüzér szemel (lengyel). Művész f. 8.

Detektív két tűz között (amerikai). Delta f. 6.

Ferfiak poráz nélkül (olasz). Apolló 8.

Hárman a slamasztikában (amerikai). Mokka mopszró f. 9.

Hét különleges megbízott (szovjet). Apolló hn. 2.

Hómálok (szovjet). Meteor mese f. 4.

Langszta reggelre (olasz-fr.). Petőfi kert f. 9.

Napfény a jégen (magyar). Meteor f. 4.

Piedone Afrikában (olasz). Vig n. 10.

Seriff az égből (olasz). Vig n. 12.

MOZI

Rövidfilm-összeállítás: Diszkó moz. 7-11-ig diszkó. Közben vetítés.

TV

BUDAPEST 1.

8.59 Műsorismertetés. 9.00 Idősekkel és elkezdhetik... 9.05 Ecranul nostru — A mi képernyőnk. 9.20 Ein Abend mit der Bühne „Rosengarten” des Lajos Kossuth Gimnáziuma. 9.45 Én sem vagyok itthon. Cseh-lovák filmsorozat. 9.55 Varázsgömb. Szórakoztató összeállítás. 10.25 Kórház a város szélén. Cseh-lovák filmsorozat. 11.20-12.05 Brejlék Hollywoodban. Angol szórakoztató film. 14.12 Műsorismertetés. 14.12 Idősek! Ajánlómozor gyerekeknek. 14.40 Maholnap. Dokumentumfilm. 15.30 Hírek. 15.35 Reklám. 15.40 Bácsi, kérem, hol lehet itt focizni? 17.05 Paganini élete. Olasz tévéfilmsorozat. 18.05 Parabola. 18.35 Új egymillió fontos hangjegy. 18.55 Reklám. 19.10 Idősekkel és elkezdhetik... 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinél. 20.05 Holtbiztos tipp. Angol film. 21.35 Egy este a Maximában. 22.05 Szarusok. Tévétársaság. 22.25 Tv-híradó 3.

BUDAPEST 2.

17.43 Műsorismertetés. 17.45 Játsszik a Magyar Állami Hangversenyzenekar. 18.45 Magyar tájak. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers — mindenkinél. 20.05 Zenés Tv-színház. A szabin nők érablása. Zenés bohózat. 21.45 Tv-híradó 2. 22.05-22.45 Beethoven: Ess-dúr szonora-verseny.

MOZI

POZSONY 1.
8.30 Ötörök magazinja. 11.20 Jugoszláv tévésorozat. 12.15 Híradó. 14.30 Lóverseny. 16.00 Rógbtorna. 17.25 Képeslap az Oybín-hegyről. Dokumentumfilm. 17.40 Zenés vetélkedő. 18.20 Válasz a nézők leveleire. 18.30-19.10 Start. Tévéorozat. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Hé tenger kalóza. Francia tévéfilm. 21.35 Próbálják meg. Kabaremműsor. 22.25 Sport-hír. 22.40 Nyomozó. Angol tévéorozat. 23.05-0.05 Evezős VB, felvételtől.

POZSONY 2.

17.30 Vetélkedő. 18.10 Utazó kamera. Mexikó, Peru, Kubá. 18.40 Lehár-melodika. 19.30 Dokumentumfilm. 20.00 A szlovák modern zenéről. 20.50 A Tv-híradó szerkesztőségében. 21.00 Színházi közvetítés.

UNGVAR

16.55 Rajta lányok. 19.00 Hír. 19.35 Hangverseny. 20.00 Kosárlabda VB. — A színdoboz. Hírek. 22.00 A hét eseményei. 22.25 Ismerősök. Film.

A NYIREGyhÁZI RÁDIO MŰSORA

8.30 Hírek. Időjárás. Lapszemle. Évfordulónaptár. 8.45 A héten történt. 9.00 Reggeli teríték, zenével. 9.10 Reggeli randevű. Zenés, információs magazin. 9.40-10.00 Észak-tiszántúli krónika. Lapszemle. Műsorlevezetés. (A nap szerkesztője: Várkonyi Zsuzsa.)

HÍREK

1982. augusztus 28., szombat
Ágoston napja
A Nap két 5.57 óraker — nyugszik 19.33 óraker

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS: Nyugat, délnyugat felől felhősödés várható. Előbb a Dunántúlon, később másutt is valószínű zápor, zivatar, majd csendes eső. A gyakran megélénkülő déli, délnyugati szél a Dunántúlon időnként megerősödik. A várható legalacsonyabb napi hőmérséklet a felhősobb és csapadékosabb nyugati országrészben 20 és 24, mástul viszont még 24 és 29 fok között alakul.

KERTBARÁTOKNAK. A debreceni Mathiász Kertbaráti klub országos kertészeti kiállításra nevez be. A felkészülés érdekében kéri a klub tagjainak megjelenését augusztus 30-án a Kölcsey Művelődési Központban tartandó összejövetelre.

DOLGOZÓK ISKOLÁJA. Megkezdődött a beiratkozás a Dolgozók Általános Iskolájába (Debrecen, Fürts Sándor utca 6. szám). A tanulni kívánó dolgozók a hét első öt napján 8 és 18 óra között, szombaton 8-tól 13 óráig jelentkezhetnek.

BEIRATKOZÁS. A zeneoktatók munkaközössége értesíti az előképzőre, zongora és gitár szakokra jelentkezőket, hogy Debrecenben (Arany János u. 2. I. emelet) kedden és pénteken 16 és 17 óra között iratkozhatnak be.

FELHÍVÁS. A Hajdú-Bihar megyei Rendőr-főkapitányság felhívja mindazon közlekedési résztvevőket, akiknek „G” betűjelű autóbusszuk van, hogy gépjárműveik átrendezésére céljából — forgalmi engedéllyel és rendszámokkal együtt — a fenti kapitányság (Debrecen, Kossuth u. 20.) fszt. 21. sz. hivatalos helységében jelenjenek meg. Az átrendezés díjtalan.

KÖZLEMÉNY. A Hajdúszoboszló városi Tanács tervcsoportja értesíti a város lakosságát, hogy a Köztemetőn keresztül vivő elektromos légvezeték augusztus 30-án feszültség alá helyezik. A fenti időponttól kezdődően a vezetékek érintése életveszélyes és tilos.

BARLANGÁSZREKORD. Az erdélyi Tuza-barlang második vizrel telt járatában az MHSZ debreceni könnyűbúvárklubjának tagja, Czabkó László 47 méter mélyre merült. Ez jobb, mint a román nemzeti rekord.

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százöt évvel ezelőtt, 1872. augusztus 28-án született, és 63 éves korában, 1935-ben hunyt el Bresztovszky Béla mérnök, műegyetemi professzor.

Tanulmányait a budapesti Műegyetemen végezte, majd ösztöndíjjal a darmstadti, genfi, berlini, müncheni és párizsi műszaki főiskolákra folytatta. Néhány évig Budapesten volt műegyetemi tanársegéd, s közben a Ganz Danubius Hajógyár hidosztályának mérnöke. 1907-ben műszaki doktori oklevelet szerzett, s a pesti egyetemen 1914-től a műszaki mechanikai és elméleti géptan professzora. 1916-ban kinevezték a tanszékhez kapcsolódó műszaki mechanikai laboratórium és kísérleti állomás vezetőjévé. Irányításában a laboratórium a hazai anyagvizsgálati kutatások egyik fontos központjává vált.

A korszerű fűtésszerkezetek és építőanyagokra vonatkozó anyagvizsgálati kutatásai különösen is visszhangot keltettek. Behatóan foglalkozott a repülés műszaki kérdéseivel: a Magyar Aero Szövetség alelnöke volt, s a Műegyetemi Sportrepülők Egyesületének létrehozásával és vezetésével fontos szerepet vállalt a magyar repülésnek az első világháború utáni újjászervezésében.

AZ ÜGYELETES HÍRSZERKESZTŐ

Erdel Sándor
Telefon: 12-144

A lottó nyerőszámai:

1, 48, 71, 74, 89

Az augusztus havi tárgynyeremény-sorsoláson a 33. játékhét szelvényei vesznek részt.

TOJÁS NAGYSÁGÚ MEGESEKI FÜGÉK. Rekordtermést hoztak a mecseki fügefák. Az idei nyár párdús nappaljai és meleg éjszakai kifejezetten kedveztek ennek a délszaki növénynek. Az ágak roskadásiig teltek gyümölcsökkel, amelyek között tyúktojás nagyságú példányok is akadnak. Mint ismeretes: hazánkban egyedül a mediterrán jellegű Mecsek alján díszlik a füge tömegesen a szabad ég alatt, és terem évről évre.

Rejtvényfejtők figyelmeibe!

A Napló 1982. augusztus 14-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Minden zakutca abban reménykedik, hogy labirintus lesz.

50-50 forintos könyvtárványi nyertek: Arany Istvánné, Debrecen, Mester u. 25.; Asbóth Béláné, Debrecen, Károlyi M. u. 5.; Bathó Istvánné, Debrecen, Jerkő u. 2.; Dénes Antalné, Debrecen, Kossuth u. 36.; dr. Dusa Istvánné, Debrecen, Hortobágy u. 11.; Nagy Lilla, Bocskai, Gulyás Pál u. 7.; Beres András, Debrecen, Dobosina u. 15.; Ambrus Sándorné, Balmazújváros, Bathányi u. 6.; Fazekas Csabáné, Hajdúszoboszló, Vörös Hadsereg útja 18.F; Balázs János, Hajdúnánás, Köz-társaság tér 2-3.

KÖZLEMÉNYEK

A TITÁSZ Vállalat beretítő-újfalu üzemi igazgatósága kéri a kedves fogyasztókat, hogy energiatároló fogyasztói berendezések vásárlása előtt villanytűzhely, forróvírtároló, hő-tárolós villanykályha) keresse fel a területileg illetékes kirendeltséget előzetes tájékoztás céljából. A kirendeltség szak-szerű felvilágosítást ad a hálózatra kapcsolási feltételeiről. Sajnos, többször előfordult, hogy kedves fogyasztóink — előzetes érdeklődés nélkül — vásároltak nagyobb teljesítményű villamoskészüléket, s miután a hálózatra kapcsolási feltételek nem teljesültek, így a készülékek üzembe helyezése elmaradt. Így ismételten kérjük, hogy vásárlásuk előtt tájékozódjanak kirendeltségeinkben. (X)
„A Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek Erdőgazdálkodási Közös Vállalata, Berettyóújfalu” körbelyegző elvezett, használata 1982. augusztus 19. napjától érvénytelen. (X)

A 108. sz. Ipari Szakmunkás-képző Intézet tanévnyitóját augusztus 29-én 16.00 óraker tartja. (X)

A Szakmunkások Szakközép-iskolája értesít tanulóit, hogy a tanévnyitó augusztus 30-án 16 óraker lesz. Helye: Debrecen, Budai Eszák u. 8/A. (X)

Országos tanévnyitási ünnepség Debrecenben

Az alsó és felső tagozatos nevelési-oktatási munkások nappaljának — a tantestületétől függően — 28-án, 29-én, 30-án nyitották, illetve tartották meg az országos tanévnyitási ünnepségeket. Az országos tanévnyitási ünnepséget 29-én, vasárnapon tartották meg Debrecenben, a Magyar Művelődési Központban. Az ünnepségen az Újkerti Művelődési Központban megjelent portja, a szülői tagozat tagjai, a debreceni iskolák tanárai, a tanévnyitási ünnepséget tartó Központ munkatársai, a köznevelési minis-

Tavaly júniusban meg a tiszacsegei lesztése azóta is múlt el augusztus szűlt el a büfé vasszal a fürdő 1600 facsemetét a jövő év máj (lakossági felajánlás) társadalmi munkával a 25x33 úszómedence. Az 1 millió 200 ezer kerül. Hatszázze-

Tavaly júniusban meg a tiszacsegei lesztése azóta is múlt el augusztus szűlt el a büfé vasszal a fürdő 1600 facsemetét a jövő év máj (lakossági felajánlás) társadalmi munkával a 25x33 úszómedence. Az 1 millió 200 ezer kerül. Hatszázze-

